

Európai Magyarországot!

Demokráciát, biztonságot, fejlődést!

a Demokratikus Koalíció programja 2013

DEMOKRATIKUS KOALÍCIÓ

Kongresszus, Budapest, 2013. január 26.

Bevezető

A magyar fiatalok csomagolnak. Ki már a bőröndbe pakol, ki még csak készül a csomagolásra. Úgy látják: itthon nincs jövőjük, csak a világ más tájain található maguknak boldogulást, gyerekeiknek jobb életet. Az Orbán-kormány hatalomra kerülése óta annyian hagyták el az országot, mint 1956 után. Ha ez így folytatódik, igazi nemzeti tragédia fenyeget.

Pedig Magyarország történelme során még sosem volt olyan jó helyzetben, mint az elmúlt negyedszázadban. Csak rajtunk, magyarokon múlik, hogy mit teszünk országunkkal. Nem korlátoz se török, se német, se orosz. Csak magunknak tehetünk szemrehányást, amiért lányaink, fiaink itt hagynak.

Azt mondjuk nekik: várjanak még! Adjanak nekünk s maguknak még egy esélyt. Még nincs késő, hogy megfordítsuk a folyamatot. Még nincs késő, hogy felzárkózzunk a lengyelek, szlovákok, észték mellé, akik nálunk jobban éltek a szabadság lehetőségeivel. Még van lehetőség a fordulatra! Magyarország névleg még a demokratikus országok közösségének tagja, szövetségesek veszik körül, akikre a fordulat elérésében támaszkodhatunk.

A bajok nem Orbánnal kezdődtek. Már a kilencvenes években sem voltunk elég határozottak a piacgazdaság és a demokratikus politikai közösség megteremtésében, a kétezres években pedig jól érzékelhetően letértünk a felzárkózás pályájáról, nem tudtuk megerősíteni a szabadság úgy-ahogy még működő rendjét. Van ebben részünk mindannyiunknak, akik részesei voltunk a kilencvenes, kétezres évek magyar politikájának. Hibáink sora idegenítette el olyannyira az embereket az új gazdasági és politikai struktúrától, hogy hallgattak a szabadság ellenségeinek hamis ígéreteire; és szabad választáson helyezték sorsukat azok kezébe.

Magyarország ma a földön hever. Alkotmányos rendjét, a jogállamot feldúlták, a hatalom nem tiszteli a polgárok méltóságát, hanem megfélemlített alattvalóvá süllyesztette őket. Felszámolta a társadalmi szolidaritást, a nemzet kisebb részét, a saját világlátását osztó jómódúakat, a keresztény-konzervatív középosztályt szolgálja, hátat fordítva az esélyét veszítő, a napi megélhetés küzdelmében megfáradt sokaságnak. Csődbe vitték a gazdaságot, szétilálták az oktatást, a szociális ellátást, a kormányzást, pártbefolyás alá vonták az igazságszolgáltatást, felszámolták a művészet, a kultúra szabadságát, az állam világnézeti semlegességét. Még fel sem épült az új, a szabad polgári társadalom, lassan már-már csak emléke marad.

De a magyarok húsz év alatt megtanultak annyit a szabadságból, hogy azt jelenti: elkergethetik a kormányaikat. Ez a tudás velünk van, és esélyt ad. A szabadság hívein, a demokratikus politikán múlik, hogy az emberek élhessenek ezzel az eséllyel. Magyarország még felegyenesedhet, és elkergetheti azokat, akik éppen most veszik el a szabadságát.

Csak hogy a felegyenesedésnek az ad értelmet, ha a szabadság hívei, a demokratikus politikai erők a zsarnokság megdöntését követően kiutat mutatnak nemcsak az orbáni zsarnokságból, hanem abból a helyzetből, a magyar gazdaság és a demokratikus politikai rendszer ama gyengeségéből is, amely az országot a zsarnok karjaiba lökte.

A Demokratikus Koalíció programja ilyen kiutat vázol fel. Kiutat mutatunk, amely ajánlat: azoknak, akik készek bennünket követni és azoknak, akik partnereink lehetnek ebben, a többi demokratikus politikai erőnek. Azoknak, akikkel együtt készülünk az Orbán-rendszer megdöntésére és a Köztársaság újjáépítésére.

A Demokratikus Koalíció alábbi programjával az Orbán-rezsim utáni időszak kormányzásához kíván hozzájárulni. Nyugatos, polgári Magyarországot, szabad európai világot szeretnénk programunkkal szolgálni. A reményeink szerint 2014-ben hivatalba lépő demokratikus kormányt minden bizonnyal több párt fogja létrehozni, így koalíciós kormányzásra készülünk.

A koalíciós kormányzás egyszerre követel elvi szilárdságot és rugalmasságot. Hajlíthatatlannak kell lennünk a Köztársaság újjáépítésében, azaz a demokrácia, az alkotmányos rend, a jogállamiság, az emberi méltóság tiszteletének helyreállításában, az európai és transzatlanti külpolitikai prioritás rehabilitációjában. Ugyanakkor a szakpolitikai részletek sokaságában kellő megértést kell tanúsítani a demokratikus ellenzék többi pártjának elképzelései iránt.

Nyitott programot alkottunk. Tudatában vagyunk annak, hogy elképzeléseinket a jövőbeni viták, az előttünk álló időszak fejleményei, lehetséges partnereink gondolatai és a választók még alaposabban megismert igényei egyaránt befolyásolni fogják. A Demokratikus Koalíció kongresszusa által elfogadott program azt tükrözi, hogy miként gondolkodunk mi hazánk jövőjéről 2013 elején.

A Demokratikus Koalíció alábbi programja nem ígéri, hogy 2014-től egy csapásra jobb lesz az ország sorsa, könnyebb lesz a választók élete. Tudjuk, hogy Orbán örökségének felszámolása fájdalmasan hosszú éveket kívánhat. Szükség lesz olyan intézkedésekre is, amelyek kedvezőtlenül érinthetnek egyes választói csoportokat, ágazatokat, térségeket. E hatásokról is őszintén kívánunk beszélni. Minderre azért is szükség van, mert a remélt jövőbeni kormányzás nehéz időszakában csak akkor őrizhető meg a választók bizalma, ha pontosan és előre tudják, mi vár ráuk 2014 után.

Európai Magyarországon kívánunk élni. Ezért küzdünk. Tudjuk, az orbáni Magyarországból csak Európa felé van kiút. Ehhez kérjük a választók támogatását és felhatalmazását.

Gyurcsány Ferenc
a Demokratikus Koalíció elnöke

Európai Magyarországot!

Demokráciát, biztonságot, fejlődést!

Bevezető	2
Tartalomjegyzék	4
1.Értékválasztásaink	6
1.1. Magyarország és az európai értékrend	6
1.2. A köztársaság építőkövei	6
2. Magyarország bajban van	7
2.1. A demokratikus rendszerváltás eredményei	7
2.2. A rendszerváltás kudarcai	8
2.3. Magyarország 2010 után	8
3. A köztársaság újjáépítése	10
3.1. Az alkotmányos jogállam helyreállítása	11
3.2. Az új alkotmányról	12
3.3. A szabad sajtó, független közszolgálati média	15
3.4. Vallás- és lelkiismereti szabadság, az állam világnézeti semlegessége	17
4. A növekedés és az euróbevezetés gazdaságpolitikája	18
4.1. Kihívás és lehetőség	19
4.2. Az euró bevezetése	20
4.3. Államkapitalizmus helyett versenypiacot, infláció helyett árstabilitást	20
4.4. Méltányos közteherviselés, igazságosság és kifizérítés	21
4.5. A foglalkoztatás bővítése	23
4.6. Közlekedés: jobb minőség, kisebb költségvetési teher	24
4.7. Energiagazdálkodás	25
4.8. Versenyképes mezőgazdaságot!	28
4.9. Fejlesztés - és innovációpolitika	30
5. A fenntartható fejlődés, a környezetvédelem	33

6. Mindannyiunk Magyarországa	34
6.1. Az oktatás a modernizáció és a társadalmi integráció alapja	34
6.1.1. Esélyteremtő oktatás	35
6.1.2. Használható tudás, gyermekközpontú oktatás	36
6.1.3. Alkotó, szabad pedagógusok	36
6.1.4. Összetartó iskolarendszer	37
6.1.5. Korszerű szakképzés	38
6.2. Európai felsőoktatás	39
6.2.1. Közös haszon és közös finanszírozás a felsőoktatásban	38
6.2.2. A tanulás és az oktatás szabadsága	40
6.2.3. Egész életen át tartó tanulás	41
6.3. Szociális védelem	41
6.3.1. Nyugdíjügyek	42
6.3.2. Lakhatás	43
6.3.3. Családtámogatás	45
6.3.4. Szociális ellátás	46
6.4. Egészségügy	47
6.4.1. Kötelező egészségbiztosítás	48
6.4.2. Orvosi vállalkozás, emelkedő színvonalú betegellátás, növekvő jövedelmek	48
6.4.3. Finanszírozás, állami források, befektetői tőke, lakossági hozzájárulás	50
6.5. A szabadság és a demokrácia kultúrája	51
6.5.1. A művészet és a kultúra támogatása	51
6.5.2. A nemzeti kultúra és a kulturális örökség védelme, gondozása	52
6.5.3. A modern művészet és kortárs kultúra támogatása. Kulturális ipar és innováció	53
6.5.4. A közkultúra és közművelődés modernizálása, a kulturális fogyasztás esélyegyenlősége	54
6.6. A magyarországi cigányság társadalmi befogadása	55
7. A szabadság és a biztonság	57
8. Magyarország Európában és a nagyvilágban	59
8.1. Az Európai Unió a közös otthonunk	59
8.2. Az Európán kívüli kapcsolatok	59
8.3. Magyarságpolitika	60
8.4. Szomszédságpolitika	61
9. Záró ajánlás	62

1. Értékválasztásaink

1.1. Magyarország és az európai értékrend

Szabadság, egyenlőség, testvériség – e hármas jelszó tiszteletéből kiindulva, a magyar progresszió hagyományaira építve szolgáljuk hazánk felemelkedését és az ellentétéktől szabdalt társadalom egyben tartását. Valljuk az antik demokrácia, az európai humanizmus, a felvilágosodás eszmei örökségét. Azokét, akik megvívták az 1848–49-es forradalmat és szabadságharcot, akik kialakították az 1867-es kiegyezést, akik részt vettek a polgári demokratikus forradalomban vagy később a németellenes ellenállásban. Azokét, akik a második világháború után egy új, szabadabb világot kezdtek építeni, de gyorsan és keserűen csalatkozniuk kellett. Azokét, akik 1956-ban felkeltek a diktatúra ellen, akik 1968-ra reformokat dolgoztak ki, akik 1989-ben megállapodtak a békés rendszerváltásban. A magyar történelem **nyugatos hagyományát követjük**, amelynek újra meg újra meg kellett küzdenie a magyar ugarral, a provincializmussal, a keleties önkénnyel. Megküzdeni azokkal, akik szembeállították a haza szolgálatát a Nyugatra tekintő haladással.

A Demokratikus Koalíció a progresszív európai és hazai értékek követője

A szabadságnak a magántulajdonon és magánkezdeményezésen alapuló piacgazdaság a gazdasági fundamentuma. Igaz, a piacgazdaságra nem feltétlenül szabad világ épül, de szabad világ sehol nem épül piactagadó berendezkedésre. A jóléti államban, a szociális piacgazdaságban olyan társadalombiztosítási, foglalkoztatáspolitikai rendszerek alakultak ki a huszadik századi Európában, amelyek a piacgazdaságban is elhozták a megélhetés korábban nem tapasztalt biztonságát.

A szabad világ csak a piacgazdaságra épülhet

Példaként tekintünk a jóléti rendszerekre

Európát a második világháború szörnyűségei arra is rávezették, hogy elutasítsa a nemzeti, etnikai, vallási gyűlölködést és a kirekesztést, hogy szembeforduljon a nacionalizmussal, majd megteremtse a népek együttműködésének gazdasági és politikai intézményrendszerét. Sem a gazdasági válság, sem a globalizáció újabb és újabb kihívásai, sem a környezetet fenyegető veszélyek, sem a nemzetközi terrorizmus nem adnak alapot arra, hogy lemondjunk a fejlődés vívmányairól, s hátat fordítsunk a szabadság, egyenlőség, testvériség szellemiségét hordozó európai értékrendnek: a szabad piacgazdaságnak, a jóléti intézményeknek, a hatalommegosztásra alapozott demokratikus jogállamnak.

Elkötelezettek vagyunk a modernizáció és a demokrácia mellett

1.2. A Köztársaság építőkövei

A szabad, demokratikus politikai közösség a köztársaságban formálja meg önmagát, ahol egyedül a nép szuverén. A köztársaságban testet öltő modern magyar politikai közösség öt építőköve:

A köztársaság öt építőköve

A demokratikus jogállam. A hatalommegosztás elvén alapuló parlamentáris jogállam széles körben biztosítja az alapvető jogokat. A közösségi és egyéni szabadság, az egymásért viselt felelősség és szolidaritás, az igazságosságra törekvés, az emberi méltóság, a kisebbségek jogainak tisztelete képezik alkotmányos rendünk alapjait. A politikai szabadság elsősorban a szabad identitásválasztásban, a szabad gyülekezés, egyesülés, szólás és véleménynyilvánítás jogában, a szabad vallásgyakorlásban, végeredményben a szabad választáson és versengő többpártrendszeren alapuló parlamentarizmusban nyilvánul meg. A demokratikus jogállam az egyén és jogainak védelmét az állammal szemben is biztosítja. A közérdek megfelelő képviseléséhez,

A demokratikus jogállam a hatalommegosztáson alapul

érvényesítéséhez aktív állampolgári részvételre, sokszínű civil szerveződésre, hatékony államra, jó kormányzásra van szükség. **Az állam feladata a közjó szolgálata.**

A szociális piacgazdaság. A huszadik századi Európa megmutatta, hogy lehetséges olyan piacgazdaság, amely garantálja, hogy az egyenlőtlenségek elviselhetőek maradjanak. Ez a jóléti állam, a szociális piacgazdaság. A gazdasági életben a szabadság teremti meg a garanciákkal védett tulajdont, a szabadság szüli a versenyt és a piacot. A piacgazdaság az egyéni és közösségi teljesítményen és munkán alapszik, öngondoskodásra, a változásokhoz való alkalmazkodásra ösztönöz.

A szociális piacgazdaság teljesítményre ösztönöz

A társadalmi biztonság. A piac és a verseny önmagában nem képes kordában tartani a társadalmi egyenlőtlenségeket, biztosítani a társadalmi szolidaritást. A társadalmi igazságossághoz méltányos közteherviselés, elérhető, modern köz- és felsőoktatás, kiváltságoktól mentes, magas színvonalú egészségügyi rendszer, széles körű szociális- és foglalkoztatási biztonság, valamint a hátrányos helyzetű polgárok és térségek számára több esély szükséges. A progresszív balközép politika a kiszolgáltatottabb helyzetben lévő fél mellé áll, védi a gyengébbek jogait és jogos érdekeit, társadalompolitikája a „Több felelősséget fent, több lehetőséget lent!” elvén nyugszik.

A társadalmi, szociális biztonság társadalmi felelősséget igényel

A magyarság. Múltunk, hagyományaink, a magyarsághoz való tartozásunk a magyarságpolitikánk alapja. Történelmi adottságunk, hogy egyrészt a magyarság túlnyúlik a magyar állam határain, másrészt a hazai nemzeti és etnikai kisebbségek is egyenrangú államalkotó tényezői hazánknak. A köztársaság kötelezettsége, hogy az európai normákkal összhangban, a szomszédos országokkal együttműködve előmozdítsa a határon túli magyarok nyelvi, kulturális és közös történelmi identitásunk megőrzését, szülőföldjükön való boldogulásukat, hogy segítse és támogassa közösségeiket. A hazai nemzeti és etnikai kisebbségek egyéni és kollektív jogainak tiszteletben tartása, önkormányzati rendszerük fejlesztése a magyar állam alkotmányos kötelezettsége.

A nemzet ügye történelmi súlyú kérdés

Az európai közösség. Magyarország önkéntesen csatlakozott az európai érték- és kulturális közösséget kifejező Európai Unióhoz, amelynek közös döntéshozatali rendszere nem csorbítja, hanem kiteljesíti Magyarország szuverenitását. A tőke és a munka szabad áramlása, a légiessé vált határok, a külföldi tanulás által kínált lehetőségek már mint európai polgárokat illetik meg a magyarokat. Meggyőződésünk, hogy a globális világ újabb kihívásaira a több és nem a kevesebb Európa a helyes válasz. Támogatjuk a föderális Európa gondolatát, a majdani Európai Egyesült Államok létrehozását.

A Demokratikus Koalíció erősen elkötelezett Európa mellett

A nyugatos polgári demokrácia a huszonegyedik század Magyarországon újra kihívót kapott a Nemzeti Együttműködés Rendszerének nevezett bezárkózó, múltba forduló, ellenségkereső, félfedális hatalom képében.

Múltba zárkózó új kihívások

2. Magyarország bajban van

2.1. A demokratikus rendszerváltás eredményei

A szovjet birodalom összeomlása Magyarország számára is megnyitotta a szabadság megteremtésének lehetőségét. Létrejöttek a parlamentarizmus demokratikus intézményei és a modern, európai típusú piacgazdaság keretei. A több mint két évtized elszalasztott lehetőségei, hibái ellenére a rendszerváltás a magyar nép történelmi jelentőségű sikere volt. Megismertük az európai típusú parlamenti váltógazdaságot, a

A rendszerváltás átért, de meg nem élt sikerei

szabad sajtót és elektronikus médiát, a sokszínű kulturális életet, a végrehajtó hatalom parlamenti és nyilvános ellenőrzését. Kialakult az önkormányzati rendszer, amely új lehetőségeket nyitott a helyi közösségek közszolgáltatásokkal való ellátásában, a vidék infrastrukturális fejlődésében. Élhattunk a vallás szabadságával, szabaddá váltak az egyházak. Hazánk nemcsak független állam lett, de a harmadik Magyar Köztársaságban olyan szabadsághoz jutottunk, mint történelmünkben még soha. A szabad utazással, az Európai Unióhoz való csatlakozást követően a szabad munkavállalással magyarok milliói előtt tárult fel a világ. Hallatlanul gyorsan korszerűsödött Magyarország termelési és exportstruktúrája, szoros kapcsolatba kerültünk a fejlett világ gazdaságával. Rohamosan átalakult fogyasztásunk szerkezete, milliók teremtettek maguknak a korábbinál jobb életkörülményeket, megerősödésnek indult egy új középosztály. A sikerek azonban nem váltak a társadalom élményévé.

2.2. A rendszerváltás kudarcai

Az átalakulást ugyanakkor kudarcok sora is kísérte. A tervgazdaság hirtelen összeomlott, megszűnt másfél millió munkahely. Átalakultak a falvak tulajdonosi (kárpótlás) gazdasági és szociális viszonyai. Az alacsony szintű foglalkoztatás és a munkanélküliség emelkedése az ország egyik legfőbb problémájává vált. A megélhetés tartósan nyomorúságos feltételei sokaknál párosulnak újratermelő kirekesztődéssel. Kiváltképp érvényes ez roma honfitársaink többségére, akik sorsára nem találtunk megnyugtató megoldást.

Kudarcok, amelyek jobban a lelkünkbe égtek

Sok területen normává vált a normaszegés. A rohamos gazdasági átalakulás egyúttal széles körben vezetett a feketefoglalkoztatás és ezzel együtt a kiszolgáltatottság elterjedéséhez, az adó- és járulékterhek alóli kibújáshoz. Az egészségügyben a hálapénz, az állami gyógyintézetekben folytatott magánkezelés, a politikában a pártoknak juttatott átláthatatlan adományok s a viszonzásul nyújtott előnyök mérgezték a közállapotokat.

Társadalmi szövevényben vergődő ország

A jogállami keretek feszegetése, a korrupció, a pártfinanszírozás átláthatatlansága, a politika őszintétlen világa csalódást, a közügyektől való tömeges elfordulást és a szélsőségek megerősödését eredményezte. A választási költségvetések fedezetlen ígéretésekhez, osztogatásokhoz, túlköltekezésekhez vezettek. A politika hitelvesztésével párhuzamosan kialakultak az egymással engesztelhetetlenül szembenálló politikai „szekértáborok”, az ellenségeskedés és gyűlölködés, a politikai „zsákmányrendszer”. A politika rátelepedett a gazdaságra és a kultúrára. Mindezek a politikai rendszerrel szembeni széleskörű elégedetlenséghez vezettek.

Az egymást követő korábbi kormányok a demokratikus közjogi rendszer létrehozásában, a gazdasági rendszer átalakításában, továbbá az ország európai integrációjában, a külföldi tőke mozgósításában vitathatatlanul sikeresek voltak. Összességében **sikertelenek voltak azonban a szociális kiszolgáltatottság és az egyenlőtlenségek mérséklésében** - néhány kivétellel - az őszinte, kritikus szembenézéssel, a társadalmi-gazdasági reformokkal. A rendszerváltást a magyarok sokasága az életkörülményeik nehezebbé, sokszor kilátástalanná válásaként élték meg.

Be nem teljesült jóléti vágyak

2.3. Magyarország 2010 után

2010 mérföldkő a rendszerváltás történetében. Azért tett meg a Fidesz mindent a kétharmados többségért, hogy módja legyen egypárti önkényuralom kiépítésére. „Egyszer kell nyernünk, de nagyon” – mondta korábban a párt elnöke. A centrális politikai erőter ideológiája a Nemzeti Együttműködés Rendszereként később parlamenti megerősítést nyert. Ez a rendszer elutasítja a demokrácia alapelveit és értékeit, kiiktatja

Fülkeforradalom Magyarországon. Megtorpan a rendszerváltás

a demokratikus ellenőrző intézményeket, megnyirbálja azok függetlenségét. Nem érti a huszonegyedik századot, a világ átalakulását, politikájában a társadalomban meglévő félelemre épít. Külső és belső ellenségeket keresnek, bűnbakokat képeznek, indulatokat gerjesztenek. Nemzeti bezárkózást szorgalmaznak és gyűlölködést szítanak, nem riadnak vissza a szélsőjobboldallal történő összejátszástól, propagandaeszközzé züllesztették a közszolgálati médiát, szembe kerültek az európai demokrácia hagyományaival és a világ új fejlődési tendenciáival.

Az autokratikus-oligarchikus berendezkedés kiváltságos kevesek gazdasági hatalmára, sokak kegyosztáson alapuló hűségére, a bizonytalanságból az erőskezű, rendteremtő hatalomhoz menekülők sokaságára épül. A keleti despotizmus felé forduló rendszer láthatóan lemondott arról, hogy a többség jólétére alapozzon. Ezt leplezi a nemzeti demagógia. A tekintélyelvű politikai rendszer nem csupán a rezsím „bebetonozását”, szolgálja, hanem a politikai hatalommal összefonódó oligarchák gazdasági hatalmának kiterjesztését is.

A 2010 után létrejött önkény rendszere minden ponton szemben áll a Köztársaság öt építőkövével:

Demokratikus jogállam helyett az állam korlátlan hatalmát vallják. A kétharmados parlament konszenzus nélkül új Alaptörvényt alkotott, centralizált, erőszakos hatalmat épített ki. Elfoglalták a független intézményeket, bebetonozták új vezetőit. Rendre visszamenőleges hatályú jogszabályokat alkottak. Súlyosan korlátozták a sajtó szabadságát. Megbicsaklott a független igazságszolgáltatásba vetett bizalom. Sérül a vallásszabadság, az egyházak elismerése politikai kegyé vált. A megtorló büntetőpolitikát elsősorban a csekély súlyú bűncselekmények elkövetőire és a politikai ellenfelekre irányították. Az állam működését a populista konzervatív-jobboldali ideológia hatja át, amelynek vezérfonala az etnikai nemzet, a kereszténység, az „értékteremtő” munka. Mindennapossá vált a vallás, nemzetiség, szexuális irányultság, a férfi és nő házasságán alapuló családmodell szerinti diszkrimináció. A korrupció és az államot is foglyul ejtő kormánypárthoz kötődő gazdasági birodalom támogatása a rendszer fő jellemzőjévé vált. A jelenlegi kormánypártnak kedvező választási rendszert alkottak, hogy minden áron meg tudják őrizni a hatalmukat. Az esetleges kormányváltás utánra olyan kétharmados szabályokat hoztak létre, amelyek lehetetlenné teszik a kormányzást.

Morzsák az Alaptörvény „asztaláról”

A szociális piacgazdaságot felváltotta az unortodox, bezárkózó, külső ellenségeket feltételező gazdaságpolitika. A magán-nyugdíj pénztári vagyon megszerzésével kiterjedt államosítás indult, nőtt az állam gazdasági beavatkozása, a versenykorlátozás, jövőfeléző gazdaságpolitikával, kiszámíthatatlan gazdasági környezettel „szabadságharcot” vívunk a külföldi tulajdonú vállalatokkal, közben elfogyott a bizalom, a befektetési szándék. Az EU-s támogatások felhasználásában éllovasból sereghajtókká váltunk. Visszaestek a beruházások, zsugorodik a gazdaság, recesszióba, stagflációs állapotba került az ország. A fizetésképtelenséggel, a pénzügyi csőd fenyegető veszélyével a függőségünk nem csökkent, hanem nőtt. A hatalomba beépült a „szervezett felvilág”, a törvényhozás versenyelőnyöket nyújt baráti érdekcsoportoknak. A piaci viszonyok rombolása csökkentette az ország felzárkózásának, jólétének esélyeit.

Magyarország = unortodoxia = gazdasági pangás

Társadalmi biztonság helyett felső-középosztály-barát társadalompolitika. A kormány leépíti a jövedelempolitika, a jóléti rendszerek szolidaritáson alapuló elemeit: az adórendszer révén átcsoportosítást hajt végre az alacsony jövedelműek rovására, a magas jövedelműek javára, már-már megszünteti a munkanélküli-ellátást, korlátozza a korábban megszerzett jogokat, kérdésessé teszi az egészségügyi ellátás társadalombiztosítási alapját, erősíti a szegregációt, rontja a hozzáférést az oktatásban, miközben a tartós munkanélküliség fő oka a tanulatlan munkaerő újratemelődése. A társadalompolitika egésze a gyengék, az elesettek, a munka világából kiszorulóknak megbüntetésére irányul. A terhek aránytalan része nehezedik a szegények, a munkanélküliek, a rokkantak, a betegek vállára. A leszakadókat a közmunkába, az alacsony képzettséget igénylő iparba terelik. A konzervatív-jobboldali ideológia áthatja a kultúrát, átírja a történelmet, bevezeti a kötelező erkölcsstant és hitoktatást, beleszól a polgárok magánéletébe.

Szemfényvesztő
szociális politika,
növekvő társadalmi
különbségek

A felelős magyarságpolitikát felváltotta a múltba forduló, etnikai nemzet–felfogáson alapuló nacionalista állameszmény. Nacionalizmus hatja át az államszervezet működését. A kettős állampolgársággal és a választójog megadásával, hatalmi törekvéseik megvalósítására használják fel a határon túli magyarságot. A szülőföldön való boldogulás évtizedes programját felváltotta az államot és nemzetet egybemosó nacionalista program. Újra teret nyert a magyarság felsőbbrendűségét, történelmi kiválasztottságát hangsúlyozó ideológia, a múltba fordulás, a második világháborút megelőző időszak világának újrateemtése. Korábban elképzelhetetlen méreteket ölt a rasszizmus, a cigány- és zsidóellenesség, amelyek ellen a kormány szélsőjobboldali szavazóinak megtartása érdekében nem lép fel érdemben.

Magyarságpolitika –
hatalmi játékszer

Európai közösség helyett „keleti szél”. Hatalomgyakorlásának módja, gazdaságpolitikai eszközei a nyílt EU–ellenes retorika vállalhatatlanná tették a magyar kormányt a legfontosabb euroatlanti partnerek szemében. Magyarország partnerek nélkül maradt a demokratikus világban. Úttörőnek véli saját politikáját, egyre inkább a demokratikus világon kívül keresi szövetségeseit.

Pávatánc és a „keleti
szél”

Egyre többen érzik, hogy ez a kormányzás nem felemelkedést hoz, hanem minden korábbinál súlyosabb gazdasági és társadalmi veszélyhelyzetbe juttatja az országot.

Súlyos helyzetbe
taszították az
országot

3. A köztársaság újjáépítése

Magyarországon a demokratikus jogállam 2010 óta leépült. Bár a Fidesz törvényes úton került hatalomra, önkényuralmi rendszerének kiépítése illegitim, mert egy demokratikus rendszer felszámolására még demokratikus úton sem szereshető felhatalmazás, a demokrácia nem korlátozható.

Egy demokratikus
rendszer
felszámolása illegitim

A parlamenti kétharmad sem pusztán mennyiségi kritérium. Azt fejezi ki, hogy az ország közjogi rendszerét és az emberi jogok védelmét meghatározó alapvető szabályok megalkotásához széles körű, a mindenkori kormánytöbbségen túlterjedő politikai konszenzusra van szükség. Olyan megállapodásra, kiérlelt megoldásokra, amelyeket nem csupán a politikai erők, de az ország lakosai is magukénak érznek. Tehát egyrészt a konszenzus hiánya miatt a Fidesz alkotmányozása illegitim. Másrészt a következő választásokon a mai demokratikus ellenzék is csak a demokratikus jogállam helyreállítására kérhet és kaphat felhatalmazást.

Az új alkotmányozás csak az új kormánytöbbségen túlterjedő széles parlamenti konszenzussal lehet legitim, még akkor is, ha a mai ellenzék kétharmados többséget szerez a következő Országgyűlésben. A 2010 előtti alkotmányos rend helyreállításában a Fidesznek nem lehet szerepe, mert felelős a lerombolásáért. Viszont az új alkotmány megalkotása már csak az akkori ellenzékkel (akár a Fidesszel is) közösen lehetséges.

A demokratikus jogállam újjáépítésének kritériumai

3.1. Az alkotmányos jogállam helyreállítása

Az alkotmányosság helyreállítása az új Országgyűlés legelső feladata, minden további lépés ez után következhet. Az 1989-es rendszerváltással megteremtett alkotmányos berendezkedés összhangban van alkotmányos hagyományainkkal, az Európai Unió, az Európa Tanács, valamint az ENSZ tagságával járó kötelezettségekkel. Az alábbiakban összefoglaljuk a legelső teendőket:

A helyreállító alkotmányozás lépései

- Az Alaptörvény hatályon kívül helyezése és a korábbi köztársasági Alkotmány újbóli hatályba léptetése, annak konszenzusos, 2010. április 25-i alakjában.
- Minden sarkalatos törvény hatályon kívül helyezése és a sarkalatos törvények által szabályozott tárgykörökben korábban hatályos törvények visszaállítása, különös tekintettel a jogalkotás rendjéről, az alkotmánybíráskodásról, a bíróságokról és az ügyészségről, az ombudsmanokról, a lelkiismereti és vallásszabadságról és az egyházakról, a sajtóról és a médiaszabályozásról, a honvédelemről, a rendőrségről, a személyes adatok védelméről, a nemzeti kisebbségekről, az állampolgárságról szóló jogszabályokra. Nem kétharmados törvények esetében is vissza kell térni a köztársasági alkotmánnyal összhangban levő szabályozáshoz. Helyre kell állítani az érdekvédelmi, és az egyeztető fórumok, valamint az érdekvédelmi szervezetek jogosítványait.
- Az Alkotmánybíróság teljes jogkörének helyreállítása, azzal, hogy újra bárki fordulhasson a testülethez.
- A bírói függetlenség és a bírói önkormányzatiság garantálása.
- A szabad és tisztességes választások lebonyolításához szükséges alkotmányos szabályok visszaállítása.
- Az alaptörvény és a sarkalatos törvények által létrehozott korábban nem létező testületek és intézmények megszüntetése (pl.: Országos Bírói Hivatal, Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság, Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság, Nemzeti Választási Bizottság, Nemzeti Választási Központ, alapvető jogok biztosa) és a korábban működő intézmények újbóli létrehozása (pl.: adatvédelmi biztos, nemzeti és etnikai kisebbségi biztos, állampolgári jogok biztosa, Országos Igazságszolgáltatási Tanács, Országos Választási Bizottság).
- Az átnevezett intézmények, tisztségek köztársasági alkotmányban használt elnevezésének visszaállítása.

Az Alaptörvény helyett Alkotmány, '89 alkotmányos szellemiségének visszaállítása

Az orbáni rendszer intézményeinek sorsa

- A törvény erejénél fogva azon közjogi tisztségviselők mandátumának a megszüntetése, akiket olyan tisztségre választottak, vagy neveztek ki, amilyen tisztség 2010. április 25-e előtt nem létezett, illetve ahol akár a választás, illetve kinevezés, akár a jelölés szabályai megváltoztak a köztársasági alkotmányosság szabályaihoz képest.
- A megszünt tisztségekbe vissza kell helyezni azokat, akiket a mandátumuk lejártá előtt mozdítottak el a tisztségükből, illetve akiknek magát a tisztségét szüntették meg. Minden más esetben a köztársasági alkotmány szabályai szerint kell új tisztségviselőt választani (kétharmados választási szabály esetén a mindenkori kormánytöbbségen túlterjedő parlamenti konszenzussal).
- Vissza kell állítani az állam világnézeti semlegességét, garantálni kell azt, a korábban az Alkotmánybíróság által is megerősített szabályt, hogy egy település egyetlen iskolájának világnézetileg semlegesnek kell lennie.
- Hatályon kívül kell helyezni a Nemzeti Együttműködés Rendszerét megalapozó egyoldalú ideológiai jogi aktusokat (Nemzeti Együttműködés Nyilatkozata, Alaptörvény átmeneti rendelkezései).
- Vissza kell állítani a Magyar Köztársaság elnevezést minden hivatalos helyen, iratban, okmányban, fizetőeszközön.

A közjogi tisztségviselők ügye

Az alkotmányellenesen elmozdított, nyugdíjba kényszerített vagy indoklás nélkül elbocsátott közszolgálati dolgozókat kérésükre vissza kell helyezni az állásukba és korábbi tisztségükbe, valamint számukra méltányos kártérítést kell megállapítani.

- Hatályon kívül kell helyezni minden, a jogalkotás legalapvetőbb elveivel - különösképpen a visszaható hatály tilalmával - szemben megalkotott jogszabályt.

A Köztársaság újjászervezése

A fenti intézkedésekkel helyreállítható a 2010-től megszüntetett demokratikus jogállam. Új vagy korrigált alkotmányos rend kialakítása azonban széles körű társadalmi és politikai konszenzust igényel.

A továbblépés alapja és feltételei

3.2. Az új alkotmányról

Az 1989-ben megalkotott Alkotmány preambuluma szerint ideiglenes alkotmánynak készült. A rendszerváltást követően visszatérően felmerült egy új alkotmány megalkotásának igénye, ez azonban konszenzus híján 2010-ig mindig lekerült a napirendről. Az elmúlt évtizedek alkotmányos tapasztalatait felhasználva és a XXI. század új kihívásainak való megfelelés miatt szükséges lehet új alkotmány megalkotása. Ez azonban csak alapos szakmai előkészítéssel, széles körű társadalmi vita után, parlamenti konszenzussal és megerősítő népszavazással lehetséges. A 2010 előtti alkotmányosság helyreállításával ellentétben, ez esetben a parlamenti ellenzékkel való konszenzusos alkotmányozás elengedhetetlen. Az alábbiakban összefoglaljuk azokat a legfontosabb változtatásokat, amelyeket szükségesnek tartunk megtenni egy új alkotmány megalkotása során.

Az új alkotmány legitimitása: konszenzusos alkotmányozás, Megerősítő népszavazás

- Mindenekelőtt szükséges az alkotmány magasabb szintű védelme, hiszen az elmúlt évtizedekben több tucat alkalommal módosította az Országgyűlés az ország legfontosabb törvényét. Stabil alkotmányhoz módosíthatatlan „merev szakaszok” beiktatása, a mindenkori kormánytöbbség országgyűlési mandátumainak számától független, kötelező parlamenti konszenzuskényszer, valamint megerősítő népszavazás szükséges.
- Az országgyűlési képviselők választásánál indokolt áttérni az európai országok többségében alkalmazott arányosabb választási rendszerre, fenntartva az Országgyűlés csökkentett létszámát. A választójognak legyen feltétele az életvitelszerű magyarországi tartózkodás.
- Arányosabb választási rendszerhez indokolt visszatérni az önkormányzati választásokon is.
- Fenn kell tartani az országgyűlési képviselőkre, a kormánytagokra, polgármesterekre és önkormányzati tisztségviselőkre vonatkozó szigorú összeférhetlenségi szabályokat. Parlamenti képviselő ne folytathasson más kereső tevékenységet, és fizetség nélkül se lehessen gazdasági társaság vezető tisztségviselője, ügyvéd, egészségügyi, oktatási intézmény vezetője. Fenn kell tartani az országgyűlési képviselői és polgármesteri, önkormányzati képviselői tisztség elválasztását.
- A közpénzek átlátható és alkotmányos felhasználásának alapvető szabályait az Alkotmányban kell rögzíteni.
- Haladéktalanul meg kell alkotni az új párt- és kampányfinanszírozási törvényt. A kampányfinanszírozásban be kell vezetni a kötelező kampányszámlát, s minden kampánycélú kifizetés csak arról teljesíthető. A politikai plakátok, rádió- és tv-hirdetések árait közzé kell tenni. E szabályokat a választási időszakon kívüli politikai kampányokra is alkalmazni kell. A pártok folyó kiadásaiban is érvényesíteni kell a nyilvánosság elvét.
- Az egypárti médiahatóságot az alkotmányosság helyreállítása körében meg kell szüntetni, de a korábbi médiaszabályozás- és irányítás sem folytatható. Meg kell teremteni a közmédia irányításának a kormánytól és a pártpolitikától független intézményeit. A közszolgálati médiumok függetlenségét erős intézményi és anyagi garanciákkal kell körülbástyázni.
- A közös múlt feldolgozása nemzeti érdek. Ennek érdekében lehetővé kell tenni az ügynökakták szabályozott nyilvánosságra hozatalát, az állambiztonsági múlt kutathatóságát.
- A független intézmények élén ki kell zárni a mandátum meghosszabbításának, az újráválasztásnak a lehetőségét.

Az alkotmányosság fokozott védelemre szorul

Arányosabb, igazságosabb választási rendszert

Úrrá kell lenni a rendszerváltás politikai adósságain

Nyilvános ügynökügyek

- Az ügyészség az elmúlt időszakban elvi függetlensége dacára pártpolitikai befolyás alatt dolgozott. A tiszta alkotmányjogi és politikai helyzet megvalósítása érdekében szükséges az ügyészi szervezet kormány alá rendelése.
- Szükséges a vatikáni megállapodás felülvizsgálata vagy akár felmondása, a nagyegyházak állami kedvezményeinek és támogatásainak összhangba hozása az állam és az egyház elválasztásának alkotmányos elvével. Meg kell teremteni a világnézetileg semleges oktatás törvényi feltételeit.
- Az önkormányzatiság elmúlt évekre jellemző kiüresítése ellentétes a szubszidiaritás Európa-szerte elfogadott elvével, ugyanakkor nem jelent megoldást a magyar önkormányzati rendszer szétaprózottságával kapcsolatos problémákra. Az önkormányzati rendszer fundamentumát továbbra is a települések jelentik. Legyen minden településen választott testület és polgármester. A települési önkormányzatok feladatául kell tenni újra a közoktatás, illetve a háziorvosi és részben a járóbeteg-ellátás szervezését azzal, hogy szigorú és ellenőrzött szakmai előírások biztosítsák az egész országban az egyenletes színvonalat, a hozzáférést, az egyenlő esélyeket, a jogszabályok betartását. Amennyiben egy település önállóan nem képes az előírt feltételeket teljesíteni, önkéntes, végső soron pedig kötelező társulás keretében, adott esetben kistérségi, járási összefogásban lássák el a feladatokat.
- A megyei önkormányzatok 2011 után érdemi feladat nélkül maradtak, korábbi intézményfenntartó szerepük is megszűnt. Megyei önkormányzatok helyett a régiók szintjén célszerű területi önkormányzatokat létrehozni, választott testületekkel. Mérlegelni kell, hogy az önkormányzattal rendelkező régiók az eddigieknek megfelelően megyékből összerakott régiók, vagy a földrajzi és közlekedési összefüggések figyelembe vételével szervezett új régiók legyenek. A regionális önkormányzatok irányítása alá kerüljenek a nagyobb területet ellátó oktatási, kulturális és egészségügyi intézmények (kórházak, középiskolák, múzeumok, színházak). A területfejlesztési teendők regionális keretekben történő ellátása kiteljesíthetné a korábbi regionális területfejlesztési tanácsok és ügynökségek munkáját, összhangot teremtve az Európai Unió fejlesztéspolitikai kereteivel is. A régiók a megyei történelmi, identitási keretek ápolása mellett a hatékony, színvonalas, méretgazdaságos közszolgáltatások és fejlesztéspolitika színtereivé válhatnak a megyei városok integrálásával.
- Az államigazgatási feladatoknak az önkormányzatoktól a kormánynak közvetlenül alárendelt hivatalokhoz való átcsoportosítása fenntartható. A területi igazgatás megyei és járási új rendszerét azonban hatékonyabbá s pártpolitikától mentessé kell tenni irányítási-vezetési rendszerének átalakításával, tényleges államigazgatási integrációval, szakszerűségének biztosításával. A hivatalok élén nem állhatnak politikusok, csak – a szigorú összeférhetetlenségi szabályokhoz igazodva – magasan kvalifikált vezető köztisztviselők. A dekoncentrált szervezetek rendszeresen adjanak számot munkájukról a területi önkormányzatnak.
- Annak az alapelvnek az Alkotmányba foglalása, amely szerint az alapvető jogok az embert ember mivoltánál fogva illetik meg, nem köthető sem kötelezettségek teljesítéséhez, sem társadalmi hasznossághoz.

**Decentralizálás –
újraélesztett
önkormányzatiság**

**A helyi közelet és a
közszolgáltatások új
keretei - a régiók**

**Független
közigazgatást és
köztisztviselői kart**

- A új generációs jogoknak, a fenntartható fejlődés alapelveinek, az állam világnézeti semlegességének és az egyes családformák egyenjogúságának alkotmányos rögzítése.
- A szükségesség-arányosság büntetőjogi alapvének, a halálbüntetés tilalmának Alkotmányban való rögzítése, az elsődlegesen megtorló természetű büntetőjog alkotmányos kizárása.

Válaszok az új környezeti és társadalmi kihívásokra

Az új alkotmány új kereteket biztosíthat az ország fejlődéséhez, az európai beilleszkedés elmélyítéséhez, a társadalmi felemelkedéshez, az alkotmányos jogállam és demokrácia megőrzéséhez.

Magyarország előbbre juthat

3. 3. Szabad sajtó, független közszolgálati média

Magyarország, a magyar szabadságmozgalmak legszebb hagyományai közé tartozik a sajtó szabadsága. A huszonegyedik században, a tömegmédia korában a sajtószabadság mást, többet jelent, mint a márciusi ifjak idején: nemcsak azt, hogy bárki szabadon kinyomtathatja és terjesztheti, amit kíván, hanem azt is, hogy a hírek és vélemények terjesztésében uralkodó szerepet játszó elektronikus médiában is egyaránt szabadon terjeszthetővé és elérhetővé válnak a különféle hírek és vélemények, és a média és az írott sajtó finanszírozásában meghatározó szerepet játszó kereskedelmi reklámok révén sem kerül a média a kormány vagy bármely politikai vagy gazdasági érdekcsoport ellenőrzése alá. Az orbáni önkényuralom fölszámolása után – már annak során – újra meg kell teremteni a szabad és kiegyensúlyozott médiavilágot Magyarországon.

A közszolgálati helyreállítása

A Demokratikus Koalíció elsődleges médiapolitikai céljának tekinti a **független, normatívan finanszírozott és demokratikusan** ellenőrzött nemzeti közszolgálati médiarendszer helyreállítását, illetve megteremtését. Európa sikeres nemzeti részleteikben eltérő, de a lényegét tekintve egységes szabályozási rendet alakítottak ki az alkotmányos alapintézményként működő, a mindenkori kormányzattól független, többszintűen (helyi, regionális, országos, tematikus) műsorokat adó, a közönség által előfizetéssel finanszírozott és rendszeresen ellenőrzött és minősített nemzeti közmédiák működtetésére.

Magyarországon a vitákat torzítja, a megítélést és a célokat tévutakra viszi az a tényleges állapot, hogy a **mai közmédiákban már hosszú évek óta politikai befolyásolás**, kontraszelekció, végtelenül forrásszegény működés és mégis eredményes szolgálat, gátlástalan pazarlás, politikai vámszedés, egyoldalú hírkormányzás, elhallgatás, öncenzúra és színvonaltalanság egyszerre van jelen. Mindez azért lehetséges, mert hazánkban nincs a társadalom megrendelői pozícióját tartalommal megtöltő közszolgálati charta, és ezt számon kérő független társadalmi testület, s a közmédiák munkaszervezeteiben nincs szakmailag megalapozott belső ellenőrzési, értékelési rendszer és közönségkapcsolati gyakorlat.

A Demokratikus Koalíció médiapolitikája arra irányul, hogy a demokratikus nyilvánosság és a közmédiák újjáépítése érdekében megújítsa a nyilvánossági viszonyokat. Kiállunk a versengő gondolatok megvitatására szabad fórumot teremtő, a demokratikus közösség tagjait kötelezettségeik ellátása érdekében információkkal ellátó, a közvéleményt közmegbízottként a helyi, regionális és országos kormányzat felé közvetítő, a kisebbségi véleményeket is feltáró, a nemzeti kulturális örökséget fenntartó és megújítását inspiráló, a demokrácia védelmezőjeként és a közösségek érdekvédelmi

Megújított nyilvánosság

immunrendszereként működő nemzeti közszolgálati médiarendszer és egységes médiapiaci szabályozás létrehozása mellett.

Álláspontunk szerint elengedhetetlen a közmédia rendszer alapvető elveinek Alkotmányba s részletszabályainak önálló közmédia-törvénybe foglalása. Ennek során elsősorban a társadalom, a nézői, hallgatói, internetező állampolgári közönség, a közösségek, csoportok és egyének jogait és kötelességeit, s az irányítás és finanszírozás, valamint a minősítés garanciális, demokratikus és alkotmányos eljárásrendjét kell lerögzíteni. Elkerülhetetlen a helyi, regionális, országos szervezetrendszer szükséges méretű vagyonának, eszközrendszerének megfelelő jogi biztonságot teremtő tulajdonba adása, s az is, hogy a magyar nemzeti közmédia finanszírozásának nagyságrendje az európai átlagos arányokat legalább megközelítse. A nyilvános közlés és terjesztés viszonyait a személyiség- és jogvédelem polgári jogi szabályozását fenntartva, általános érvényű, platformoktól független, az európai normatívákat magába fogadó kommunikációs törvénnyel javasoljuk kialakítani.

Olyan közmédia struktúrára teszünk javaslatot, amelyben az integrált szervezetté váló **közszolgálati gyártóbázis és terjesztési hálózat regionális központokra épül**. Ebben a szerkezetben az újra **független és önálló nemzeti hírügynökség** együttműködik a nemzeti közszolgálati rádiózás és televíziózás önálló műsort adó regionális és országos egységeivel. Bízva abban, hogy a régió mint önkormányzati egység is létrejön, e regionális digitális hírgyárak és műsorkészítő centrumok a terjesztésben előnyöket is élvező módon valamennyi digitális platformon hozzáférhetővé tesznek tartalmakat, és üzemeltetnek internetes köztereket és digitális archívumokat is. Véleményünk szerint közszolgálat nem hozható létre a kereskedelmi médiumok pályáztatása útján. A közszolgálat elkülönült szervezetrendszer igényel, önálló műhelyekkel és saját értékrenddel. A közszolgálat műsorstruktúrájának mintamodelljeit és a műsorkészítők biztonságát és függetlenségét garantáló Közszolgálati Kódexet a vonatkozó törvényekkel együtt kell kidolgozni.

Független
hírügynökség

Véleményünk szerint az egységesedő közszolgálati **mediarendszer felügyeletét**, irányítását és finanszírozását **demokratikusan választott önálló testületekre kell bízni**, és el kell különíteni a kommunikáció és a hírközlés hatósági felügyeletétől. A tartalmi célokat a közszolgálati charta funkcióját betöltő közmédia törvény jelölné ki. A közszolgálati média vissza kell térjen klasszikus tájékoztató, hírmagyarázó, szolgáltató, szórakoztató, oktató és kultúra közvetítő funkcióihoz. Műsoraiban a pontosság, a semlegesség és hitelesség, valamint kiegyensúlyozottság biztosítása mellett a mindenkori másik fél meghallgatása, a gyengébb fél segítése útján állandóan segíti az esélyegyenlőséget, a konszenzusteremtést és az együttműködés kultúráját.

Önálló
médiafelügyelet

A háromszintű közszolgálati médiarendszer alapja a helyi, települési társadalmak közösségi tulajdonában lévő médiaeszközök működése. Magyarország jogrendszerében módot és utat kell találni a helyi médiumok kiegyensúlyozottságának és függetlenségének megteremtésére. Erre járható utat kínál e sajtóeszközök finanszírozása az adott település önkormányzati költségvetésének meghatározott százalékával, a vezetői státuszok nyilvános, keresztciklusos időtartamú pályáztatása, a helyi társadalmat képviselő közönség-panel kialakítása, a tevékenység nyilvános minősítése, és a megítélő közönség véleményének beemelése a médiatartalmak közé, elsősorban a műsorok internetes hátterének kialakítása útján.

Helyi nyilvánosság

Az új, demokratikus média törvényi környezetét a szakma és a jogalkotó közötti hatékony és érdemi konzultáció keretében kell előkészíteni. A kétharmados szabály helyett többpárti támogatásra van szükség a médiaszabályozás elfogadásához,

módosításához. A demokratikus alapokon álló médiatörvénynek **meg kell szüntetni a jelenlegi Médiatanácsot, valamint a Nemzeti Média és Hírközlési Hatóságot**. A létrehozandó új intézmények vezetőinek kiválasztásakor a szakértelem és a függetlenség legyen a legfőbb szempont. Elfogadhatatlan az a jelenlegi gyakorlat, amely szerint a miniszterelnök egyedül tesz javaslatot a Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság elnökének személyére. A vezetői megbízás idejét jelentősen, öt évre kell csökkenteni, és a jelenlegi elnökkel ellentétben nem rendelkezhet országgyűlési képviselői vagy kormányzati múlttal.

Úgy véljük, hogy az új, demokratikus médiarendszer kialakítása során különös gondot kell fordítani **a hírközlés objektivitásának** biztosítására, a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményére, a bírói felülvizsgálatra, az újságírói titoktartás védelmére, az oknyomozó újságírással. Meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy kereskedelmi csatornák is részt vehessenek választási kampányokban. Mellőzni kell az ú.n. sérelemdíjat, meg kell változtatni a rendőri kitakarással kapcsolatos jelenlegi előírásokat. Az írott sajtóval kapcsolatban a Demokratikus Koalíció amellett áll ki, hogy azt állami szerv ne ellenőrizze, az írott sajtóban elkövetett jogsértések szankcionálása a bíróságok feladata. A sajtó általános jogi szabályozását a Polgári Törvénykönyvbe kell beilleszteni.

Kiegyensúlyozott tájékoztatás

3.4. Vallás- és lelkiismereti szabadság, az állam világnézeti semlegessége

A Demokratikus Koalíció felfogása szerint az állam elismeri és védi a vallás- és lelkiismereti szabadságot, benne a kollektív vallásgyakorlás, így az egyházalapítás jogát is. Polgárai világnézetét tiszteletben kell tartania, ezen az alapon sem tehet különbséget. Ezért szakítani kell azzal, hogy az állam a nagyegyházak hitének elfogadását normának, a vallástalanságot vagy a kisegyházak követését pedig devianciának tekintse.

A vallás és a lelkiismereti szabadság aktualitása

A vallásszabadságból **az egyházak szabadsága**, a polgári jogegyenlőség eszméjéből pedig **az egyházak jogegyenlősége** következik. Ha minden polgárnak egyenlő joga van vallását állami beavatkozás nélkül gyakorolni, akkor az állam sem jogi értelemben, sem gesztusaiban nem tehet különbséget az egyházak, így az ú.n. történelmi egyházak és a többi egyház között sem. Ugyanígy nem ápolhat különös kapcsolatot egyik egyházzal sem, hogy hívei vallásos érzelmeit a maga politikai céljai szolgálatába állítsa. Ezért a Demokratikus Koalíció kezdeményezi az 1990. évi IV. törvény hatályának, továbbá az egyházi státusuktól 2011-ben önkényesen megfosztott közösségek jogainak helyreállítását, az egyházakat érintő jogalkotásban a katolikus egyház a vatikáni megállapodás által biztosított előjogának (gyakorlatilag vétőjog) megszüntetését.

Helyre kell állítani az egyházi közösségek jogait

Az egyházak szabadsága csak úgy biztosítható, ha **állam és egyház egymástól szigorúan elválasztva működik**. Ezért a Demokratikus Koalíció meg kívánja szüntetni az egyházak és tisztségviselőik mindennemű állami szerepét, hivatalból való jelenlétüket állami testületekben. Az állami és az önkormányzati iskolák tanrendjében nincs helye a hitoktatásnak. Szűnjön meg az egyházi személyek hivatalos részvétele állami ünnepeken és önkormányzati ceremóniákon, ideértve a felavatandó létesítmények megáldását és megszentelését is.

Az állam és az egyház elválasztása

A fenti elveket kívánjuk alkalmazni az **egyházak finanszírozásában** is. Minél kisebb az állami beleszólás lehetősége az egyházi juttatások és kedvezmények meghatározásánál, annál kevesebb módja van indirekt eszközökkel beavatkozni az egyházak belső életébe.

Rendezendő kérdések a finanszírozásban

A hitéleti tevékenység finanszírozásánál az egyházak elsősorban a híveikre, és ne az államra támaszkodjanak. Minthogy az egyházak vagyonát elvették, híveik pedig csak

csékély anyagi támogatást nyújtanak, a saját finanszírozás csak hosszabb távú célként tűzhető ki. Az államnak - csökkenő mértékben - még sokáig hozzá kell ehhez közpénzzel járulnia, annak elosztásában azonban a hívek akaratának és nem az állami önkénynek kell irányadónak lennie. A Demokratikus Koalíció az SZJA 1%-áról történő rendelkezés szabályait javasolja 2%-ra emelni, megszüntetve egyúttal annak kiegészítését. Ezen és az ingatlanokért juttatott „megváltáson” kívül szűnjön meg minden olyan támogatás, amely pusztán az egyházi létezés és a hitélethez kötődik.

A Demokratikus Koalíció a **közfeladatok egyházi átvállalásának** támogatásánál a szigorú normativitásra, kiszámíthatóságra és átláthatóságra törekszik. Semmi sem indokolja, hogy az egyházi intézmények másoknál kedvezőbb feltételek között láthassanak el közfeladatokat. Azt kezdeményezzük, hogy a 2010. május 14. óta egyházi fenntartásba adott, valamint a jövőben oda kerülő és az új intézmények működéséhez **az állam ugyanolyan támogatást nyújtson**, mint más, nem állami fenntartású intézményekéhez. A közfeladatok egyházi ellátásához járó, úgynevezett kiegészítő támogatásoknak annak érdekében is gátat kívánunk szabni, hogy ne keletkezzék pénzügyi érdek a közfeladatok egyházi formában történő ellátására.

Közfeladatokhoz
korrekt és méltányos
hozzájárulás

Álláspontunk szerint **kedvezményeket és mentességeket** nem hivatásrendi alapon, hanem közcél elérése érdekében, vagy hátrányos helyzet kompenzálására kell nyújtani. Szamba vesszük ezért az egyházak és egyházi személyek közteherviselésben való részvételére megállapított külön szabályokat, megvizsgáljuk indokoltságukat, és a lehető legszűkebb körűre vonjuk őket. Az egyházak szolgálatában álló személyek például a Köztársaság másokkal egyenjogú polgárai, ezért kezdeményezzük adómentességeik és egyéb előjogaik megszüntetését. Így indokolt eljárni a más jellegű mentességekkel is. Az egyházi oktatási intézményeket például a törvények mentesítik számos olyan kötelezettség alól, amelyek célja a szegregáció visszaszorítása, a diszkrimináció megakadályozása és az esélyegyenlőség előmozdítása. Felfogásunk szerint semmi nem indokolja az ilyen mentességek fenntartását.

Az egyházak sem
élvezhetnek
indokolatlan
előnyöket

Fentebb megfogalmazott elvek és célok több ponton is szükségessé teszik az 1997-ben kötött **vatikáni megállapodás megfelelő módosítását**. Az új kormánynak haladéktalanul tárgyalásokat kell kezdenie a Vatikánnal e megállapodás módosításáról, s ha ezek nem vezetnek eredményre, vállalni kell annak felmondását.

Újratárgyalni a
vatikáni
megállapodást

4. A növekedés és az euróbevezetés gazdaságpolitikája

A második **Orbán-kormány bajba sodorta Magyarország gazdaságát**: csökken a nemzeti jövedelem, növekszik az infláció. Az ország reménytelenül vergődik. Terjed a munkanélküliség, csökken a reálbér, a fogyasztás, növekszik a szegénység, a befektetők menekülnek, nincs beruházás. Így a jövőben sem várható növekedés.

Gazdaság az
indokoltnál rosszabb
helyzetben

Tudjuk: gazdasági nehézségeinkben a korábbi kormányok hibáinak is van szerepe. A rendszerváltás gazdaságpolitikája, mind a tervgazdaságról a piacgazdaságra való áttérés, mind a világgazdasági nyitás sikert hozott az országnak. Az egymást követő kormányok fegyelmezetlen makrogazdasági politikája azonban bajt okozott. A Bokros-csomag bázisán egyensúlyozó növekedés vette kezdetét, s hasonló remélhettünk a második Gyurcsány- és a Bajnai-kormány intézkedései nyomán. 2010-re jó esély volt, hogy megbirkózzunk saját gazdaságpolitikai hibáinkkal és a nemzetközi pénzügyi válság hatásaival is.

Mégsem ez történt. Az Orbán-kormány piaci versenyt korlátozó elzárkózást, a befektetők idecsábítása helyett látványos visszaállamosítást és a gazdaság jogállami szabályozása

helyett az állam közvetlen vállalkozói szerepvállalását, a gazdálkodás feltételeinek önkényes és így kiszámíthatatlan módosítgatását választotta. Kétségessé vált a befektetések biztonsága, és ez a tőke meneküléséhez, a megtakarítások külföldre viteléhez, sőt a képzett munkaerő emigrációjához vezetett.

Régi gondunk emellett a foglalkoztatottak alacsony aránya, leginkább az alacsony iskolázottságúak körében. A közteherviselést a széleskörű fekete foglalkoztatás, az adó- és járulékelkerülés torzítja.

4.1. Kihívás és lehetőség

Nincs könnyű kilábalás! Orbán öröksége sokáig fogja fojtogatni az országot! Esélyünk sincs arra, hogy a gazdaságpolitikai fordulat gyors eredményt hozzon. Idő kell a hitelezés beindulására, a befektetői bizalom helyreállítására. Legyünk őszinték: nehéz évek várnak az országra és az új kormányra 2014 után is.

Gazdasági fordulattal sem könnyű a kilábalás

A gazdaságpolitikának mindenek előtt arra kell törekednie, hogy **ismét növekedésnek induljon a gazdaság**, mégpedig anélkül, hogy ez erősödő egyensúlyhiánnyal: növekvő inflációval vagy költségvetési hiánnyal járna. Ez alapozhatja csak meg a magyar emberek jólétének növekedését, az elmúlt években súlyosbodó szociális feszültségek enyhülését. **Csak a növekedéstől remélhetjük a foglalkoztatás bővülését.** A Demokratikus Koalíció a stagflációból való kilábalást csak úgy látja lehetségesnek, ha helyreállítva a magyar piac vonzerejét, meg tudjuk fordítani a tőkeáramlást: ne meneküljön, hanem újra jöjjön hozzánk a tőke. Ez a bizalom helyreállítása mellett új befektetési területek megnyitását is igényli.

A növekedés elindítása

A Demokratikus Koalíció **az alkotmányosság helyreállítását** ezért nem pusztán demokratikus követelménynek, hanem **a gazdaságpolitika kiindulópontjának is tekinti.** Az Alaptörvény hatályon kívül helyezésével együtt hatályon kívül kell helyezni mindazokat az orbáni törvényeket, amelyek sértik a tulajdon biztonságát, a szerződések betartását, lehetővé teszik a visszamenőleges adókivetést. A Köztársaság új kormányának garanciák összefüggő rendszerével kell kifejezésre juttatnia, hogy Magyarországon jogbiztonság lesz a gazdaságban. Ennek fő elemei a Demokratikus Koalíció szerint a következő tíz pontban foglalhatók össze:

A gazdaságpolitika alkotmányosságának elemei

- Hatályon kívül kell helyezni minden olyan intézkedést, amely ellentétes az Európai Unió jogrendjével, végre kell hajtani az Európai Bíróság ítéleteit.
- Újra meg kell teremteni a költségvetéssel és adózással összefüggő jogok alkotmánybírói védelmét.
- Újra fel kell állítani a 2010-ig működő Költségvetési Tanácsot.
- Szakítani kell az államosítási politikával.
- Meg kell erősíteni a Versenyhivatalt, fel kell számolni a versenyt korlátozó szabályokat, az állam által mesterségesen teremtett monopóliumokat.
- A Köztársaság új kormánya kötelezze el magát az euró mielőbbi bevezetése mellett. Hivatalba lépését követően azonnal kezdjen tárgyalásokat az ERM-II-höz történő csatlakozásunkról. Haladéktalanul csatlakozzunk az Euró Plusz megállapodáshoz.

- A Köztársaság új kormánya az újra felállított Érdekegyeztető Tanácsban kezdeményezzen tárgyalásokat a szakszervezetekkel és a munkáltatói érdekképviselőkkel az euróhoz történő csatlakozást szolgáló átfogó megállapodás (magyar euró-paktum) létrehozásáról a választások évének végéig.
- Az új Országgyűlés állapítson meg menetrendet a még megmaradt különadók kivezetésére, a bankadót pedig a Gyurcsány-kormány által bevezetett konstrukcióban és azt legfeljebb kevéssé meghaladó, más uniós országokban alkalmazottnál nem nagyobb mértékben tartsa fenn.
- A Köztársaság új kormánya versenybarát és az infláció leszorítását célzó politikát folytasson.
- Az állam vonuljon vissza a minimálbér megállapításától, bízva a béralkut a szociális partnerekre.

4.2. Az euró bevezetése

A Demokratikus Koalíció meggyőződése, hogy Magyarország egyértelmű érdeke, hogy az uniós tagságot és a schengeni övezethez való csatlakozást követően bevezessük az eurót.

Az euró bevezetése, a bizalmi tőke megteremtése

Magyarországnak az euróbevezetés követelményeitől függetlenül is elemi érdeke, hogy a kormány fegyelmezett költségvetési politikát folytasson, kiszámítható gazdasági feltételeket teremtsen, biztosítsa az árfolyam stabilitását, az infláció csökkenését. Ha mindezt elérjük, lehetővé válik az euró bevezetése is. Kedvezőbben alakulhatnak Magyarországon a vállalkozások működési és befektetési feltételei, hiszen csökkennek a tranzakciós költségek, megszűnik az árfolyamkockázat, s Magyarország visszatér az európai normák követéséhez, s visszanyerheti az elveszített bizalmat.

4.3. Államkapitalizmus helyett versenypiacot, gyorsuló infláció helyett árstabilitást

A gazdasági bizalom és kiszámíthatóság visszaállításának feltétele az is, hogy az **állam visszahúzódjon a versenyszférából**. A Demokratikus Koalíció kezdeményezi: a Köztársaság új kormánya szakítson az államosításokkal és kötelezze el magát az állam vállalkozói vagyonának fokozatos szűkítése mellett. A közösségi közlekedésben kiszervezéssel folyó spontán privatizációt az üzemeltető társaságok intézményes magánosítása váltsa fel, összhangban a közösségi közlekedés fejlesztésének programjával. A privatizációs bevételeket teljes mértékben az államadósság csökkentésére kell fordítani.

Csökkenteni kell az állam közvetlen szerepét a gazdaságban

A Demokratikus Koalíció azt kezdeményezi, hogy a Köztársaság új kormánya **versenybarát, az infláció leszorítását célzó politikát** folytasson. Szűnjön meg a pláza-stop, a kormány támogassa a versenyt a kereskedelemben, ne támogasson egyetlen kereskedelmi láncot a többiekkel szemben, semmiképp ne adjon állami támogatást vagy hitelt a versenyt szűkítő vállalatfelvásárláshoz. Szűnjenek meg a kormány a versenyt súlyosan és önkényesen korlátozó „piacvédő” beavatkozásai. Az új Országgyűlés erősítse meg a Gazdasági Versenyhivatalt, tegye azt függetlenné a mindenkori kormánytól.

Versenybarát gazdaságpolitika

A piaczgazdaság rendeltetészerű működését, a **verseny szabadságát**, az erőforrásokkal való takarékos gazdálkodás ösztönzését nem célszerű a keresleti-kínálati viszonyokat nem tükröző árak kierzszakolásával gátolni.

Helyre kell állítani a **közbeszerzési eljárások** elfogulatlanságát és átláthatóságát. Szűkíteni kell a verseny nélkül lebonyolítható közbeszerzések körét és megerősíteni a közpénzek felhasználása nyilvánosságának törvényi biztosítékait.

Átlátható, tiszta közbeszerzések

Az infláció felgyorsulása annak is betudható, hogy az Orbán-kormány – piacgazdaságokban példátlan módon – maga „rendelte el” a **bér-ár-adó-spirált**: adóintézkedései hatásának béremeléssel való kompenzálására kötelezte nemcsak a közszférát, de a versenyszféra vállalkozásait is, és államilag írta elő a minimálbér jelentős emelését. Az újabb minimálbér-emeléshez megint a költségvetésből nyújtanak kompenzációt. Az adóemelések okozta áremelkedések ismét bérköveteléseket gerjesztenek, és ezzel kialakul a spirál, amely azután inflációs várakozásokat kelt, és a kör így bezárul. A Demokratikus Koalíció az antiinflációs politika jegyében azt kezdeményezi, hogy az állam vonuljon vissza a minimálbér megállapításától, bízva a béralkut a szociális partnerekre.

Kitörés a bér-ár-adó spirálból

Mindezen intézkedések együttesen alkalmasak lehetnek az inflációs várakozások csökkentésére.

4.4. Méltányos közteherviselés, igazságosság és kifehérités

A Demokratikus Koalíció abból indul ki, hogy egy civilizált európai ország **nem mondhat le a jóléti állam alapvető vívmányairól**. A jövőben is szükséges a társadalombiztosítás működése, a munka nélkül maradókról történő gondoskodás, a szegénység elleni harc, az oktatásnak mint a társadalmi mobilitás legfontosabb eszközének a hozzáférhetősége. Az államnak ezért nem csupán a klasszikus állami funkciókat – igazgatás, védelem, igazságszolgáltatás – kell finanszíroznia, hanem a jóléti rendszereket is, ami a jövőben ugyancsak jelentős terheket ró az államháztartásra.

A szilárd köztársaság méltányos közteherviselést igényel

Ugyanakkor tudnunk kell, hogy Magyarország – miként egész Európa – helytállása a globalizációban elengedhetetlenné teszi a jóléti rendszerek folyamatos felülvizsgálatát. A Demokratikus Koalíció erre irányuló javaslatait a program vonatkozó fejezetei tartalmazzák.

A jóléti viszonyok megőrzése és a korrekció

A Demokratikus Koalíció ezért úgy ítéli meg, hogy egy későbbi időszakban majd szükségessé válik, hogy újra napirendre tűzzük a költségvetési újraelosztás arányának fokozatos csökkentését. Most azonban tekintettel kell lenni arra, hogy az Orbán-kormány erőszakos módon, a társadalmi hatásokat figyelmen kívül hagyva rongálta meg a legfontosabb ellátó rendszereket, így azokat az európai normákhoz igazodva helyre kell állítani. Ezért az állam adószükséglete a következő parlamenti ciklusban – hosszabb távú szándékainktól eltérően – aligha csökkenthető. **Az adórendszer szerkezetét kell jelentős mértékben átalakítani**. A Demokratikus Koalíció adózásra vonatkozó javaslatai az adórendszer átláthatóságának és hatékonyságának javítását, társadalmi költségeinek csökkentését, a közgondolkodást zavaró önellentmondásainak feloldását szolgálják.

Változó adószervezet

Mindenekelőtt **stabil és kiszámítható adórendszert** kell teremteni, a törvényi változásokat – beleértve új adónemek bevezetését – legalább hat hónappal, az adómértékek változása esetén legalább 45 nappal a bevezetés előtt ki kell hirdetni.

Kiszámíthatóság

A Demokratikus Koalíció a magánszemélyek tőke- és munkajövedelmének egységes terhelését kezdeményezi. Szektorsemleges adóztatást javasolunk, de támogatjuk, hogy hosszú távú adó- és járulékkedvezményekkel teremtsünk munkahelyet a leszakadó

Szektor semleges adóztatás

térségekben és az alacsonyán képzett munkaerő számára.

A költségvetés legjelentősebb bevételi forrása az **általános forgalmi adó**. Az elmúlt években történt emelése hozzájárult az infláció gyorsulásához, és jelenlegi mértéke árt a versenyképességnek. Csökkentése azonban csak a későbbiekben, a növekedés beindulása után, a költségvetés stabilizációjára támaszkodva tűzhető napirendre. Mivel ma Magyarországon az adóelkerülés, az adócsalások többségét az Áfa elszámolásakor követik el, így a feketegazdaság legfontosabb területe a számla nélküli értékesítés, illetve a hamis számlákkal történő visszaélések. A Demokratikus Koalíció ezért kezdeményezi a lakossági bankkártyás fizetések kiterjesztését, az országon belüli fuvarozást végző vállalkozásokra vonatkozó ellenőrzések erősítését, az áruk mielőbbi teljesebb kötelező vonalkódosítását és az adóhivatal ellenőrzési kapacitásainak informatikai megerősítését.

Az ÁFA csökkentés egyik feltétele a rendszer kifizérése

Amíg az ÁFA csökkentését nem tudjuk még javasolni, a néhány ágazatra kivetett, fogyasztási jellegű **különadókat** (például: pénzügyi tranzakciós illeték, biztosítási adó, távközlési adó) előre meghatározott menetrend szerint **meg kell szüntetni**. A Demokratikus Koalíció azt kezdeményezi, hogy az új Országgyűlés az így előálló bevételkiesést jövedelemadókból, illetve vagyoni típusú adókból származó bevétel növelésével pótolja úgy, hogy az adózók körének kiszélesítésével, adómértékek emelésével, a kedvezmények megszüntetésével a magasabb jövedelműek terhelését növeli, a közepes és alacsony jövedelműekét pedig szinten tartja, vagy csökkenti.

Adóátrendezés. Több lehetőséget a gazdaságnak

Az adózási morál javítása érdekében a jövedelemadózában azt kezdeményezzük, hogy a **személyi jövedelemadó** alapkulcsa a társasági adó kulcsával azonos legyen. Az Orbán-kormány által bevezetett egykulcsos személyi jövedelemadó társadalmilag elfogadhatatlan újraelosztást jelent a magas jövedelműek javára, az alacsony jövedelműek terhére. Ezt a jövedelem-újraelosztást második adókulcs bevezetésével és adómentes alsó sáv bevezetésével, vagy az adóvisszatérítés visszahozatalával meg kell fordítani.

Mindezt figyelembe véve, a **Demokratikus Koalíció olyan két, illetve az adómentes minimumot figyelembe véve háromsávós jövedelemadóztatást kezdeményez**, amelynek általános kulcsa 16-18 százalék között kerül megállapításra. A legalacsonyabb jövedelem (500-600 ezer forint) legyen adómentes. A második kulcs 26-30% legyen (5-6 millió Ft. körül).

Igazságosabb adóterhelést

Ezt a személyi jövedelemadót javasoljuk kivetni mind a munka-, mind a tőkejövedelmekre (kamatbevételre, bérbeadásból származó jövedelemre, ideértve a termőföld bérbeadásából származó jövedelmet).

A Demokratikus Koalíció a gyermekvállalást, a minden gyermeket nevelő személyt, **minden családot egyaránt elérő juttatásokkal** (családi pótlék, GYES, GYED, anyasági segély) tartja indokoltnak támogatni, ugyanakkor költségvetési és méltányossági megfontolásokból a gyermekek utáni adókedvezmény megszüntetését kezdeményezi.

A családok igazságosabb támogatása

A méltányos közteherviselés, az adóterhek leszorításának fontos feltétele a **jövedelemeltitkolás visszaszorítása**. Minthogy ma a TB-járulékfizetés elkerülése a jövedelemeltitkolás egyik fő motívuma, a Demokratikus Koalíció kezdeményezi, hogy – miközben a táppénz forrásául szolgáló járulékrészt értelemszerűen jövedelemarányosan indokolt beszédni az aktív keresőktől – a természetbeni egészségügyi szolgáltatások forrásául szolgáló járuléka, legalább részben fix összegű legyen, és azt minden jövedelemmel rendelkező személy fizesse meg. A nyugdíjasok, a GYES-en, GYED-en levők juttatását a fix összegű egészségbiztosítási járulékkal bruttósítani szükséges. A jövedelemmel nem rendelkezők (gyerekek, munkanélküliek, diákok, segélyezettek) javára a költségvetés vagy valamilyen állami alap (például foglalkoztatási alap) fizesse a

A jó adórendszer feltétele: átláthatóság, követhetőség

járulékot. Ez nem jelent többletterhet az ellátottaknak, és nem jelent kevesebb kiadást az államnak, de átláthatóbbá teszi a rendszert.

A nyugdíjjárulék természetesen továbbra is jövedelemarányos legyen, és a munkavállaló vagy az önálló maga fizesse (miközben az eddigi munkáltatói járulékkal bruttósítják a munkavállalók bérét). Az állampolgár és a nyugdíjbiztosítás közötti viszony átláthatósága érdekében indokolt a „virtuális” nyugdíj-megtakarítási számla felállítására (a nyugdíjjárulék befizetéséből származó személyi követelések nyilvántartására és időszaki jelentésére) irányuló program újraindítása. Azok számára, akik a második Orbán-kormány négy évében kitartottak a magánnyugdíjpénztár mellett, pótolni kell a konfiskált tagdíjakat, és biztosítani azok további fizetését. Ha helyreállt az állam iránti bizalom, lehetőséget kell nyitni, hogy akiket visszakényszerítettek az állami nyugdíj alapba, újrakezdzék a nyugdíjcélú megtakarítást.

A nyugdíjak kiszámíthatósága, követhetősége

Bizalomra épülő újraindítás

A társasági adó konstrukciója nem változik. Kulcsa a személyi jövedelemadó általános kulcsával legyen azonos. A kisvállalkozások kedvezményes társasági adókulcsát vagy megszüntetni, vagy a 20 millió forintot nem meghaladó nyereséget kimutató vállalkozásokra javasoljuk alkalmazni.

A költségvetés fontos forrásai a környezetterheléshez kapcsolt ökoadó, valamint a közösségi infrastruktúrák terhelésére tekintettel kivetendő adók. Ezeket lokális, azaz az önkormányzatok által kivetendő és beszedendő adónak tekintjük. Mint ilyen adót fenntartandónak tekintjük **az iparűzési adót**.

A helyi adók világos rendszere

Magyarországon ma hamis beszéd és átláthatatlan viszonyok jellemzik az **ingatlanadó**, vagyonadó kérdését. A települések nem elhanyagolható hányada vet ki a területén lévő ingatlanok után helyi adót, aránytalanul sújtva ezzel azokat, akik azon a településen rendelkeznek ingatlanal, anélkül, hogy ez bármilyen könnyebbséget jelentene számukra az általános adóteher alól. Szükségesnek tartjuk az ingatlanadó egységes rendszerének kidolgozását, amitől azt várjuk, hogy megszünteti a településenkénti döntésekből fakadó esetlegességeket, méltánytalanságokat, és hosszú távon lehetővé teszi az igazságosabb közteherviselést: a fogyasztási típusú adók mérséklését a vagyoni típusú adókból származó bevétel növekedésének révén. Az önkormányzatok által különbözőképpen kivetett vagy ki sem vetett adók helyébe léphet a kisebb értékű építmények után kivetett önkormányzati bevételt képező helyi adó. Emellett az országosan szabályozott, központi bevételt képező, magasabb értékű (50-100 millió Ft körüli) ingatlanok után beszedett ingatlanadó, a központi költségvetés bevételét képezi.

Ingatlanadó

Minél nehezebben él az ország lakossága, annál fontosabb, hogy **a terheket méltányosan, a teherbíró-képesség arányában osszuk el**. A Demokratikus Koalíció azoktól vár több hozzájárulást a közösségi célok állam általi finanszírozásához, vagyis a szükséges adómenyiség előállításához, akik maguk is több lehetőséggel: saját tulajdonnal vagy magasabb jövedelemmel rendelkeznek. A társadalmi szolidaritás fontos eszköze – az ingatlanadó mellett – a nagyobb örökségekre visszahozandó **örökösödési illeték**. A Demokratikus Koalíció - a korábbi szabályoknak megfelelően – 20 millió Ft. összeghatárig az egyenes ági örökösök esetében, örökösödési illetékmentességet biztosít.

Az öröklött vagyonok kérdése

4.5. A foglalkoztatás bővítése

A gazdaságpolitika legfontosabb céljai közé tartozik a foglalkoztatás bővítése. A Demokratikus Koalíció elutasítja azt a szemléletet, amely a munkanélküliséget devianciának, a munkanélkülieket munkakerülőkné tekint, akik nem méltók a

A munkanélküliek több segítségre szorulnak

társadalom segítségére. A munkanélküli ellátás a társadalombiztosítás része, a korábban teljesített befizetések fejében jár. A Demokratikus Koalíció kezdeményezi, a **munkanélküli ellátás** 6-9 hónapra emelését, a Munka Törvénykönyvének módosítását.

Javítani kell a **munkaerőpiac rugalmasságát**. A minimálbér jelentős emelése mind az első, mind a második Orbán-kormány idején felfelé nyomta az egész bérskálát, ugyanakkor visszavetette a munkaerő-keresletet, különösen az alacsony képzettségűek és keresetűek körében. A Demokratikus Koalíció azt kezdeményezi, hogy a kormány mondjon le a bérek alakulásába, így a **minimálbér** meghatározásába való beavatkozásról. A szociális partnerek folytassanak – inkább ágazati és területi, mint országos szinten – rendszeres bértárgyalásokat, de ennek kereteit a kormány és a szociális partnerek között létrehozandó átfogó megállapodás, a magyar euró-paktum határolja körül. A szabad munkaerőpiacon is törvényesen lehessen a jelenlegi minimálbérnél alacsonyabb bérért foglalkoztatni, hiszen így olyanok is munkához juthatnak, akiket a hivatalos minimálbér mellett a vállalkozó nem tudna alkalmazni.

A munkaadók és a munkavállalók döntsenek a minimálberről

Az álláskeresés előmozdítására szükségesnek tartjuk a **foglalkoztatási szolgálat megerősítését**, főleg az ifjúsági munkanélküliséggel szembeni fellépés területén. A legsúlyosabb gondot a tartós munkanélküliek helyzete okozza. Nem elfogadható, hogy aki tartósan munka nélkül marad, az ne kaphasson az elemi megélhetést biztosító segílyt. Ugyanakkor a **közmunka** átmenetileg alkalmas lehet azoknak a tartósan munka nélkül maradtaknak a munkába való bevonására, akik az elsődleges munkaerőpiacon nem találnak munkát.

A **tartósan munkanélküliek** helyzetének megoldására a Demokratikus Koalíció szerint hosszabb távon a megoldást az oktatás jelenti, az iskolázatlanok arányának csökkentése. Addig is a mezőgazdaság és az élelmiszer-feldolgozás, az építőipar és a szolgáltatások kínálhatnak számukra munkát. Segítheti a foglalkoztatást a tételes egészségbiztosítási járulék részleges vagy teljes átvállalása, amely lényegesen csökkentheti a foglalkoztatás költségét. A lakóhelytől távolabb munkahelyet találók számára a közlekedési támogatás, nagyobb távolság esetén a lakbértámogatás segíthet. Az elsődleges munkaerőpiacon való elhelyezkedést a bérszubszidió is ösztönözheti.

A tartós munkanélküliség külön kezelése

A leszakadó térségekben koncentráltan jelentkező munkanélküliséget a helyi piaci, félpiaci foglalkoztatás, a település életét, az önkormányzat működését, valamint a szociális ellátást segítő munka csökkentheti.

A munkanélküliség csökkentése, a jövedelmek áramlásának ösztönzése, a személyi szolgáltatások „kifehérítése” érdekében javasoljuk, hogy a természetes személyek által más természetes személyeknek kifizetett jövedelem – amennyiben annak bejelentése és adóbevallása megtörténik – a személyi jövedelemadó alapjából leírható legyen.

A Demokratikus Koalíció olyan megoldások alkalmazását tartja kívánatosnak, amelyek az elsődleges munkaerőpiacra vezetnek be az eddig arról kívül rekedőket.

4.6. Közlekedés: jobb minőség, kisebb költségvetési teher

A magyar közösségi közlekedés jelentős költségvetési támogatást igényel, ugyanakkor szolgáltatásaival a lakosság elégedetlen.

A személyszállítás nálunk is alapvetően az egyéni közlekedésen alapul. A közösségi utasforgalom több mint kétharmadát a Volán társaságok teljesítik, és mindössze 22 százalék jut a vasútra. A vasúti közlekedés jóval költségesebb, költségeinek 15 százalékát

fedezi a jegybevétel, amíg a távolsági autóbusz-közlekedésnél ez több mint 50 százalék.

A Demokratikus Koalíció ezért kezdeményezi a **közlekedési szerkezet átalakítását**. A vasúti közlekedést távlatilag jellemzően azokon a fővonalakon érdemes fejleszteni, amelyeken nemzetközi forgalom is van, illetve amelyek a regionális központokat kötik össze Budapesttel. Fenn kell tartani a budapesti agglomeráció jelentős forgalmat lebonyolító és a területi koncentráció miatt másképpen ki nem váltható vasúthálózatát. A vasutat fokozatosan autóbusz-közlekedéssel lehet kiváltani, amennyiben javuló minőséggel vonzóvá tehető az utasok számára.

A közlekedés szerkezetének átalakítása a működőképesség fenntarthatóságának záloga

A nagyvárosok helyi közlekedésében nem látunk lehetőséget a kötöttpályás közlekedés (villamos, Budapesten a metró) és az autóbusz-közlekedés közötti munkamegosztás módosítására. A költséges tömegközlekedés a nagyváros országos, illetve regionális funkcióinak nélkülözhetetlen velejárója, és nem lehet lemondani annak a központi költségvetés általi támogatásáról. A közösségi közlekedés hatékonyabb működése szükségessé teszi az **intézményrendszer** átalakítását. Jelenleg mind a helyi, mind a helyközi közösségi közlekedésben monopolszervezetek működnek: a MÁV-Start, a Volán társaságok, a helyi közlekedésben a BKV és egyes vidéki nagyvárosok közlekedési vállalatai.

A Demokratikus Koalíció a közösségi közlekedés intézményrendszer olyan átalakítását kezdeményezi, amelyben elválik az adott régió vasúti, illetve közúti közlekedését koordináló szervezet és a szállítást pályázat keretében vállaló és bonyolító szolgáltató. A jelenlegi közlekedési szolgáltatók (MÁV-START Zrt., illetve egyes részei, VOLÁN társaságok, illetve regionális Volán központok) alakuljanak helyközi közlekedésszervezőkké. A minisztérium feladata marad a vasúti és közúti személyszállítás közötti feladatmegosztás, a menetrendi alapelvek meghatározása, a tarifarendszer szabályozása. Így fennmarad a közösségi közlekedés állami szervezése és koordinációja, ugyanakkor minőségi szolgáltatás mellett javítható a hatékonyság és a költségtakarékosság.

4.7. Energiagazdálkodás

Az előttünk álló időszakban nem várható gyors gazdasági növekedés, és így az energiafogyasztás érzékelhető növekedésével sem számolhatunk. A Demokratikus Koalíció ezért az energiafelhasználás szerkezetének korszerűsítését, az energiaforrások diverzifikálását tekinti az energiapolitika céljának, ami lehetőséget kínál az ország külső energiafüggőségének fokozatos csökkentésére is. A szerkezetátalakítás lehetőségeit a következőkben látjuk:

Szerkezetváltás az energia felhasználásában

- az állami és a fogyasztói tudatosság megváltoztatása, energiatakarékosság,
- az európai energetikai infrastruktúrához való kapcsolódás,
- a megújuló energiák lehető legmagasabb arányban történő kihasználása,
- biztonságos atomenergiatermelés,
- a mezőgazdasági struktúra módosítása, az élelmiszer és az energetikai célú növénytermesztés szabályozott egyensúlyának megteremtése,
- a földgáz-beszerzés kondícióinak javítása.

A legolcsóbb s egyúttal leginkább környezetbarát energia a fel nem használt energia, az el nem tüzelt energiahordozó, tehát a legkézenfekvőbb irány az **energiatakarékosság**. Az állam feladata megteremteni azt a közgazdasági környezetet, amely biztosítja és érdekeltté teszi a szereplőket abban, hogy mindenkor a **hasznosításnak megfelelő paraméterű és minőségű energiát** használják, és piacképesé teszi a még hasznosítható „hulladékenergiák” befogadására és szállítására alkalmas rendszereket (pl.: távhő).

Magyarország összes energiafogyasztásának 40 %-át a lakosság felhasználása teszi ki. Hazánkban az épületek korszerűsítésével komoly lehetőség nyílik **energiamegtakarításra**. A korábbi szocialista-szabaddemokrata kormányok jelentős erőfeszítéseket tettek erre, de az utóbbi években a folyamat megtorpant. A Demokratikus Koalíció kezdeményezi, hogy a következő kormány térjen vissza a korábbi gyakorlathoz, és fejlessze tovább azt. A háztartások **megújulóenergia-felhasználásának**, a házak újraszigetelésének, a panelházak fűtéskorszerűsítésének, a nyílászárók cseréjének támogatása mellett fontos még támogatni a régi típusú gázkonvektorok cseréjét, ami sok esetben még a szigetelés felújításánál is gyorsabb megtérülést és így értelem szerűen nagyobb primerenergia megtakarítást eredményez. Ezen túlmenően törekedni kell az energiatudatos fogyasztói magatartás terjesztésére, oktatására. Sikeres takarékosági programokkal középtávon az országos energiafelhasználás feltehetően 5-10 %-kal csökkenthető.

**A panelprogram
energiamegtakarítás**

Az európai energetikai infrastruktúrához való kapcsolódás lehetőséget kínál arra, hogy javuljon az ellátás biztonsága, egyrészt a rugalmas együttműködés megteremtésével, másrészt az egy félnek történő kiszolgáltatottság csökkentésével. Az ország energiapolitikája ebből a szempontból három lábon állhat:

- részvétel az EU közös energiapolitikájának kialakításában,
- az energiakrízis-helyzetek közös kezelése, valamint
- a regionális energetikai kapcsolatok politikai erősítése.

A **megújuló energiaforrásokon** belül Magyarország földrajzi adottságainak figyelembevételével a vízenergia, a biogén forrású energiatermelés (erdészetből és mezőgazdaságból származó biomassa, biogáz, bioüzemanyagok), a geotermikus és termálenergia, illetve hosszú távon a nap- és a szélenergia a legfontosabbak. A Demokratikus Koalíció támogatja a kommunális hulladék energetikai célú hasznosítását mint a környezetvédelem és a hatékonyság fontos elemét.

**Megújuló
energiaforrások**

A **vízenergia** hasznosításának kérdéskörét, a környezetvédelemmel összeegyeztetett felhasználását újra kell gondolni.

A **biomassa és a kommunális hulladék** hasznosítása szintén nagyrészt megoldatlan, bár ezen a téren már vannak biztató lépések. Ez komoly lehetőségeket kínál mind a hő- mind a villamosenergia-termelésben.

A **nap- és szélenergia** hasznosítása megkezdődött, további fejlődésének gátat szab a villamos ellátó rendszerek szabályozási problémája. Az eddig megépült szél erőművek példáján megfigyelhető, hogy élettartamukhoz képest ezek a beruházások viszonylag jó ütemben térülnek meg, a hatályos szabályozás azonban rontja a beruházási kedvet.

A **napenergiát** kétféle módon, fotovillamos vagy fototermikus módon használhatjuk fel. Hazánk éghajlati elhelyezkedése miatt a fototermikus hasznosítás tűnik a legcélravezetőbbnek. Napkollektorok felszerelésével biztosítható közintézmények, iskolák melegvíz-ellátása, de ugyanez családi házak vagy panelépületek esetében is megoldható. A fotovillamos rendszerek hatásfoka ma még viszonylag alacsony, azonban az EU-ban zajló fejlesztések bizakodásra adnak okot.

A Demokratikus Koalíció szerint hazánkban az **atomenergia** alkalmazásának nincs alternatívája, hiszen jelentősen hozzájárul az ellátásbiztonság fenntartásához, illetve alacsony termelési költsége által a versenyképes energiaellátáshoz. A fukushimai atomerőmű balesete, az atomerőművekhez való európai hozzáállás, a gazdasági válság hatásaira megváltozott környezet, miatt újabb parlamenti döntések válhatnak szükségessé a paksi új atomerőművi blokk(ok) megvalósítása kapcsán. Figyelembe kell venni többek között a katasztrófa utáni fejlesztési irányokat és az ország teherbíró képességét is. Miután minden idők legnagyobb állami beruházásáról van szó, a bővítést széleskörű egyeztetés és az átláthatósága biztosítása kell, hogy kísérje.

Az atomenergia szerepe az energiaellátásban

A **mezőgazdasági termelés és az energiaellátás összekapcsolása** jelentős, eddig méltatlanul elhanyagolt lehetőségeket kínál:

Mezőgazdaság és energiaellátás

- vízi erőművek tárolójára alapozott öntözéses kultúra elterjesztése,
- geotermikus hőhasznosításra alapozott üvegház termelés,
- energetikai növénytermesztés (parlaghasznosítás, ártéri erdők létesítése),
- mezőgazdasági, élelmiszeripari melléktermékek feldolgozása.

A **bioenergia**-hasznosítás szempontjából az energetikai rendeltetésű ültetvényekről és rövid vágásfordulójú energiaerdőkből származó alapanyagra alapozott, valamint mezőgazdasági és ipari melléktermékekkel dolgozó helyi energiatermelő egységek megteremtése célszerű. Az ártéri erdőgazdálkodás, az olcsó vízi út lehetővé teszi centrális elhelyezésű energiatermelő egység létrehozását is.

A mezőgazdasági energiahatékonyság-növelés a **geotermikusenergia-hasznosításra** alapozott üvegházi növénytermesztés fejlesztése révén is fokozható. A mezőgazdaság fentiek szerinti struktúraváltásának megvalósítása az energetikai hatás mellett a CO₂ kibocsátás csökkentéséhez is hozzájárulhat.

Az energiapolitika eddig bemutatott lehetőségei módot nyújtanak arra, hogy csökkenjen a hazai energiaigényeknek csak **földgáz** eltüzelésével kielégíthető hányada, annak meghatározó szerepe azonban belátható időn belül fennmarad. Ma a teljes energiafelhasználás megközelítőleg 70 százalékát földgázból, ennek 82 százalékát importból fedezzük. Az importból származó földgáz mennyisége a teljes földgázfelhasználás csökkenése mellett is csak korlátozottan mérséklődhet. Az energiapolitikának arra kell törekednie, hogy a szükséges földgázt minél előnyösebb feltételek mellett szerezhessük be. Szükség van továbbá a magyar **ásványkincs-vagyon felmérésének** további folytatására, pontosítására, s a bányászat helyének, szerepének, támogatásának végiggondolására.

A sikeres energiapolitika feltétele egy **kiszámítható jogszabályi környezet kialakítása**, az ellátásbiztonság növelése és a versenysemlegesség biztosítása. Az árakra a lakosság szempontjából a legjobb hatással a verseny elősegítése lehet. Fokozni kell a termelői és

Szabályozás

szolgáltatói piacon is a versenyt, miközben csökkenteni szükséges az energetikai cégek, a lakosság adminisztrációját az esetleges szolgáltató-váltás esetére. Csak kiszámítható jogszabályi környezetben lehet biztosítani a szükséges erőművi beruházások elindítását, a megújuló energiaforrások felfuttatását, a lakossági, a KKV- és a nagyvállalati szektor szolgáltatás minőségének a javítását és az energiaszolgáltatás biztonságát.

Magyarország ma nincs abban a gazdasági helyzetben, hogy megengedhetné magának, hogy újabb munkahelyek szűnjenek meg, újabb beruházások kerüljenek leállításra. Ahelyett, hogy az energetikai cégeket kiszorítjuk a hazai piacról, **stratégiai-partneri tárgyalásokat** kell velük folytatnunk. Arról kell inkább a XXI. században beszélnünk, hogy miként lehet rávenni ezeket a cégeket, hogy fokozzák a beruházásokat, hogyan teremthetnénk újabb munkahelyeket, hogy miként lehet az intelligens mérést közösen elterjeszteni, ami segíti az energiafogyasztás csökkentését, vagy miként lehet közösen zöldenergia-programokat beindítani, abban érdekeltté téve a hazai energetikai nagybefektetőket.

Együttműködés az energetikában

4.8. Versenyképes mezőgazdaságot!

A **magyar agrárpolitika alapvető dilemmája**: olyan ágazatként tekintünk-e a mezőgazdaságra, amelytől azt várjuk, hogy egészséges ételmiszerrel lássa el a lakosságot, munkát biztosítson a vidéken élőknek, egyúttal megőrizze az örökölt tájat, környezetet, vidéket, vagy inkább üzleti vállalkozás legyen, és versenyezzen a nemzetközi konkurenciával. Az idő – néhány területet kivéve - elszaladt a kétkezi munkával megművelt birtokok versenyképessége fölött, nemcsak a külső piacokon nem versenyképesek, de a hazai vásárlók sem hajlandók megfizetni a hazai termelők drágább termékeit az olcsóbb és minőségben is versenyképes importtermékekkel szemben. Hiába indít a kormány újra meg újra piacvédő kampányokat, ezek nemcsak az Európai Unió normáit sértik, de a magyar fogyasztó vásárlói döntéseit sem képesek tartósan keresztelni. A Demokratikus Koalíció éppen ezért olyan új agrárpolitikát javasol, amely a jelenleginél hatékonyabb egyensúlyt talál a versenyképesség, az ételmiszer előállítás, a foglalkoztatás és a tájfenntartás párhuzamos céljai között.

Dilemmák:
versenyterület –e a mezőgazdaság?

Magyarország igen kedvező földrajzi és éghajlati adottságaira akkor építhető versenyképes, felemelkedő mezőgazdaság, ha az agrárpolitika egyenlő partnernek tekinti mind a társasági formában működő és hatékonyan dolgozó, magas hozzáadott értékű termelésre szakosodott **nagyüzemeket**, mind a különféle formákban együttműködő **kisgazdaságokat**. A hatékony mezőgazdasági nagyüzem mellett a kis- és közepes gazdaságok csak társulva, együttműködve lehetnek életképesek.

Nagyüzemek és kisgazdaságok együttműködése

A kitűnő minőségű **termőföldet** mint korlátozottan rendelkezésre álló kulcsfontosságú termelési tényezőt hatékonyan kell felhasználni, ami szakítást kíván az 1994 óta uralkodó földpolitikával. A fideszes többség által hozott földforgalmi törvény ne lépjen hatályba. Ugyanakkor nem tartható fenn a jelenlegi földtörvény sem: olyan új szabályozásra van szükség, amely megengedi, hogy a mezőgazdaságban tevékenykedő gazdasági társaságok - a nagyüzemek is - megvásárolják a földet, amelyen gazdálkodnak, illetve amelyen tevékenységük bővítése során – például az állattartáshoz szükséges takarmány megtermelése érdekében – gazdálkodni kívánnak, amely teret enged a hatékony termeléshez szükséges, de államilag szabályozott birtokkoncentrációnak. Így érhető el, hogy emelkedjenek a földárak, és a föld a kisebb és a nagyobb gazdaságok számára a beruházások hitel-biztosítékaként leköthető legyen.

Tisztázni végre a földkérdést!

Szerkezetváltásra is szükség van: az **állattenyésztés** arányának növelésére, és a **zöldség- és gyümölcsstermesztés** bővítésére. Ebben az ágazatban sok tízezer adó- és járulékfizető új munkahely megteremtésére van lehetőség. Megoldandó szerkezeti problémák közé tartozik az alapanyag előállítás, a feldolgozás és a kereskedelem tulajdoni- és érdekviszonyainak aránytalanul nagy elkülönülése.

Egészségesebb szerkezetet

Tekintsük adottságnak a társaságként működő, nagyüzemek és a kisebb gazdaságok párhuzamos fennállását. Mindkét szektor számára biztosítsunk a hatékony termelési segítő feltételeket. Törekedni kell a pályázati rendszerek tisztaságának visszaállítása mellett az Európai Unió Közös Agrárpolitikája által biztosított források minél teljesebb felhasználására mindkét szektorban. A nem regisztrált tevékenységekre és gyakran az adóelkerülésre épülő **„őstermelői” szektort** újra kell szabályozni annak érdekében, hogy az többé ne legyen az adóelkerülés szürke zónája.

A kisgazdaságok („családi gazdaságok”) tekintetében a Demokratikus Koalíció olyan kormányzati politikát kezdeményez, hogy az általuk előállított, a gazdasági társaságokkal összehasonlítva egyenként viszonylag kis mennyiségű termékkel is versenyképesen tudjanak a piacra jutni. Ennek érdekében javasoljuk, hogy a Nemzeti Földalap a termőföld forgalmának katalizátoraként segítse elő, hogy a birtoktestek úgy alakulhassanak ki, hogy azokon hatékony termelést lehessen folytatni. Úgy kell alakítani a kereskedelmi bankok által folytatott mezőgazdasági hitelezést, hogy speciálisan mezőgazdasági célú, hosszú távú kölcsönöket ajánljanak a termelőknek, akár úgy is, hogy a hitel visszafizetése csak 2-3 év elteltével válik esedékessé, amikor a vállalkozás már beindult. A kisgazdaságok megélhetésére csak akkor van esély, ha az **alaptermékek helyett feldolgozott élelmiszereket állítanak elő**. Minél több családi vállalkozást kell hozzásegíteni oktatással és technikai segítségnyújtással ahhoz, hogy átálljanak a bio- és ökotermelésre, felhagyjanak a vegyszerhasználattal, alternatív megoldásokat vezessenek be, s így magasabb árat kapjanak termékeikért. A kisgazdaságok csak akkor tudnak versenyképesen a piacra jutni, ha összeállnak, és minél nagyobb mennyiségben tudnak szállítani egyenletes minőségű termékeket. Ezért **támogatjuk a termelési és értékesítési szövetkezetek létrehozását**.

A kisgazdaságok talpon maradásának lehetőségei

Meg kell erősíteni a - kormányzat által erőszakosan megszállt - **agrárkamarákat és a termék tanácsokat**, ezek vezető testületeit a gazdálkodók, a szakma válassza, tevékenységük legyen független a mindenkor politikától.

Önszerveződő agrárium

A termőföld használat és az erdőművelés az egyik legjelentősebb összetevője környezetünk fenntartásának és javításának. A kockázati tényezők közül kiemelkedik a csapadékhiány. A gyakoribbá váló hóhullámok, aszályos ciklusok nemcsak a gazdálkodókat lehetetlenítik el, hanem a sivatagosodás természeti jelenségeit is a felszínre hozzák. Ahhoz, hogy a meglévő adottságainkat ki tudjuk használni, meg kell teremteni a **modern vízgazdálkodás** lehetőségeit: víztározókat kell építeni, öntözőrendszereket kell kialakítani. A vízgazdálkodás egyúttal az árvízvédelem alapja is, keresletet támaszt az építőiparral szemben, módot ad számottevő munkaerő foglalkoztatására.

A víz stratégiai lehetőség

Az **élelmiszerbiztonság** egyfelől fogyasztóvédelmi kérdés, de a magyar mezőgazdaság nemzetközi versenyképességének is kulcskérdése. Ahhoz, hogy a hatósági ellenőrzésben a fogyasztó és a külföldi vásárló egyaránt megbízhatson, a hatósági ellenőrzést el kell választani az ágazatot irányító minisztériumtól. Nem a termelőket kell képviselniük az adófizetőkkel és a fogyasztókkal szemben, hanem a fogyasztók és az adófizetők érdekeit kell érvényesíteniük.

Élelmiszerbiztonság: fogyasztóvédelem és versenyképesség

Támogatjuk a mezőgazdasági vállalkozások Nyugat-Európában elterjedt ún. **keresztbiztosítási rendszerének** alkalmazását. Ennek lényege, hogy a gazdálkodók kötelesek saját, közös biztosítási rendszert fenntartani. A biztosítási rendszerben minden vállalkozásnak becsült vagyoni, termelési értékéhez képest arányosan anyagi részt kell vállalni, ugyanakkor szélsőséges időjárási, természeti vagy vadvédelmi okokból bekövetkezett károkat (vagy annak egy részét) a keresztbiztosítás fedezi.

Állami figyelem,
uniós támogatások és
saját felelősség

4.9. Fejlesztés- és innovációpolitika

Magyarország 2007 és 2013 között történelmének legnagyobb fejlesztési programját indította el az Európai Unió támogatásával, 8000 milliárd forinttal. **A program lehetőséget teremtett az ország felzárkózására.** Az európai uniós forrásokat sikerült eredményesen felhasználnunk a válságkezelésben, a munkahelyek megőrzésében, az építőipar talpon maradásában és a vállalkozások forráshoz jutása érdekében. A kormányváltáskor a félidőnek megfelelő fejlesztési forrás volt lekötve, a kifizetések üteme gyorsult, a megvalósuló beruházások száma nőtt.

Az Új Magyarország
Fejlesztési Terv
esélyei

Az Orbán-kormány a szakmai programok politikai felülvizsgálatával Magyarország első 7 éves fejlesztési időszakának eredményességét **tette kockára.** A végrehajtott változtatások rontották a támogatási rendszer szakmaiságát, átláthatóságát, működőképességét. A politikai személycserék nemcsak a működtetést, de az intézmények uniós elfogadottságát, akkreditációját is veszélyeztették, amiről számos hivatalos jelzés is érkezett. A pályázati kiírások majdnem egy éven át tartó elmaradása helyrehozhatatlan károkat okozott. Lényegében elvesztettük az uniós források teljes körű felhasználásának esélyét, mintegy ezermilliárd forint forrásvesztéssel számolhatunk. Ezt a mértéket is meghaladhatja az ország alacsony gazdasági teljesítménye folytán a következő időszak keretösszegéből történő forrásvesztés.

Közel 2 éves
megtorpanás

A 2014–2020 közötti fejlesztést előkészítő tervezési időszak legnagyobb kihívása, hogy összhangot teremtsünk az európai és a magyar gazdaság és társadalom fejlődését leginkább szolgáló és igénylő programok között. A sikerhez nélkülözhetetlen lesz a szétzilált intézményrendszer helyreállítása, az elharapózó korrupció megszüntetése. A források felhasználását – a kormányzó erők üzleti és rövid távú politikai érdekei helyett – újra az ország érdekeinek kell meghatározni. Vissza kell térni a rendszeres párbeszédhez, amely lehetővé teszi, hogy az EU-támogatásokat a régiók, az önkormányzatok, a vállalkozások és a civil szféra érdekeinek, javaslatainak figyelembevételével használjuk fel.

A kormányváltás után **azonnal át kell tekinteni a 2014–2020-as időszak fejlesztési stratégiáit,** amelyeket a jelenlegi kormány zárt ajtók mögött, a társadalmi párbeszédre, a tervezés nyilvánosságára vonatkozó EU-szabályok teljes figyelmen kívül hagyásával készített elő. Nem ismertek a stratégiai irányok, a területi és az ágazati prioritások.

Nyitott, átlátható
fejlesztéspolitikát

A Demokratikus Koalíció szerint a hazai és az EU-forrásokat egységes stratégia alapján, erős koordináció mellett mindenekelőtt a **munkahelyteremtést, az ország különböző régióiban élők életesélyeinek kiegyenlítését** szolgáló programokra kell fordítani. Az Európai Bizottság új gazdasági stratégiájában, az „Európa 2020” dokumentumban rögzített célokkal azonosulva fő prioritásnak tekintjük Magyarország fenntartható és kiszámítható növekedési pályára állítását, felzárkózását, a szerkezeti reformokat, valamint a **hazai területi különbségek és az esélyek kiegyenlítését.**

A fentiek érdekében komplex programok keretében fejlesztendő céloknak tekintjük:

- a kis- és középvállalkozások olyan – foglalkoztatásbővüléssel járó – fejlesztését, amely a KKV-szektor nemzetközileg versenyképes és valós multinacionális beszállítói kompetenciáit eredményezi;
- a rövid értékesítési láncok kialakítását és az integrálódó helyi gazdaság kiépítését, amely önfenntartó, de egyben versenyképes és innovatív termékeket, szolgáltatásokat teremt;
- a lakossági és vállalati energiafelhasználás csökkentését, valamint a hazai természeti erőforrásokkal való racionális és zöld gazdálkodást, amelynek legfőbb hasznélvezője az ember;
- az élhető és valós funkciókkal rendelkező településhálózat kialakítását, amelyben a települések képességeiknek és adottságainak megfelelően vesznek részt a munkamegosztásban;
- az emberi tényezők fejlesztését a köz- és felsőoktatás, valamint a felnőttképzés területén, amelynek célja a hasznosítható kompetenciák kialakítása és az együttműködési és bizalmi kultúra elterjedése.

A globalizálódó világban a **tudomány, a kutatás és az innováció** a gazdasági növekedés és a **társadalmi fejlődés egyik legfontosabb hajtómotorja**. Az innováció nemcsak tevékenység, hanem olyan folyamat, amelynek segítségével az állandóan változó világunkban új kihívásokra új megoldásokat tudunk adni. Az innovációs lehetőség átszövi az élet minden területét, és nem is csupán az arra kijelöltek dolga. A Demokratikus Koalíció szerint elsősorban olyan gazdasági-társadalmi feltételrendszert, légkört kell megvalósítani, amely kedvez az innovációnak. Így:

A sikeres társadalmak a tudásnak, a tudománynak és az innovációnak köszönhetik eredményeiket

- a szemléletmód megváltoztatásával (pl. az innováció szűk értelmezésének felszámolásával, a hosszabb távú gondolkodásmód erősítésével a fejlesztési politikában és a szakpolitikában) önálló gondolkodókra, jól képzett, kreatív emberekre és ezek együttműködésére van szükség;
- el kell érni, hogy az üzleti szféra kockázatvállalási hajlandóságának növelésével a vállalkozások nagyobb hányada újuljon meg, innováljon;
- támogatjuk a szociális innovációt. A szegénység, a munkanélküliség, az öregedő társadalom ellátása és sok más szociális gond megoldására kell a kutatók, az állampolgárok kreativitását mobilizálni;
- elő kell segíteni az európai együttműködéseket, mert az innováció nem korlátozódhat az ország határain belülre.

Az innováció kedvező gazdaságnövelő és munkahelyteremtő hatása csak akkor érvényesül, ha az kritikus mértéket ér el. A Demokratikus Koalíció szükségesnek tartja egy olyan **átgondolt, közmegegyezésen alapuló**, az „Európa 2020” stratégiához illeszkedő, **hosszú távú kutatás-fejlesztési és innovációs stratégia** kidolgozását, amely választ ad a legfontosabb hazai társadalmi kihívásokra (oktatás, környezetvédelem, éghajlatváltozás, energiapolitika, biztonságpolitika, stb.).

Az Európai Unió fő törekvése az innováció erősítése

Fontos az egyetemek, a közfinanszírozású kutatóhelyek, (elsősorban a Magyar Tudományos Akadémia kutatóhelyei), valamint a vállalkozásoknál lévő kutatásfejlesztő műhelyek együttműködése (tudásháromszög), valamint a fiatal innovatív vállalkozások támogatása. A **kutatásirányítás rendszerének mint kiemelt kormányzati területnek, egységesnek, hatékonyak, átláthatónak és az Európai Kutatási Térség rendszerébe illeszkedőnek** kell lennie.

A tudományos kutatók száma, felkészültsége, elismerése mellett kulcskérdés a kiszámítható finanszírozási rendszer. **Támogatjuk, hogy Magyarország 2020-ra a mai 1,2 %-kal szemben a GDP 1,8 %-át fordítsa kutatásra.** A nagyobb ráfordítást az Európai Unió támogatáspolitikájában prioritást élvező K+F+I (kutatás + fejlesztés + innováció) forrásaiból, az innovációs alap helyreállításával, megfelelően ösztönző adó- és járulékpolitikával kívánjuk elérni. Szorgalmazzuk, hogy a vállalkozások kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenysége növekvő arányt képviseljen a ráfordításokon belül. A forrásokat átlátható, nemzetközi részvétellel működő pályázatok keretében kell hasznosítani.

A kutatásba fektetett
többletráfordítás
nagyobb jólétet hoz

A magyar kutatás-fejlesztés legkritikusabb pontja a **kutatás infrastruktúrájának állapota**, amelyben évtizedes hátrányt kell behoznunk. **Elengedhetetlen a hazai kutatási infrastruktúra erőteljes fejlesztése.** A hazai kutatási infrastruktúrát az Európai Kutatási Térség részének kell tekinteni, de a kölcsönösség alapján arra is súlyt kell helyezni, hogy kutatóink egyenrangú partnerként vehessék igénybe a kiemelkedő európai kutatási infrastruktúrákat. A Demokratikus Koalíció elkötelezett a korábbi lépések folytatása, így elsősorban a **szegedi lézerberuházás** mielőbbi megvalósítása és annak európai infrastruktúráként való üzemeltetése mellett. Mivel ezeket a feladatokat jelentős mértékben közpénzek felhasználásával kell megoldani, folyamatosan **biztosítani kell az áttekinthetőséget, a nyilvánosságot és az elszámoltathatóságot.**

A kutatás
infrastruktúrájának
fejlesztése

* * *

A fentiekben megfogalmazott gazdaságpolitikai keret nem ad választ valamennyi kérdésre. Tudjuk, hogy például a **közösségi közlekedés terén, a MÁV, a VOLÁN és a BKV problémái mellett figyelmet igényel a légi közlekedés is.** A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér egyre inkább „fapadossá” válik, ami negatív hatású az üzleti életben és a turizmusban is. Az utasokkal és a szakmai szervezetekkel közösen kell megoldást találni ezekre a gondokra.

Kérdések az új
kormány asztalán

Az **építőipar** az elmúlt húsz év legmélyebb válságával küzd. A **turizmuson** belül a szállodaiiparban a tömeges felszámolások után néhány bank lassan meghatározó tulajdonossá válik. A **fuvarozók** már most végveszélyt kiáltanak a bevezetésre váró elektronikus útdíj miatt. A **textil-, konfekció-, bőr- és üvegipar** maradéka is eltűnik a folyamatos minimálbér emelés hatására. A még létező vegy- és acélipar görnyedezik a régió legmagasabb ipari áramköltsége miatt. A **gyógyszeripar** képtelen fejlődni a drámaian megemelt egyedi szektorális elvonások miatt. A **kereskedelem, a vendéglátás, a lakossági szolgáltatások** széles köre a belföldi kereslet folyamatos csökkenése miatt a túlélésért küzd.

A következő kormánynak nemcsak a gazdaságpolitika klasszikus alapelemeivel (költségvetés-, pénz-, fejlesztés- és jövedelempolitika), hanem az **egyes gazdasági szektorok speciális gondjaival egyedileg is foglalkoznia kell.**

5. A fenntartható fejlődés, a környezetvédelem

A világgazdasági válság és az orbáni gazdaság- és társadalompolitika súlyos helyzetbe juttatta az országot. Ilyen körülmények között luxusnak tűnhet környezetvédelemről, fenntartható fejlődésről, zöld energiáról beszélni. Eközben számos felmérés azt támasztja alá, hogy minden, az említett területekre fordított összeg többszörösen megtérül a nemzetgazdaság egészét tekintve. Az elmúlt években a volt megfigyelhető, hogy a fejlett országok e paradigma figyelembe vételével alakítják ki jövőbeli elképzeléseiket, terveiket. Felismerték a zöld gazdaság - válság következtében növekedésnek induló - munkanélküliség enyhítésére gyakorolt hatását. Hazánkban az Orbán-kormány politikájának hatására az említett területek háttérbe szorultak, a környezetvédelem pedig a működésképtelenség közelébe került. Ennek egyik első jele az önálló környezetvédelmi tárca megszüntetése volt, majd további káros lépések után eltörlésre került a zöld ombudsman intézménye is.

Elhanyagolt területté váló környezetvédelem

Az Orbán-kormány hatalomra jutása óta folytatott felelőtlen gazdaságpolitikájának eredményeként soha nem látott mértékű megszorításra került sor a környezetügyi intézményrendszerben. Az elvonások és zárolások miatt teljességgel ellehetetlenültek a nemzeti parki igazgatóságok, a zöldhatóságok, amelyek így nyilvánvaló módon nem tudták még kötelező feladataikat sem teljesíteni. **Célunk nemzeti parkjaink fejlesztése, természeti kincseink, vízkészletünk és épített környezetünk fokozott védelme, hazánk biodiverzitásának megőrzése, világörökségünk kiemelt kezelése.**

Természeti értékeink, erőforrásaink megbecsülése

Kezdeményezni fogjuk a **hulladékgazdálkodási rendszer** európai normákon nyugvó visszaállítását, a civil-, szakmai szervezetek és szakmai fórumok javaslatainak figyelembevételével. Megszüntetjük azt a teljességgel elfogadhatatlan gyakorlatot, mely szerint társadalmi párbeszéd nélkül kerüljenek elfogadásra ilyen horderejű törvények és azok módosításai. Ezen túlmenően szükség van a zöld civilszervezetekkel való szorosabb együttműködés kialakítására, akár az állami feladatok ellátása terén is. Nélkülözhetetlennek tartjuk továbbá a közmédia sokkal erőteljesebb környezetvédelmi felelősségvállalásának elősegítését. A kereskedelmi médiumok esetében pedig szigorú feltételként kell, hogy szerepeljen a fenntartható fejlődés gondolatrendszerének közvetítése. Nem választási ígéretnek szánjuk, hanem valóban érvényesíteni is kívánjuk a zöld szempontokat, mind a közbeszerzéseknél, mind az európai uniós projekteknél.

Az alkotmányos berendezkedés újjáépítése során kiemelten kívánjuk kezelni a **magyar állampolgárok egészséges környezethez való jogát**. Világszerte a halálozások jelentős részét okozó betegségek kiváltó tényezőjeként sorolják fel a dohányzást és a légszennyezést. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül a hazánkban kialakult pollenhelyzetet sem. Ma Magyarországon **„parlagfű-vészhelyzet” van**, a parlagfű pollenje okozta helyzet katasztrófális. A magyar lakosság egyötöde, 2 millió ember szenved parlagfűhöz kapcsolt allergiás, illetve asztmás megbetegedésben. A kialakult helyzet azonnali lépések megtételét teszi szükségsszerűvé. Valós eredményt csak társadalmi összefogással tudunk elérni.

Környezet és egészség

A parlagfű kérdés milliiókat érint

A környezetvédelem, az egészséges életmódra való nevelés közös ügyünk, közös felelősségünk. Napjainkban, amikor is a **bizonytalan kimenetelű klímaváltozás** zajlik, még fokozottabban igaz, hogy a „zöld tudat”, a környezettudatos gondolkodás nem csupán lehetséges alternatíva, hanem az egyetlen lehetőség a fenntartható fejlődés irányába, ezzel biztosítható az egészséges életet adó környezet is a társadalom részére. El kell érni, hogy a lakosság többsége számára az egyik legfőbb emberi érték az egészség legyen, hogy az egészség megőrzéséért, a környezet védelméért készek is legyenek tenni. Tenni pedig csak akkor tudnak, ha ismerik az egészséget és környezetet károsító

Felkészülni a klímaváltozásra

hatásokat, ha tudják, hogy ezeket milyen módon csökkenthetik, vagy szüntethetik meg, és ha ismerik az egészséges környezet kialakításához szükséges eszközöket is. Éppen ezért egyik legfontosabb feladatunk a környezetvédelemre, **az egészséges életmódra való nevelés**, a mélyen megrögzött szokások átalakítása.

A **klímaváltozás** korunk egyik legmeghatározóbb környezeti jelensége, amely rövid és hosszú távon is befolyásolja életünket, mezőgazdaságunkat, természeti értékeinket. Egy felelős kormánynak a klímaváltozáshoz való alkalmazkodásra fel kell készíteni a gazdaságot és a társadalmat, és a klímaváltozás csökkentésére is komoly programokkal kell rendelkeznie.

6. Mindannyiunk Magyarországa

6.1. Az oktatás a modernizáció és a társadalmi integráció alapja

A Demokratikus Koalíció álláspontja, hogy a magyar gazdaság fenntartható fejlődésének, a foglalkoztatottság és a lakosság életszínvonala és életminősége folyamatos növelésének alapvető feltétele az oktatás korszerűsítése, minden fiatal számára esélyt biztosító fejlesztése. Csak modern és színvonalas oktatás teszi lehetővé Magyarország világgazdasági, ezen belül uniós kapcsolatainak kiaknázását. A Demokratikus Koalíció ezért az oktatást stratégiai ágazatnak tekinti. Meggyőződésünk az is, hogy nem az oktatás forrásainak csökkentése, hanem – még a válság ellenére is – a költségvetési támogatások növelése indokolt.

Az oktatás az ország jövőjének az alapja

Az oktatás nem az államé vagy a kormányé, hanem az iskolapolgároké, a diákoké és pedagógusoké, a szülőké. Működésének alapja a gyermek mindenen felett álló érdeke. Olyan oktatási rendszert akarunk, amely minden gyermek és fiatal számára méltányos oktatást nyújt, amely megalapozza az egész életen át tanuló társadalmat. Ebben a században minden eddiginél inkább a közös műveltség, a felhasználható tudás lesz egy társadalom sikerének alapja, ezért álláspontunk szerint az oktatás fejlesztése közös nemzeti cél.

A **jobboldali kormány**, a szélsőjobb oldal támogatásával, **módszeresen veri szét a** rendszerváltás időszakában kialakult **demokratikus oktatási rendszert**. Megnöveli a kormányzat hatalmát a szakmai autonómiákkal, a helyi közösségekkel és az oktatási rendszer felhasználóival szemben. A kormányzati törekvések mögött világos társadalmi kép áll: a jó oktatás olyan kiváltság, amelyben csak az általuk arra érdemesnek véltek részesülhetnek. A szelektív rendszer a többiekénél is jobban sújtja az eddig is hátrányos helyzetben lévő roma, szegény és kistelepi gyerekeket.

Szétzilált oktatási rendszer

A Demokratikus Koalíció olyan oktatási rendszert akar, amelynek célja a gyermekek sokoldalú képességének és tehetségének kibontakoztatása, a sikeres élethez és munkavégzéshez szükséges kompetenciák megalapozása, a személyiség fejlődésének támogatása. Olyan gyermekközpontú oktatást, ahol a kreativitás, a közös tevékenység, a szellemi és fizikai aktivitás, a modern technológia eszközeinek felhasználása az önálló gondolkodásra és interaktivitásra nevel. Olyan oktatást, amely minden diák számára esélyt teremt, nem növeli, hanem csökkenti a társadalmi háttérből következő hátrányokat. Ezért a következő céloknak már a **demokratikus Magyar Köztársaság**

Új oktatáspolitikára van szükség

helyreállításának első, legnehezebb éveiben prioritást kell kapniuk.

6.1.1. Esélyteremtő oktatás

Minden gyermeknek biztosítani kell a jó színvonalú oktatáshoz való hozzáférést. A társadalmi háttér ne határozhassa meg döntően a diákok eredményeit és esélyeit.

Ne a születés határozza meg a gyermek esélyét!

Már a gyerekek első éve is nagyon fontosak, ezért szükséges a bölcsődei férőhelyek számának bővítése, első lépésben koncentráltan a hátrányos helyzetű régiókban. Célunk, hogy először itt, majd fokozatosan országos szinten minden igénylő számára biztosított legyen a bölcsődei ellátás. A szociálisan rászorultak számára ehhez az állam biztosítsa a szükséges forrást. Növelni kell a civil kezdeményezések és más, nem állami szereplők lehetőségeit a kisgyerekkori ellátásban. Sok helyen a családi napközik rendszere nyújthat esélyt.

Teljes bölcsődei, óvodai ellátás

Óvodaépítési programmal biztosítjuk, hogy minden gyermeket 3 éves korától beírássanak az óvodába. Az iskolaérettségről azok döntsenek, akik ismerik az gyereket: a szülő és az óvodapedagógusok.

A Demokratikus Koalíció az egészségügyi és szociális problémák kezelésére minden családot elérő **korai szűrő és fejlesztési rendszer** kiépítését tartja szükségesnek. Fontosnak tartjuk, hogy folyamatos együttműködés alakuljon ki az oktatás intézményei valamint a gyermekvédelmi szervezetek és a szociális ellátó hálózat között annak érdekében, hogy minden nehéz helyzetben lévő gyermek szakszerű és sokoldalú segítséget kaphasson. A hátrányos helyzetű diákokat az útravaló program, a tanodák és az ösztöndíj programok újraindításával támogatjuk.

Korai szűrés, fejlesztés

A Demokratikus Koalíció olyan **befogadó oktatási rendszert** támogat, ahol nem különítik el a hátrányos helyzetű, a roma és a sajátos nevelési igényű diákokat, ahol kialakul az inklúzió intézményi kultúrája és pedagógiai gyakorlata, iskolán belüli és kívüli támogató rendszere, és létrejön az együttnevelést támogató társadalmi hangulat. Célunk a kisebbségek kulturális értékeinek a nemzeti kultúrafelfogásba emelése, ideértve a történelmi nemzetiségek, kisebbségek, romák, migráncsoportok kulturális identitását. A megfelelő szakmai háttérrel végrehajtott integráció nemcsak a nehéz szociális helyzetű diákok számára előnyös, hanem az összes tanuló számára kedvezőbb fejlődési környezetet hoz létre, nem hátráltatja, hanem serkenti a jó teljesítményű diákokat is.

Befogadó oktatási rendszer

A befogadó oktatási rendszer minden diák számára a neki megfelelő oktatási lehetőségeket nyújtja. Ezért szükséges a **gyógypedagógiai és iskolapszichológus** szakmai hálózat- és ellátórendszer újjászervezése.

A befogadás elsősorban pedagógiai feladat, ezért kiterjesztjük a **pedagógusokat támogató integráló pedagógiai rendszert**. Biztosítjuk a települési és térségi szintű esélyegyenlőségi tervezést és a deszegregációt elősegítő jogi környezet kiépítését. Fel kell készíteni a szülőket a gyerekek tanulásának támogatására, illetve bevonni őket az intézmények életébe.

6.1.2. Használható tudás, gyermekközpontú oktatás

Az oktatás célja az, hogy a fiatalok sokoldalúan használható tudást kapjanak, és kialakuljanak az egész életen át tartó tanulást megalapozó kulcskompetenciák.	Használható tudás nyitott, innovatív oktatással
Minden diák különböző, ezért elutasítjuk a pedagógiai uniformizálást, a bürokratikus túlszabályozást. Gyermekközpontú oktatási módszerekkel, differenciáló pedagógiai gyakorlattal támogatjuk a kompetenciaalapú programok folytatását, mivel ennek eredményeképpen javult a tanulók olvasási és számolási készsége. A Demokratikus Koalíció támogatja az innovatív pedagógiai tevékenységeket, a fejlesztésközpontú Nemzeti Alaptanterv helyreállítását. A "politikai nevelést" szolgáló, szélsőséges tartalmaknak semmi keresnivalójuk az alaptantervben. Az iskolák, diákok és pedagógusok sokszínűségét elismerő és támogató fakultatív kerettantervekre, versengő és választható tankönyvek és taneszközök rendszerére van szükség. Káros, ha az állami beavatkozás a diákok, szülők és pedagógusok lelkiismereti szabadságát sérti, ezért meg kell szüntetni a kötelező hit- és erkölcsant. A gyermekek világnézeti nevelésének kérdésében kizárólag a család dönthet.	Kompetencia alapú oktatás Helyreállítjuk a NAT-ot Meggzűntetjük a kötelező hitoktatást

Demokratikus oktatás nem képzelhető el a **diákok, pedagógusok és szülők jogainak tiszteletben tartása** nélkül. Meg kell erősíteni a szülői érdekképviseleteket, diákönkormányzatokat, diákszervezeteket is.

Garantálni kell legalább egy idegen, elsősorban az angol nyelv hatékony elsajátítását. Ezért fenn kell tartani a nyelvi előkészítő évfolyamokat, és ki kell terjeszteni az angol-magyar két tanítási nyelvű képzést. A korszerű módszerek, lehetőségek felhasználásával (távoktatás, közösségi tanulás) a hátrányos helyzetű, leszakadó régiókban élő gyermekek és felnőttek számára is meg kell teremteni a nyelvoktatásban való részvétel lehetőségét. Továbbra is állami feladatnak tartjuk a színvonalas művészeti oktatás fenntartását. Jelentős többletértéket hozhat létre az oktatási és a közművelődési, kulturális intézmények együttműködése, az Általános Művelődési Központok hagyományának folytatása. A civil kezdeményezés jó példajaként az innovatív Nemzeti Tehetség Program 2009 óta teremt esélyt arra, hogy minél több diák kapjon segítséget különleges tehetsége kibontakoztatásához. Támogatjuk a civil innovatív pedagógiai kezdeményezéseket.	A nyelvtudás és a kreativitás kibontakoztatása Művészeti oktatás, tehetséggondozás
---	---

Az oktatás feladata továbbá, hogy gyakorlatorientált képzéssel és a tanórán kívüli támogatással – ide értve a felnőtteket is – fejlessze az informatikai ismereteket, elősegítve az információs társadalom létrejöttét, a digitális esélyegyenlőséget.

6.1.3. Alkotó, szabad pedagógusok

Az új oktatáspolitikát a pedagógusok felkészültségére és elhivatottságára , az óvodák, iskolák, kollégiumok szakmai autonómiájára épít.	Felkészült és elhivatott pedagógusok
--	--------------------------------------

A gyakorlati hasznosságra koncentráló, a világra nyitott, befogadó szellemű **pedagógusképzési és továbbképzési rendszerre** van szükség. Az osztatlan tanárképzést annak ismeretében szükséges értékelni, hogy javította-e a pedagóguspálya vonzerejét és

a képzés minőségét. Az általános és középiskolai tanárképzés mesterséges szétválasztását elutasítjuk. Álláspontunk szerint éppen az **óvodapedagógus- és tanító képzés mesterszintre emelése** javíthatja az oktatók felkészültségét. Indokoltnak tartjuk a pedagógusjelöltek alkalmassági vizsgálatát.

A Demokratikus Koalíció szerint a pedagóguspálya vonzerejének növelése és a jó teljesítmények ösztönzése érdekében kulcsfontosságú a **pedagógus bérek fokozatos növelése, a más ágazatokhoz képesti bérhátrány csökkentése** és a többletteljesítmények elismerése. Minőségi pedagógusmunkát csak szabadon, autonóm közösségekben lehet végezni, ezért helyre kell állítani **az iskolák pedagógiai szabadságát**, a tantestületek jogosítványait a szakmai döntésekben és a vezetők kiválasztásában. Nincs szükség arra a bürokratikus és megalázó minősítési rendszerre, amivé az életpálya modell fajult.

Támogatjuk, hogy az oktatás minőségét és méltányosságát nyilvános, hatékony és kötelező **minőségfejlesztési és teljesítménymérési rendszer**, szaktanácsadás, támogató szolgáltatás biztosítsa. Az állami felügyelet szerepe kizárólag a szabályszerű működés ellenőrzése és az esetleges jogsérelmek orvoslása.

Minőséget jobban megbecsült pedagógusoktól várhatunk

6.1.4. Összetartó iskolarendszer

Az új oktatáspolitikai célja a zsákutcás képzések megszüntetése, az 1-6. osztály képességfejlesztő jellegének erősítése, a korai szelekció visszaszorítása, **minden diák számára használható tudás és szakképzettség biztosítása**, az egész életen át tartó tanulás feltételeinek megteremtése. A kirekesztő oktatáspolitikai egyik jelképtévkű döntése az iskolakötelezettség korhatárának leszállítása. A Demokratikus Koalíció szerint **helyre kell állítani a 18 évig tartó tankötelezettséget**. Célunk, hogy minden diák szakképzettséget vagy középiskolai végzettséget szerezzen.

Visszaállítjuk a 18 éves tankötelezettséget!

Az oktatás méltányossága érdekében és azért, hogy elég idő jusson a kezdeti években az alapképességek kialakítására, támogatjuk a többszöri, indokolatlan szelekció visszaszorítását az iskolafokok közötti váltásban. Ösztönözzük a 12-13 osztályos, automatikus továbbhaladást biztosító, minden diáknak középiskolát vagy szakképzettséget adó **komprehenzív iskolák, iskolaszövetségek fokozatos**, lépésről lépésre tartó kiépítését. Az egységes, felvételiként is szolgáló érettségi alapvetően bevált, ezért fenntartása indokolt; vissza kell állítani a szakközépiskolai érettségi egyenrangúságát.

Az oktatás irányítása és finanszírozása akkor szolgálja a gyerekek érdekét, ha a döntések az óvodákhoz és iskolákhoz közel, a helyi közösségek bevonásával, szakmai szempontok alapján születnek meg, kiszámítható pénzügyi feltételek mellett, és ha nem okozzák az esélykülönbségek növekedését.

Támogatjuk, hogy az iskolák – esetleg a kollégiumok - fenntartása a centralizált, átpolitizált és bürokratikus állam helyett az igénybe vevőkhöz a legközelebb lévő önkormányzatok feladatát képezze. Az oktatás egyenletes színvonalát, a hozzáférést, az egyenlő esélyeket szigorú és ellenőrzött törvényi szintű szakmai szabályok biztosítsák. Széleskörű intézményi autonómiát biztosítva támogatjuk és ösztönözzük az oktatási

Önkormányzatok és helyi közösségek részvétele az oktatásban

intézmények (óvodák, iskolák) integrált, tartós társulás keretében történő fenntartását, akár kistérség egészének területén. Szükségesnek tartjuk, hogy a pedagógusok, szülők és diákok képviselői bekapcsolódhassanak a döntésekbe. Az oktatás finanszírozásához méltányos, kiszámítható önkormányzati támogatásra, az önállóságot biztosító saját önkormányzati bevételekre van szükség. Indokolt esetben kiegészítő (pl.: szociális többletfeladatokhoz) és integrációt ösztönző támogatást kell az iskolák fenntartásához biztosítani. A Demokratikus Koalíció nyitott arra, hogy középtávon a társulási rendszer előrehaladtával, az integráció megerősödésével, széleskörű társadalmi egyeztetéssel a fenntartói rendszer elmozduljon az Oktatási és Gyermekesély Kerekasztal javaslatai között felvetett kistérségi fenntartás irányába.

Csak az olyan, állami feladatot átvállaló egyházi, civil és magánintézmény kaphat állami finanszírozást, amely részt vesz a hátrányos helyzetű diákok nevelésében, oktatásában is. Ugyanakkor stabil finanszírozási feltételeket kell kialakítani az innovatív vagy esélyteremtő szerepet játszó nem állami-önkormányzati intézmények számára is.

6.1.5. Korszerű szakképzés

Zsákcának tekintjük a szakképzés idejét csökkentő, tartamát kiüresítő politikát. A Demokratikus Koalíció szerint a szakképzésben biztosítani kell a szaktudás megújítását lehetővé tevő közismereti képzés (beleértve informatikát és nyelvet is) megfelelő arányát, ezért **helyre kell állítani a négyéves szakiskolát.** A szakma jellegéhez és a tanulók igényeihez igazodó, rugalmas képzési modellekkel lehet biztosítani a gyakorlati, az elméleti és a közismereti képzés összhangját.

A szakképzés adjon mesterségbeli tudást és továbbfejlesztési lehetőséget

Négyéves szakképzés

A szakközépiskola egyenértékű középiskolai jellegét fenntartva kell lehetőséget teremteni a szakmai képzés gyakorlatorientált fejlesztésére. A korábbi felsőfokú szakképzés felsőoktatásba kerülésével szükségessé vált az érettségit követő emelt szintű középfokú szakképzés (technikumok, akadémiák) önálló szabályozása.

A szakközépiskola rangjának visszaállítása

A szakképzésben támogatjuk a munkaadók és munkavállalók képviselőinek bevonását a képzési tartalom, a vizsgakövetelmények meghatározásába, a gyakorlati képzés szervezésébe, de elvetjük a kamarák monopóliumát. A következő évek feladata az Európai Képesítési Keretrendszerbe illeszkedő, moduláris és kompetencialapú OKJ kiépítése.

A szakképzésben fontos szerepe van az állami- önkormányzati, a civil és vállalkozói fenntartású intézményeknek is. A képzés szektorsemleges finanszírozásának és fejlesztésének összehangolását regionális képzési bizottságok végezhetik el.

6.2. Európai felsőoktatás

Az európai szintű, versenyképes, minőségi tudást biztosító, szilárd alapokon álló, mindenki számára elérhető, kritikus gondolkodást előtérbe helyező, az innovatív tudományos kutatást folytató felsőoktatás nélkül nem képzelhető el modern, gazdaságilag erős, demokratikus alapokon álló, társadalmilag összetartó Magyarország.

A felsőoktatás a modernizáció bázisa

A magyar felsőoktatást az európai felsőoktatás részének tekintjük. A modern, korszerű ismereteket közvetítő, a tudományos kutatás bázisát jelentő felsőoktatás **természetes állapota a szabadság.** Az oktatás és a tanulás szabadsága teszi az egyetemeket és főiskolákat valódi szellemi műhellyé. A Demokratikus Koalíció ezért elutasítja a kormány bürokratikus irányítási, ellenőrzési és korlátozó törekvéseit. A minőség garanciája az autonóm működés. Magyarországon nőtt a diplomás fiatalok aránya, de ez még nem kielégítő. Az ország modernizációs érdekei azt követelik meg, hogy ne leépítsük, ne korlátozzuk, hanem bővítsük és korszerűsítsük a hazai felsőoktatás rendszerét.

A magyar felsőoktatás jövője Európában van. A magyar diákok szabadon választhatnak, hogy Magyarországon vagy az Unió más országában folytatnak-e felsőfokú tanulmányokat. Azok befejezése után pedig az Unió egységes munkaerőpiacán vállalhatnak munkát. Ez megköveteli, hogy a jól bevált európai mintákat kövessük. A képzés felépítésében és a működés modelljeiben egyaránt **a bolognai rendszer mellett állunk ki**, még akkor is, ha annak nyilvánvalóan vannak további finomításra, pontosításra szoruló elemei. Meggyőződésünk, hogy helyes volt Magyarországnak bekapcsolódnia a bolognai folyamatba. Ez a közös felsőoktatási rendszer, a nemzeti határokon túllépő tanulás, oktatás, munka, a hallgatói mobilitás nagymértékben hozzájárul a tényleges európai integrációhoz. A magyar felsőoktatás akkor lesz sikeres, ha nem a magyar fiatalok menekülnek külföldre tanulni, hanem mi vagyunk képesek diákokat, hallgatókat ide vonzani. A külföldi résztanulmányok természetesen fontos szerepet játszanak a mai felsőoktatásban, a magyar diákok számára pedig különösen fontos az itt megszerezhető tapasztalat, ezért Magyarországnak szerepet kell vállalni az ERASMUS rendszer fenntartásában és továbbfejlesztésében. Elfogadhatatlan és megszüntetendő, hogy az állami finanszírozású helyeken tanulmányokat folytató hallgatókat szerződéssel kötelezzék itthoni munkavállalásra. A Demokratikus Koalíció eltörli a hallgatói szerződések rendszerét, a megkötött szerződéseket semmisnek nyilvánítja.

Az európai megoldások mellett állunk – bolognai rendszer, ERASMUS-program

Eltöröljük a hallgatói szerződéseket

6.2.1. Közös haszon és közös finanszírozás a felsőoktatásban

A felsőoktatás expanzióját a világon sehol sem tudják kizárólag állami forrásokból finanszírozni. Az elmúlt 10 évben – igaz eltérő mértékben, de Európában is lényegében mindenütt - megnőtt a magántőke szerepe és aránya a felsőoktatás finanszírozásában. Ez a trend nálunk is megfigyelhető. Ugyanakkor Magyarországon a felsőoktatás finanszírozása, a költségtérítések, egyéb díjak és költségek rendszere nem átlátható. A szabályok kiszámíthatatlanok, értelmetlenek, az állam, illetve a kormány pillanatnyi érdekei és döntései határozzák meg, hogy ki, mit és mennyiért tanulhat. A jelenlegi rendszerben az állami támogatás nem a legszorgalmasabb és nem az arra legjobban rászoruló diákokhoz kerül.

A Demokratikus Koalíció világos szabályokon alapuló, átlátható és kiszámítható, igazságos és esélyteremtő tandíj és ösztöndíj mellett áll ki. Tudjuk, hogy a jelenlegi finanszírozási rendszer már korábban sem biztosított tényleges esélyegyenlőséget. Az állami finanszírozású helyekre a magasabb státuszú családokból jövő hallgatók a többiekénél jóval nagyobb eséllyel jutnak be. Mindennek ismeretében a Demokratikus Koalíció azt hangsúlyozza, hogy **az állam nem vonulhat ki a felsőoktatás finanszírozásából, az „önfenntartó felsőoktatás” átgondolatlan ötlete súlyosan sérti az esélyegyenlőség és a társadalmi igazságosság elvét.** Sőt, az államnak növelnie kell a felsőoktatásra fordítandó összeget, s biztosítania kell az állami fenntartású felsőoktatási

Méltányos tandíj, esélyteremtő ösztöndíj

intézmények működését. Ma lényegében egyfajta sajátos „tervalku” keretében történik a források elosztása. **A Demokratikus Koalíció ehelyett a szolidaritás és a verseny elvére épülő finanszírozási rendszer kiépítését javasolja.**

A felsőoktatás finanszírozásának az állami támogatás melletti másik alappillére az az általános tandíj-, ösztöndíj- és diákhitel-rendszer, amely véget vet a jelenlegi államilag finanszírozott helyeken, illetve költségtérítéssel vagy újabban önköltségesen tanuló diákok közötti, súlyosan méltánytalan különbségeknek. Méltányos, ha az egyén maga is befektet a felsőfokú tanulmányaiba, ezért az első két szemeszter költségeit az állam finanszírozza (azaz tandíjmentes), majd ezt követően **mindenkinek hozzá kell járulnia saját felsőoktatási tanulmányai költségeihez, a tandíjmentességre jogosultak szűk körének kivételével.** A tandíj egyértelműen a minőséget szolgálja, hiszen aki fizet, az megkövetelheti a minőségi oktatást és szolgáltatást.

Ugyanakkor a tandíj rendszerét össze kell kötni egy megalapozott **állami ösztöndíjrendszerrel**, amely egyrészt tekintettel van a hallgató szociális helyzetére, a szegényebb sorsú diákokra, a nehezebb sorsú családokra, másrészt pedig a tanulmányi teljesítményre. Ez az átfogó rendszer, kiegészítve a hátrányos helyzetűek felsőoktatásba kerülését támogató programokkal, érdemben képes valóban növelni a társadalmi mobilitást.

Ösztöndíjrendszer – a szociális helyzetre és a teljesítményre

Ezzel párhuzamosan az egyetemek állami bevételei között növelni kell a valós teljesítmény alapján, pályázati úton megszerezhető **tudományos, kutatási támogatások** arányát. Ösztönözni kell az üzleti szféra és a felsőoktatás közötti együttműködést, az egyetemek és a nem egyetemi kutatóintézetek közötti együttműködést, illetve a felsőoktatási fejlesztésekbe és képzésbe való magánbefektetéseket. A főiskolák és egyetemek gazdasági önállóságát növelni kell, miközben erős garanciák kellene az intézmények által kezelt állami vagyon védelmére, az állami források hatékony felhasználására. Ugyanakkor a felsőoktatás racionális működtetése megköveteli az akadémiai és a gazdasági vezetés szétválasztását. Minden felsőoktatási intézmény esetében szükség van olyan **gazdasági testületekre**, amelyek felelősen és racionálisan irányítják az intézmény létszámgazdálkodását, a befektetéseket, a vagyongazdálkodást. Mindebből következően a felsőoktatási intézményrendszert nem kell és nem is lehet állami döntésekkel átalakítani, a szükséges átalakításokat és változásokat a minőségi verseny, a piac fogja kikényszeríteni. A Demokratikus Koalíció azt vallja, **a magyar társadalom érdekeit az szolgálja, ha a felsőoktatást a verseny, a minél jobb teljesítmény elve irányítja és szabályozza.** Ez egyben azt is jelenti, hogy véget kell vetni annak az értelmetlen vitának, miszerint sok vagy kevés felsőoktatási intézmény van Magyarországon, illetve annak a felfogásnak, amely adminisztratív, hatalmi eszközökkel végrehajtott integrációs döntésektől várja a megoldást.

Kutatási támogatások, magán befektetések

6.2.2. A tanulás és az oktatás szabadsága

A világon mindenütt arról szól a felsőoktatás, hogy minél többen tanuljanak, minél sokszínűbb legyen a képzés, mindenkinek találjuk meg a helyét. Ma Magyarországon ez nem így van. A Demokratikus Koalíció felsőoktatási programjának egyik legfontosabb célkitűzése, hogy minden megfelelő felkészültségű érettségizett kapjon esélyt a felsőoktatásba való bekerülésre, és a felnőttek is térhessenek vissza az egyetemekre és főiskolákra. A felsőoktatásban való részvétel nem lehet kevesek privilégiuma, nem állhat

Az egyetemi autonómia jelentősége

csak azok számára nyitva, akik meg tudják azt maguknak anyagilag engedni. A Demokratikus Koalíció olyan felsőoktatási rendszert akar, amely mindenki számára nyitott, nem központilag irányított, nem központilag meghatározott és szétszort keretszámok mentén működik, hanem a hallgatók választása határozza meg azt, hogy melyik intézménybe iratkoznak be. A hallgatók számára a tanszabadság azonban nemcsak az intézményválasztás szabadságát jelenti, hanem azt is, hogy az intézményen belül rugalmasan alakíthatják tanulmányi pályájukat, illetve rugalmasan konvertálhatják át más intézményben szerzett tudásukat.

Tanszabadság

A felsőoktatás minősége csak akkor biztosítható, ha az egyetemek és főiskolák autonóm alkotó, kutató közösségként működnek. Az oktatási folyamat tartalmáról autonóm módon az egyetemek szenátusa döntsön, amelynek legyenek külső, köztük külföldi tagjai is. A szenátus a **tanszabadság** letéteményese. A felsőoktatási intézmények autonómiájának ki kell terjednie a valódi tudományos teljesítményt elismerő, a nemzetközi mintákat követő **minősítési rendszerre** is. Ezzel egyidejűleg meg kell szüntetni a felsőoktatás **akkreditációjának** kormányzati megszállását, formális, papírok íratására épülő teljesen értelmetlen rendszerét, s helyette az oktatás, kutatás érdemi, hosszabb részvételt igénylő minősítő rendszerét szükséges kidolgozni és bevezetni.

**Akkreditáció,
minősítő rendszer
Az egyetemi
autonómia
jelentősége**

A felsőoktatásban az európai példákat követve a tudományos kutatás mellett kiemelt jelentőséget kell tulajdonítani a magas színvonalú oktatásnak, tanításnak. Éppen ezért a Demokratikus Koalíció sürgeti egy szakmai alapokon álló, független, teljesítményorientált és rendszeres értékelési rendszer megteremtését és következetes bevezetését.

6.2.3. Egész életen át tartó tanulás

A tanuló társadalom

A változó társadalmi igények és a jelenlegi kirekesztő oktatáspolitikáé egyaránt indokolja a **második esély iskoláinak megerősítését**, a folyamatos szakmai képzést és az életminőséget javító oktatást. Nagy létszámú képzési programok indítását tartjuk szükségesnek az általános iskolát be nem fejező, illetve a szakképzettséget vagy érettségét nem szerző fiatal felnőttek számára az alapvető kompetenciák pótlására. A felnőtt szakképzés területén támogatjuk az iskolarendszerű és felnőttképzés közötti határok lebontását, a szektorsemleges versenyfeltételek megteremtését. A közmunka-program keretében javasoljuk a 4 + 1 napos munka és oktatás módszerének alkalmazását

Ösztönözzük a közművelődési rendszer és a civil szervezetek keretében zajló **kulturális és általános célú felnőttképzési** tevékenység elismerését és stabil finanszírozását.

A "tanuló társadalom" létrejöttét támogathatja az átlátható, szektorsemleges finanszírozási rendszer létrehozása, az állami oktatási intézmények bevonása a felnőttképzésbe, a felnőtt felsőoktatás támogatása.

6.3. Szociális védelem

Magyarország ma jelentős társadalmi különbségekkel terhelt, **szociális válságjelenségektől szenvedő ország**. A szociális kiadások korábbi rendjének és

**Több felelősség fenn,
több lehetőség lenn**

sztintjének automatikus visszaállítását azonban - a tapasztalatok, és a gazdasági okok miatt - nem ígérhetjük. Ugyanakkor a Demokratikus Koalíció szembeszáll a szociális előítéletekkel, vissza kívánja állítani a szociálpolitika piacgazdasági egyenlőtlenséget korlátozó, a hátrányokat megelőző-orsvóló és az esélyegyenlőséget elősegítő értelmét. Ellentétben az Orbán-kormány, amely a szociálpolitikát a szegénység, a hátrányos helyzet, a - szerintük - helytelen életvitel büntetésére használja, a Demokratikus Koalíció a társadalmi szolidaritás, a „**több felelősség fent és több lehetőség lent**” elvét vallja. Persze a „több lehetőség” megragadása nem nélkülözheti az egyéni felelősségvállalást és cselekvést. A szociális veszteségek gyors kárpótlására nincs lehetőség, de lehetséges és szükséges is a társadalmi párbeszéd a társadalom szociális helyzetéről és a méltányos megoldásokról.

6.3.1. Nyugdíjügyek

Az alacsony születésszám és foglalkoztatási szint miatt a **nyugdíjrendszer alapkérdése a fenntarthatóság**. Ezt szolgálta a magánnyugdíj-pénztári rendszer kialakítása, a nyugdíjkorhatár fokozatos emelése és a nyugdíjba vonulást késleltető kiegészítő intézkedések. A nyugdíjrendszer fenntarthatóságára a szakmai és társadalmi szereplőket tömörítő Nyugdíj Kerekasztal érdemi alternatívákat dolgozott ki.

Fenntartható nyugdíjrendszer

A kormányváltás után ez a felhalmozott tudás nem hasznosult. A kormányzati politikában nem a fenntarthatóság lett a meghatározó szempont, hanem a **nyugdíjkassza az államadósság csökkentésének egyik forrásává vált**. Mindennek súlyosak a társadalmi következményei. A választási ígéretek közül az inflációkövető nyugdíjemelés maradt, a magánnyugdíj-pénztári pillért felszámolták, a nyugdíjjárulékot megemelték. A nyugdíjrendszer biztosítási alapú ellátottjainak száma ugyanakkor több mint 700 ezerrel csökkent, 3000 milliárd Ft magánmegtakarítást államosítottak. Visszamenőleges hatállyal megszűnt 450 ezer, átlag 28 év járulékfizetéssel rendelkező egészségkárosodott ember nyugdíjas jogállása, ők szociális ellátottak lettek. 40 ezer korábbi szolgálati és korhatár alatti nyugdíjas a jövedelme után adót köteles fizetni. A választási ígéretet megvalósítva lehetővé vált a nők 40 év szolgálati idő utáni, korhatár előtti nyugdíjba vonulása, de minden más esetben megszűnt a korhatár előtti nyugdíjazás lehetősége. A korábbi jogosultságok visszamenőleges megszüntetése, valamint az a tény, hogy az **alaptörvényből kikerült a társadalombiztosítás** - ami az állami garanciavállalás felmondását jelentette - súlyosan aláásta a nyugdíjrendszerbe vetett bizalmat.

Államadósság csökkentés a nyugdíjkasszából

Megszűnő társadalombiztosítás, szociális ellátottá váló nyugdíjasok

A jövőben **vissza kell szerezni az elveszett bizalmat**. A Demokratikus Koalíció szerint helyre kell állítani a már nyugdíjba mentek nyugdíjas státuszát, az azzal járó kedvezményekkel, és lehetővé kell tenni, hogy a megfélemlítéssel és zsarolással a társadalombiztosításba átkényszerített magánnyugdíj-pénztári tagok – önkéntesen helyreállíthassák magánnyugdíj-pénztári tagságukat. Úgy véljük indokolt visszatérni a fokozatosan emelkedő nyugdíjkorhatár rugalmas érvényesítéséhez, lehetővé téve a néhány évvel korábbi nyugdíjba vonulást valamivel alacsonyabb induló nyugdíj mellett. A rokkantnyugdíjak ügyében a társadalombiztosítási jellegű egészségkárosodási nyugdíj korszerűsített, munkáltatói és munkavállalói biztosítással kiegészített ismételt bevezetését támogatjuk. A korengedményes-korkedvezményes nyugdíjak ügyében az MSZOSZ javaslatát, amely ezeknek a jogintézményeknek a munkáltatói forrásbiztosítását indítványozza, támogatható tárgyalási alapnak tekintjük.

A bizalom visszaszerzése, a jogosultságok helyreállítása

Rugalmas nyugdíjkorhatár

Legyen ismét rokkantnyugdíj és korkedvezmény

A bizalom visszaszerzésének kicsiny, de fontos lépése, hogy a nyugdíjemelés inflációkövető mértékét ne övezze bizonytalanság. Éppen ezért lehetővé kell tenni, hogy a nyugdíjasok érdekvédelmi szervezeteit az előkészítésbe bevonva, magas szintű jogszabály határozza meg a nyugdíjas fogyasztói kosár mindenkori tartalmát. A

Nyugdíjas fogyasztói kosár

fogyasztói kosár tartalmának meghatározásakor indokolt külön foglalkozni az egyfőssé váló nyugdíjas háztartások problémáival.

6.3.2. Lakhatás

Az emberek legtermészetesebb vágya a saját otthon, ami jelentősen befolyásolja a gyermekvállalási hajlandóságot is. A kétezres években a lakáságazatban megindult a fejlődés. A 2010-ig tartó időszakban a lakásállomány 400 ezerrel, több mint 8%-kal bővült, és gyakorlatilag megszűnt a mennyiségi lakáshiány. Az építkezések egész városrészek újjáépítéséhez és településfajtatól függetlenül a lakásállomány minőségi megújulásához járultak hozzá. A lakásépítés mellett 2002-től egyre nagyobb szerepet kaptak a lakáspolitikában a felújítások. **A panelprogram megkérdőjelezhetetlen siker,** jelentős hozzájárulás a rezsiköltségek érdemi és tartós csökkenéséhez, a lakások értéknövekedéséhez és a lakótelepek arculatának megújulásához. Az európai uniós források a komplex építészeti rehabilitációs programokat is kivitelezhetővé tették. Szinte minden nagyváros és számos kisebb település élt a lehetőséggel, hogy európai színvonalú, új kulturális, kereskedelmi, irodai tereket és lakáskínálatot teremtsen.

400 ezer új lakás, sikeres panelprogram

Mivel a saját tulajdonú lakás megszerzése döntően hitelekkel történt, **a lakáshitel állomány 2010-re meghaladta a 4000 milliárd Ft-ot,** és az állomány 2/3-a devizahitel volt. Ez a tény a gazdasági válsággal, majd a magyar fizetőeszközt gyengítő orbáni gazdaságpolitikával karöltve súlyos következményekkel járt. 2010 óta gyorsuló ütemben nőtt a fizetéképtelen adósok száma devizában és forintban egyaránt. Mára körülbelül 180 ezer adós otthonát érinti a 90 napnál hosszabb elmaradás fenyegető állapota, és az egyéni tragédiákból fokozatosan a tömeges otthonvesztés társadalmi kockázata és valósága rajzolódik ki. Mindez annak ellenére alakult így, hogy az Orbán-kormány lakáspolitikája kimerül a devizahitel probléma „kezelésében”.

Rosszul kezelt lakáshitel, lakásépítési mélypont

A következő kormányzati ciklusban **megkerülhetetlen a lakhatási kérdések komplex kezelése.** Indokolja ezt a lakásvesztés megelőzése, a támogatások építés és felújítás közötti megosztásának újragondolása, a bérlakásállomány növelésének igénye.

Komplex lakáspolitikai

Jelentős árfolyamcsökkenésben nem reménykedhetünk, tehát a devizaalapú lakáshitelek problémája felszámolásának folyamata még hosszú lesz és további - szabályozási és pénzügyi - állami szerepvállalást igényel. A jövőbeni intézkedéseknek a még fizetőképes, de nehézségekkel küzdő családok esetében a bankok saját megoldásaira kell és lehet támaszkodni, állami beavatkozás a fizetéképtelenné vált családok esetében szükséges. Az eszközközvetítő forrásainak bővítésén túl az érintettek saját megoldásait kell ösztönözni, az adósok mobilizálása viszont azt igényli, hogy az **„újrakezdés” esélyének megteremtésére fókuszáljunk,** annak feltételeihez járuljunk hozzá.

Újrakezdési lehetőség

A lakásvesztéssel fenyegető adósságok nemcsak hitelből fakadnak, hanem **egyre jelentősebbek a közüzemi tartozások** is. A korábbi évtizedben már voltak adósságrendezési eljárások, azonban a tartozások rendre újratermelődnek. Kormányváltás után aligha megkerülhető egy újabb akció elindítása, de a jövőben az adósságkonszolidáció nem maradhat egyszerű pénzügyi intézkedés. Az átmeneti krízishelyzeteket kivéve kombinálni kell azt az érintett háztartás rezsiköltségeinek kordában tartását segítő ún. intelligens és előre fizetős mérőórák felszerelésével, végső esetben a kifizethető költségű, új lakás megtalálásának segítségével. A rezsiköltségek csökkentéséhez vezethet, ha az épületfelújítások támogatására fordítható összegek nőnek.

Foglalkozás a közüzemi tartozásokkal

A magyar lakásállomány 92%-a magántulajdonú. Az elmúlt évtizedekben az állami támogatásokat is saját tulajdonú lakás megszerzéséhez vehették igénybe az emberek. A Demokratikus Koalíció azt kezdeményezi, hogy a következő kormány állami segítséget alapvetően bérlakás építéséhez és lakbértámogatáshoz nyújtson. Bérlakásépítéssel az arány gyors megváltoztatására nincs mód, de 15-25 éves távlatban a 80-20 %-os arány elérését meg kell célozni. A lakásállomány nagysága – a természetes fogyás pótlása mellett - az ország népességét kiszolgálja. **Hiány van ugyanakkor megfizethető bérű lakásból**, de a bérlakás kínálat bővítése nemcsak a közösségi (állami, önkormányzati) szektorban történő befektetésekkel (például városrehabilitációval vagy a fizetéseképtelen tulajdonosoktól való vásárlással és szociális bérlakás építéssel) növelhető. Az európai uniós források az állami és önkormányzati szektor mellett felhasználhatók magántársaságok magasabb használati értékű bérlakás építéséhez is. Ha a bérlakást építő és üzemeltető társaságok is kínálnak lakásokat, illetve mobilizálják az üres lakásállományt, közelebb jutunk ahhoz, hogy a fiatalok és az alacsony jövedelműek bérlakásban oldják meg lakhatásukat. A munkavállaláshoz kötött, esetleg a gyermeklétszámmal kombinált magasabb lakhatási támogatással a bérletet mint elérhető és ésszerű lakhatási modellt lehetne elterjeszteni, ami egyben elősegíti a munkaerő mobilitást is. Az alacsonyabb jövedelmű, de már nem szociális bérlakást igénylő családok lakhatásának biztosítására lehetőségként figyelembe kell venni a használati jogú lakásszövetkezetek alapítását is.

**Megfizethető bérű
bérlakások**

A lakótelepek, de különösen a paneles technológiával épült lakótelepek sajátos koncentrációi a tulajdonviszonyok és a magas rezsiköltségek negatív következményeinek. A jobb anyagi körülmények között élők elköltöztek, a mobilitáshoz anyagi forrással nem rendelkezők maradtak, a kisjövedelmű, a sokgyermekes lakáskereső pedig itt találtak otthonra. Mára a lakótelepeken az átlag vagy az alatti jövedelemmel rendelkező családok a jellemzőek. Ennek a folyamatnak a következményeként a **lakáspolitikai kiemelkedően fontos kérdése lett a lakótelepi rezsiköltségek leszorítása**. A korábbi kormányok jó irányt választottak a korszerűsítés ösztönzésével, mert a megtakarítás nemcsak családi, hanem nemzetgazdasági szinten is jelentkezik. Az Orbán kormány által az elmúlt években hibernált panelprogramot újra életre kell kelteni.

**Újra indított és
kiterjesztett
panelprogram**

A lakótelepeken élők gondjai azonban nem azonosíthatók a rezsiköltségek nagyságával. A műszaki megoldások szükségszerűen **kényszerű üzemeltetési közösségeket** teremtenek. Arra, hogy tulajdonszerzéssel ki lesz tagja, a közösségnek nincs befolyása, de bármelyik lakó fizetéseképtelensége esetén annak következményeit egyetemlegesen viselniük kell. Sürgető a közös üzemeltetés újraszabályozása, mégpedig olyan módon, amely a közösségek cselekvési lehetőségeit bővíti, de nem sérti az érintettek jogos gazdasági és emberi érdekeit.

**Új megoldások a
társasházak,
lakásszövetkezetek
szabályozásában**

A lakótelepek műszaki és társadalmi rehabilitációja racionális társadalmi befektetés. Egyfelől az általuk elfoglalt, többnyire belső városi területek, a kiépített, jó közlekedési kapcsolatok, infrastruktúra és szolgáltató-rendszer megőrzendő érték, másfelől az új építésű lakóparkokkal szembeni olcsóbb lakásárak az alacsony keresetűek, többgyermekesek önálló otthonteremtését itt lehetővé teszik. A társadalmi felemelkedés kézenfekvő térbeli kerete a lakótelep, családok százezreinek mással - lakópark, családi ház - nem helyettesíthető lehetősége. A lakótelepek társadalmi rehabilitációja igényel olyan intézkedéseket is, amelyek tágítják a lakótelepi intézményeknek és civil szervezeteknek a családok közösségi beilleszkedését segítő tevékenységét, és növelik az ott élők biztonságérzetét.

6.3.3. Családtámogatás

A családtámogatás szerteágazó, de a rendszerváltás után jól kialakult rendszer, amely a gyermekvárást és - nevelést sokféle jogcímen segíti. E jogcímek többsége széles kör részére hozzáférhető, és az ország mindenkori gazdasági helyzetéhez képest a támogatási rendszer nem szűkmarkú. Mégis, hazánkban a rendszerváltás óta drámaian csökkent az évente született gyermekek száma. Érdemben nem változtatott ezen sem az adókedvezményként elérhető plusz pénzbeli támogatás, sem az oktatáshoz kapcsolódó, természetbeni támogatások, és nem érezhető még az óvoda-bölcsőde kapacitások bővítésének hatása sem.

A születésszám tartósan alacsony

2010 után az **Orbán-kormány erőfeszítéseit újra az adórendszeren keresztül elérhető pénzbeli támogatás növelésére koncentrált**. A családtámogatásban megjelent 160-170 Mrd Ft plusz azonban nem egyenlően illeti meg a gyermekeket, a magasabb jövedelműek nagyobb arányban részesülhetnek belőle. Az adókedvezményekkel szemben más, mindenki számára elérhető ellátások összegét nem növelték (családi pótlék, GYES, GYED, anyasági támogatás), így azok várhatóan 4 év alatt vásárlóértékük egynegyedét elveszítik. A gyermekek napközbeni ellátásáért fizetendő díjak - ellentétben a támogatásokkal - folyamatosan emelkednek.

Adókedvezmény a gazdagoknak, értékvesztő, általános családtámogatás

Sajátos problematikája a családtámogatásoknak a nők és a gyermekvállalás, - nevelés kapcsolatának újraértelmezési kísérlete. Jó néhány megnyilatkozás, nem is burkoltan, a nőket teszi felelőssé a gyermeklétszám csökkenéséért, és aszimmetrikus szabályozással próbálja elérni, hogy a hagyományos családmodell és családi szerepfelfogás „visszaerősödjön”, ettől remélve több születendő gyermeket.

Nők vissza a konyhába?

A családtámogatás pénzbeli jellemzői - mennyire sokrétű, mennyire hozzáférhető, megfelelő összegű-e - a tapasztalatok alapján érdemben nem képesek a demográfiai folyamatokat befolyásolni. A minőségük, a társadalmi célzottságuk azonban befolyásolja, hogy a megszületett gyermekeknek milyen sorsa lesz, milyen képességű és lehetőségű új generációkkal számolhat az egész társadalom. Valljuk, hogy minden gyerek egyenlő. Ebből az alapfeltevésből kiindulva **elutasítjuk az adókedvezményen keresztüli támogatást**, mert az a szülő lehetőségeitől és belátóképességétől teszi függővé a gyermek sorsát, így újratermeli a szegénység, elmaradottság hagyományozódását, azokat a viszonyokat, amelyek meghaladása kiemelkedő érdekünk és legfontosabb feladatunk. A családtámogatások esetében **meg kell szüntetni az adókedvezményen keresztüli gyermektámogatást**. Összegéből 4 év alatt pótolni kell a gyermeknevelési pénzbeli támogatások értékvesztését, növelni kell az óvodán-iskolán keresztül elérhető - a képzést, művelődést, társadalmi integrálódást segítő - szolgáltatások és programok támogatását. A családtámogatás rendszerében a szegénység és a hátrányos helyzet öröklődésének megszakítását kiemelten kell kezelni, mert ezúton remélhetünk a munkaerőpiacra belépni képes, a társadalmi jövedelemtermeléshez hozzájáruló jövő generációt.

Az adókedvezményen keresztüli családtámogatás a szegénység átöröklődését támogatja

Megszűnő adókedvezmény, növekvő családi pótlék

Az adókedvezményen keresztüli családtámogatás felszámolása nem eredményezheti azoknak az alacsonyabb keresetű családoknak a jövedelemcsökkenését, ahol a mai rendszer részlegesen igénybe vett kedvezményei is érdemi jövedelemnövekedést hoztak. A kedvezmények kivezetése vagy több lépcsőben, vagy az adórendszer átalakításával összhangban történhet, azaz az átlag és az alatti jövedelmeknél a családi pótlék emelésének és az alacsony jövedelemhez társuló kedvezmények ellensúlyozni kell az elvesző gyermektámogatást.

Az alacsony jövedelműek veszteségének ellensúlyozása

A családtámogatás új elemeként a mesterséges megtermékenyítés társadalombiztosítási támogatásában és a gyermekegészségügyben célszerű lépni. Előbbit a harmincas-negyvenes évekre tolódo gyermekvállalás és az ezzel együtt járó fogamzási nehézségek terjedése, a beavatkozások magas költsége indokolja. Utóbbi a gyógyszerárak emelkedésével függ össze, ami súlyosan érinti a több gyermeket nevelő családokat. A támogatás növelése ezen a területen elviselhető költségű, de széles körnek szóló, érdemi könnyítés. Támogatjuk az abortuszszabályozás jelenlegi fenntartását s a gyógyszeres művi terhességmegszakítás engedélyezését. **A gyermekintézmények emelkedő térítési díjainak ellensúlyozására** speciális, családi jövedelemtől függő támogatási forma bevezetése szükséges.

A mesterséges fogamzás és a gyermekgyógyszer ártámogatásának növelése

A térítési díjak emelkedésének ellensúlyozása

A családpolitikában a népesedési kérdéseknek jóval nagyobb szerepet kell kapniuk a korábbiaknál, és a pénzbeli támogatásokkal egyenrangúan kell foglalkozni a szülők - nem anyák! - munkahelyi védelmével, a gyermekneveléshez társuló foglalkoztatási és egyéb kedvezmények szülőközpontú szabályozásával, és a társadalmi környezet intenzív formálásával. Az északi országok példája mutatja, hogy a pénzbeli ellátások, a magas színvonalú szolgáltatások mellett milyen nagy szerepe van a gyermekvállalási hajlandóságban a férfiak szülői szerepben történő aktivizálásának. Fontos társadalmi feladatot látnak el a fogyatékkal élőket, a tartósan betegeteket otthonápolók. Pénzbeli támogatásukat, oly módon szükséges növelni, amely a munkaerőpiacra történő későbbi visszatérésüket elősegíti.

A szülőket támogató társadalmi környezet

6.3.4. Szociális ellátás

A szociális támogatások a különböző megélhetési és/vagy életvezetési problémák kezelésére szolgáló pénzbeli támogatások és szolgáltatások, a létbiztonság és az újrakezdés eszközei. A rendszerváltás utáni 12 éves baloldali-liberális kormányzás „lenyomata” ezen a területen érhető leginkább tetten. 2010 óta a szociális gondolkodás jellege megváltozott. Jó néhány, korábban a szociális támogatás körébe tartozó jelenséget **ma rendvédelmi kérdésként kezelnek**, vagy a probléma megoldását családi körbe utalták vissza. A szociális szolgáltatások fejlesztését az **intézmények államosításának programja** váltotta fel.

Fidesz: valódi szociálpolitika helyett rendészeti intézkedések

A szociális szolgáltatások fejlesztése nélkül a társadalmi állapotok javulása nem érhető el. A következő években a kívánatos súlypont a munkaerőpiacra történő visszatérés támogatása, a szegénység hagyományozódási erejének csökkentése, azaz a gyermekesélyek javítása és a mélyszegénység legsúlyosabb jelenségeinek orvoslása. Jelentős változást igényel a szociális szolgáltatások felépítése és irányítása. Alkalmassá kell tenni sokszínű, egyenként kis létszámot célzó, de összességében a rászorulóknak többségét elérő, helyi és speciális programokat megvalósító teamek, civil szervezetek befogadására, mert a mai gyakorlat szerinti, pályázatokból megvalósuló civil kísérletek tapasztalatai lassan és részlegesen jutnak el a döntéshozókig, és nem válnak tömegesen alkalmazott „jó gyakorlattá”.

Fejlődő szociális szolgáltatások, fejlődő társadalom

A szociális ellátásokban a szegénység a „segélyezés”, a munkaképes korúak jövedelempótló ellátásainak problematikájaként jelenik meg. Ezek összege, hozzáférési szabályai, az általuk kiváltott magatartás a vita tárgya, valamint az ellátórendszer kapcsolata más rendszerekkel, mindenekelőtt a foglalkoztatási és képzési rendszerrel. Az Orbán-kormány intézkedései az ellátásokhoz való hozzáférés szűkítésére, összegük csökkentésére és a szociális jövedelem feletti rendelkezés szabadságának korlátozására irányulnak. Ez az irányváltás a korábbinál jóval szélesebb kört érint, hiszen a korábbi segélyezettelen kívül szociális ellátottak lettek például a korhatár alatti rokkantnyugdíjasok is. Az intézkedések nem a foglalkoztatás bővülését eredményezték,

A segélyezés „korszerűsítése” Orbánéknál

hanem a szegényedés gyorsulását, bővülő társadalmi csoportokban.

A pénzbeli szociális ellátások rendszerének átgondolása, korszerűsítése a munkaerőpiaci részvétel bővítése érdekében indokolt. Nem tartjuk azonban megfelelő útnak a segélyek mechanikus csökkentését. Elutasítjuk az érintettek kiskorúsítását a különböző utalványokkal, a szociális jövedelmek költségvetési és fegyelmezési szempontú plafonját, indokolt szociális támogatások kölcsönné alakítását. Ugyanakkor fontosnak tartjuk a célzottság javítását, elfogadjuk a célzott vagy élethelyzethez kötött támogatások természetbeni formáját, de ez nem jelentheti a jövedelem fölötti szabad rendelkezés teljes megszüntetését. Nem hiszünk az „önellátás” érdemi szociális hatásában, mert megélhetési biztonságot nem teremt, a munkaerőpiaci részvételt pedig nem segíti.

Indokolt a pénzbeli ellátások rendszerének újragondolása indokolt

A szociális biztonság önmagában pénzzel nem teremthető meg. Éppen ezért a jövedelempótló támogatáshoz való hozzájutásnak a módja a jövő igazi kérdése. Olyan eljárások alkalmazása, amelyek **motivációt teremtenek** a tanulásra, munkára és egyúttal gyarapítják az ú.n. kapcsolati tőkét, amelynek révén a helyzet megváltozása tartós lehet. A készpénzellátások ilyen értelemben történő feltételelessé válását szükségesnek ítéljük.

A közmunka mai, foglalkoztatásként felfogott rendszere rendkívül költséges zsákutca. Ehelyett ismét a **szociális ellátórendszer részeként értelmeznénk**, maximális időtartamát csökkentenénk. A béreket az „egyenlő munkáért egyenlő bér” elve alapján alakítanánk. Továbbfoglalkoztatásra a helyi önkormányzati fejlesztéseket és a vállalkozások foglalkoztatási kezdeményezéseit támogatnánk, hogy az érintettek minél nagyobb hányadát minél előbb munkaerőpiaci programok, tranzitfoglalkoztatási lehetőségek, ill. a nyílt munkaerőpiac fogadja be.

A közmunka a szociálpolitika és nem a foglalkoztatás-politika eszköze

A terjedő és mélyülő szociális problémák miatt kormányváltás után **szükség lesz** – a szociális rendszerek további sorsától függetlenül – **egy katasztrófa-elhárítási, konszolidációs időszakra**. Kezelnünk kell a legdurvább orbáni beavatkozások következményeit addig is, amíg a rendszerszerű átalakítás paraméterei és forrásai előállnak, és a korábbi állapotok visszaállításának ígérete nélkül is adni kell egy esélyt mindenkinek arra, hogy gondoljaival érdemben és belátható időben foglalkoznak.

Átmeneti intézkedések, kárenyhítés a kormányváltás után

6.4. Egészségügy

Az egészség megőrzése közérdek. Meggyőződésünk, hogy az egészségügyi rendszer csak akkor lehet hatékony, eredményes és igazságos, ha az a társadalmi szolidaritás, az egyéni szabadság és felelősségvállalás, az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés, valamint a hátrányos helyzetben élők aktív megsegítésének elveire épül. Az **egészséghez való jogot alapjognak tekintjük**. Ezért olyan, az európai normáknak megfelelő egészségügyi rendszer megteremtését és működtetését tekintjük célunknak, amely elősegíti a lakosság egészségi állapotának javítását az élet kezdetétől a végéig, miközben az egészségben eltöltött évek száma növekszik. Arra törekszünk, hogy 2020-ig Magyarországon is elérjük az Európai Unió mai átlagát a születéskor várható élettartam (nők 83, férfiak 76 év) tekintetében. A Demokratikus Koalíció hisz abban és feltételezi, hogy az egészségügyi rendszer jobbításának van olyan módja, amelyben a betegek és az egészségügyben dolgozók érdekei egybe esnek.

Az egészséghez való jog: alapjog

6.4.1. Kötelező egészségbiztosítás

A huszonegyedik századi Európában alapvető követelmény, hogy a közösség biztosítsa a társadalom tagjainak hozzáférését az egészségügyi ellátáshoz 2011. december 31-ig az alkotmány rögzítette, hogy a magyar állampolgároknak joguk van a szociális biztonsághoz betegség, rokkantság esetén. Az egészségügyi ellátáshoz való jog a szolidaritáselvű társadalombiztosítás kereteiben érvényesült, az igénybevétel mértékét és módját a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló törvény fogalmazta meg. Az ellátások fedezetét a biztosítási jogviszony „díja”, a járulék és az állami költségvetés hozzájárulásai, azaz közkiadások, ill. az ellátást igénybe vevő közvetlen hozzájárulásai (gyógyszer, gyógyászati segédeszköz, gyógyfürdő, stb.) azaz magánkiadások együttesen biztosították. A ma hatályos alaptörvény viszont csak azt mondja ki, hogy Magyarország arra törekszik, hogy szociális biztonságot nyújtson az állampolgárainak. Mindenkinek joga van a testi, lelki egészséghez, ezt azonban Magyarország csupán elősegíti az egészségügyi ellátás megszervezésével, illetve egyéb intézkedésekkel. A tényleges ellátási jog érvényesülésének kötelezettségét a családra hárítja, miszerint a szülő köteles gondoskodni gyermekéről, a gyermek köteles gondoskodni a szülőjéről. A Demokratikus Koalíció véleménye szerint **a kötelező egészségbiztosítási rendszert** mint az egészséghez való jog biztosításának eszközét, fenn kell tartani, és ezt **alkotmányosan is újra rögzíteni kell**.

**A kötelező
egészségbiztosítás
helyreállítása**

Az egészségbiztosítást biztosítási jogviszonynak kell tekinteni, amely a korábbi gyakorlatnak megfelelően kötelezően fizetett járulékra épül. A kötelező egészségbiztosítás, illetve járulékfizetés ellátási jogot keletkeztet, amelynek tartalmát a biztosítási csomag határozza meg, és amelyhez való hozzáférést az állam településtől, szociális helyzetétől függetlenül garantálja. Ennek a biztosítási csomagnak elengedhetetlen részét képezik a **kötelező jelleggel meghatározott ellátási standardok**. A biztosítási csomag nyújtotta egészségügyi ellátás meghatározása komoly szakmai és politikai feladat, széleskörű társadalmi egyeztetés során mérlegelni kell a magyar egészségügy lehetőségeit, a területi egyenlőtlenségeket, valamint a társadalmat drámai módon meghatározó szociális különbségeket. Alapvető célnak kell tekinteni, hogy **a biztosítási csomag, az abban foglalt ellátás mindenki számára biztosítsa a megfelelő szintű egészségügyi szolgáltatást**, biztosítsa a gyógyulás lehetőségét, ugyanakkor reálisan elérhető közkiadásokból és ellátotti hozzájárulásokból finanszírozható legyen. Ezzel párhuzamosan kiállunk a hálapénzt legalizáló jogszabály megszüntetése és a hálapénz visszaszorítása mellett. Kötelezővé tennénk ismét, hogy minden orvos-beteg találkozóról készüljön egy, a biztosítónak szóló **számla**, amelynek egy példányát a beteg is megkapja. Egy korrekt és áttekinthető szabályozásra, reális finanszírozási lehetőségekre épülő biztosítási rendszer meggyőződésünk szerint **megakadályozza az egészségügyi ellátás kettészakadását gazdagoknak és szegényeknek szóló ellátórendszerre**.

**A kötelező biztosítás
tartalma**

6.4.2. Orvosi vállalkozás, emelkedő színvonalú betegellátás, növekvő jövedelmek

A beteg ember állapotából és az orvoslással kapcsolatos ismerethiányából következően kétszeresen is kiszolgáltatott. Az elmúlt évtizedekben az egészségügyi ellátásban jelentős fejlesztéseket hajtottak végre, **a magyar orvoslás lépést tart a nemzetközi fejlődéssel**, mégis kiszámíthatatlan, hogy az orvoshoz forduló és különösen a kórházba kerülő beteg megkapja-e és milyen minőségben a szükséges ellátást. **Általános a minden irányú bizalmatlanság**, a betegek legfeljebb orvosukban bíznak, ritkábban egy-egy

**A bizalmi légkör
megteremtése**

intézményben. A rendszeren belüli széleskörű, kölcsönös bizalmatlanság miatt sok a feleslegesen megismételt vizsgálat, a feleslegesen felírt gyógyszer, az indokolatlanul költséges kezelés. Az államosítás, a centralizáció és a bürokrácia növelése ezen érdeemben nem tud javítani, sőt ellene hat. Ha a bizalom letéteményese az orvos, akkor rá, az ő ellátásbeli pozíciójának erősítésére kell a változásokat építeni.

A Demokratikus Koalíció határozottan azt az álláspontot képviseli, hogy a betegellátás elsődleges helyei az alapellátás és a szakorvosi rendelők legyenek, ahol a betegek végleges ellátása az orvosilag lehetséges legnagyobb mértékben megtörténik. Az említett betegellátási helyek humán erőforrás- és egészségügyi gyógyító eszköz igényét, az orvosi vállalkozások fejlesztésével, annak állami támogatásával, és egyéb forrásbővítéssel kívánjuk biztosítani. Az alapellátásban és a szakorvosi, szakrendelői ellátásban történő fejlesztések, befektetések bőven megtérülnek, mivel a sokkal drágább kórházi ellátást tehermentesítik. Ahhoz hasonlóan, ahogy korábban a házi orvosok és a gyógyszerészek kedvezményes lehetőséget kaptak a vállalkozásuk elindításához, a következőkben a szakorvosoknak kell megadni ezt a lehetőséget. A betegek szabadon fordulhassanak az általuk választott szakorvoshoz, e körben is érvényesüljön a szabad orvosválasztás. Jól működő alapellátás és szakrendelői ellátás esetén, az aktív fekvőbetegellátás modernizációja a diagnosztika fejlesztését és korszerű gyógyító eljárások széleskörű alkalmazását jelenti. Ezzel lényegesen csökkenthető az ápolási idő. Újra meg kell nyitni a lehetőségét annak, hogy az arra felkészült magánvállalkozások működtessenek kórházat. A betegszállítást újra versengő vállalkozások végezzék, miközben a mentés maradjon a mentésre szakosodott állami szervezet feladata, amelyek tevékenységét összehangolják a sürgősségi betegellátással.

Szerkezeti
átalakítások,
súlypontok

Az erőforrások hatékony felhasználásának követelménye az orvoslásban sem nélkülözhető. A betegellátás egyes tevékenységei (aktív fekvőbeteg ellátás, ügyeleti rendszer, mentés, sürgősségi ellátás) erőteljes koncentrációt, ill. integrációt igényelnek, ez azonban nem azonos az államosítással. **A szektorsemleges finanszírozás, a fenntartói sokszínűség és az egészségügyi szolgáltatók közötti, az egészségügyi piac sajátosságait figyelembe vevő, verseny pártján állunk.**

A fenntartói és tulajdonosi szempontból sokszínű ellátórendszerben a beteg biztonsága megköveteli a szolgáltatók kötelező akkreditációját, az egységes eljárási standardok kidolgozását és alkalmazását éppúgy, mint az egészségbiztosító, az önkormányzatok, a fenntartók és tulajdonosok valamint a különféle szervezetek hatás- és jogköreinek pontos elhatárolását. Fontos garanciális elem az ellátás minőségét, az ahhoz való hozzáférést ellenőrző, az egészségbiztosítótól és a szolgáltatóktól független, mindenki által megkereshető **Egészségbiztosítási Felügyelet ismételt felállítása.**

Visszaállítjuk az
Egészségbiztosítási
Felügyeletet

A járóbeteg szakellátás vállalkozási alapra helyezésével, ill. a kórházi működés korszerűsítésével elért megtakarítás és teljesítmény-javulás, továbbá az egészségbiztosítás által az egyes kezelések után fizetett térítések fokozatos emelése, valamint a jól szabályozott, a szociális helyzetet is figyelembe vevő, hozzájárulási (önrészesezési) rendszer **teremt forrást az orvosok és a szakdolgozók elengedhetetlen és érzékelhető jövedelemnövelésére.** A Demokratikus Koalíció mindent megtesz azért, hogy a megfelelő humán erőforrás biztosítása érdekében mielőbb forrásokat biztosítson az orvosok és egészségügyi dolgozók jövedelmének rendezésére.

Az egészségügyi
bérek növelése

6.4.3. Finanszírozás, állami források, befektetői tőke, lakossági hozzájárulás

Az egészségügyi közkiadások aránya a GDP-ben a 2003-as 6,1%-ról 2013-ra 4% alá csökken. A csökkenés érinti a gyógyító intézmények felszereltségét és személyi feltételeit egyaránt. A megfelelő ellátást biztosító, a minőségügyi rendszerek alapját képező ún. minimumfeltételeknek ma egyetlen kórház sem felel meg. A külföldre **távozó orvosok és ápolók** száma meghaladja az újonnan végzett szakemberekét. Tovább nő a várólisták hossza. A finanszírozás nem fedezi a gyógyítás valóságos költségeit és továbbra sem kezeli azokat a közgazdasági kérdéseket (amortizáció), amelyek rendezése nélkül az egészségügyi vállalkozások jövőképe bizonytalan.

Az egészségügy
rosszul finanszírozott

A Demokratikus Koalíció abból indul ki, hogy a magyar társadalomnak a jelenlegihez viszonyítva több forrást kell biztosítania egészségügyre, ezen belül gyógyításra. Ugyanakkor azzal is tisztában vagyunk, hogy az előttünk álló évtizedben várhatóan lassú lesz a gazdasági növekedés, és ilyen körülmények között az állami költségvetésből illetve a biztosítottaktól beszedett járulékokból az egészségügy finanszírozására rendelkezésre álló összeg csak fokozatosan növelhető. **Ha meg akarjuk tartani orvosainkat, ápolóinkat,** akkor az ellátást igénybe vevők ma is létező, különböző **közvetlen hozzájárulásaira, önrészesedésre a jövőben is szükség lesz,** de szabályozottabb, átláthatóbb formában és módosuló szerkezetben. Ma a **gyógyszerárak** térítése jelenti a legnagyobb terhet a betegek számára, azt **mérsékelni** kell. Ezzel szemben az önrészesedés más formáit indokolt növelni a szociális helyzet figyelembe vételével. Az egészségügy növekvő kiadásainak reális forrásait, mértékét és megoszlását a kiadások különböző fajtái között - különös tekintettel a személyes jövedelmekre - egy 3-5 éves programban rögzíteni kell.

A Demokratikus Koalíció azt javasolja, hogy az egészségügy finanszírozásának forrásait az állami feladatokhoz, illetve a biztosításhoz kötött funkciók szerint differenciáljuk. A megelőzés, a járványügy, az anya-, és csecsemővédelem, az iskola-egészségügy, a vérellátás és a mentés állami feladat, így ezeket a központi költségvetésből, adóbevételekből javasoljuk finanszírozni. Mind a pénzübeni, mind a természetbeni ellátások finanszírozása **szigorúan biztosítási alapon történjék.** Annak fedezetét nagyobb részben a minden biztosított (aktív kereső, nyugdíjas, GYES-en, GYED-en lévő, gyermek, stb.) által megfizetett egészségbiztosítási járulék biztosítsa. Az ellátási jog - melyet a járulékfizetés keletkeztet - nem korlátlan, **annak tartalmát a biztosítási csomag határozza meg.** Egy ilyen jellegű szabályozás óriási felelősség az orvosi szakma és a politikai döntéshozók számára, de a korrekt szabályozás elfogadhatóbb - mert átláthatóbb - mint a mai, orvosoktól, szakdolgozóktól függő gyógyítási döntések, amelyek átláthatatlanok és esetlegesek, de a források szűkössége miatt egyben kikerülhetetlenek és rendszeresek is. Csak a biztosítási csomag léte esetén írható elő kötelezően az ellátást szerződés alapján nyújtóknak a minőségügyi rendszer működtetése, amely az ellátási standardokat tartalmazza.

A közkiadások fedezetére rendelkezésre álló források várható lassú bővülése nemcsak a működtetés, hanem a fejlesztés finanszírozásában is új megoldásokat igényel, hogy megőrizzük a magyarországi gyógyító eljárások európai színvonalát. Az amortizáció elszámolhatatlansága akadályozza a nagyobb volumenű magánbefektetések megjelenését az egészségügy fejlesztéseiben, márpedig állami forrásokból nincs esély a rohamosan fejlődő egészségügyi eljárások technikai hátterének biztosítására. A valódi, tulajdonosként és nem pusztán feladatellátóként működő orvosi vállalkozások terjedésének, megerősödésének is feltétele, hogy a finanszírozás rendje és mértéke

ezekre a problémákra megnyugtató választ adjon.

6.5. A szabadság és a demokrácia kultúrája

Magyarországon a **kultúra súlyos és drámai válságban** van, mert válságban van a demokrácia, mert az állam egyre durvább eszközökkel korlátozza a művészet és a kultúra szabadságát. A **kulturális politika - egy hamis identitás-politika jegyében - a keresztény-nemzeti ideológia fogságába került**. A kormány kizárólag az ideológiáját kiszolgáló intézményeket támogatja, a Magyar Művészeti Akadémiának szinte korlátlan hatalmat biztosít. Más hasonló, de demokratikus elveken működő intézményeket (Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia) ellehetetlenít, a kulturális intézmények élére erőszakkal saját embereit ülteti. Ma Magyarországon a művészet- és kulturális politikát egy mélyen fundamentalista, avított és anakronisztikus, nemzetieskedő szemlélet jellemzi, amely megfojtja a művészet szabadságát, a kultúra sokféleségét, sokszínűségét.

A demokrácia és a kultúra válsága

Mindezzel szemben a Demokratikus Koalíció a **kulturális sokféleségre büszke, szabad, progresszivitásra épülő kultúrát képviseli**. A sokszínű, ideológiai befolyástól mentes, elfogadó, kreativitásban gyökerező progresszív kultúra elkötelezettje. Alapelvünk, hogy a kultúra nem lehet a kormányzó párt ideológiai szócsöve. Azt valljuk, hogy a nemzeti kultúra nem homogén, hanem eltérő kulturális orientációkból, különböző szubkultúrákból és csoportidentitásokból épül fel, s ennek a ténynek tükröződnie kell a kulturális és művészetpolitikában, az állami támogatásban. Azt hirdetjük, hogy az **államnak** mint fenntartónak, támogatónak egyedüli **feladata olyan keretek kialakítása**, amelyek biztosítják a művészet és a kultúra szabadságát. Ugyanakkor a **közművelődés** finanszírozását, a közkultúra intézményrendszerének fenntartását és működtetését, alapvetően állami feladatnak tartjuk.

Kultúrpolitikánk értékei

A Demokratikus Koalíció azt vallja, hogy a demokratikus elveken alapuló művészet- és kulturális politikának alapvető feladata:

A kulturális politika feladatai

- a tágon és nem politikai ideológiák mentén értelmezett **nemzeti kultúra**, tárgyi és szellemi kulturális hagyományaink, örökségünk megóvása, gondozása, bemutatása;
- a modern, **kortárs kultúra és művészet** támogatása, nemzetközi bemutatása, és a mindehhez szükséges, politikától független intézményi és finanszírozási rendszer kialakítása;
- a kultúra közösségteremtő szerepének visszaállítása, erősítése, a **közkultúra** és közművelődés ezt a célt szolgáló intézményi és támogatási rendszerének az újjáteremtése, és ezzel párhuzamosan az **esélyegyenlőség** megteremtése és biztosítása a művészethez, a kulturális javakhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés tekintetében.

6.5.1. A művészet és a kultúra támogatása

Tudatában vagyunk annak, hogy a kormányváltást követően – az Orbán-kormány gazdaságpolitikájának köszönhetően – egy ideig nem lesz mód a művészetre és kultúrára fordítandó költségvetési támogatások, kiadások jelentős növelésére, miközben a nemzeti kulturális örökség védelme nem lehet konjunktúra kérdése. Éppen ezért fokozott mértékben kell támaszkodniuk az uniós pályázatokra és forrásokra, s célként kell kitűzni, hogy **fokozott mértékben vállaljon részt a magántőke, az üzleti és civil szféra** egyaránt.

A kultúra finanszírozása

Ugyanakkor azt valljuk, hogy a **kultúra közügy**, amelynek állapotáért, fejlődéséért az állam is felelősséggel tartozik. Ezért alapvető feladat világosan és hosszú távra meghatározni azoknak a kulturális feladatoknak a körét, amelyeknek a finanszírozása állami (vagy önkormányzati) feladat. A Demokratikus Koalíció ide sorolja a közösségi (köz-)művelődés alapfeltételeinek biztosítását; a nemzeti alapintézmények, nemzeti közgyűjtemények működési és fejlesztési költségeit; a védett épített és szellemi örökség megóvását, valamint a művészeti oktatást.

Minden más művészeti és kulturális terület, illetve intézmény (színházak, mozik, zenei élet, kiállítóhelyek, nyitott műhelyek, fesztiválok, stb.) számára **pályázati rendszerben** kell megteremteni az időszakos állami támogatás lehetőségét. A Demokratikus Koalíció azt az elképzelést támogatja, amely a művészeti és kulturális intézmények számára lehetővé teszi a 3-5 évre terjedő időszakokra szóló, kiemelt állami támogatást. A pályázóknak vállalniuk kell, hogy ez alatt az idő alatt megteremtik további működésük államtól független anyagi feltételeit. Emellett **indokolt megtartani és szigorúan független szakmai irányítás alá helyezni** az olyan intézményeket, mint a Nemzeti Kulturális Alap, amely állami támogatással célirányosan támogathatna kiemelkedő, nemzetközi szintű művészeti és kulturális projekteket.

6.5.2. A nemzeti kultúra és a kulturális örökség védelme, gondozása

Magyarországon a jelenlegi kormányzat a végletekig lejárta, saját alantas politikai céljaira használta ki a nemzet és a nemzeti kultúra fogalmát. A sikeres európai országok mindenütt érzékeny és kritikus viszonyt alakítottak ki a társadalom összetartozását és történelmét megjelenítő nemzeti, vallási, történelmi jelképekhez, a politikai üzenetet hordozó műalkotásokhoz. Ennek egyik megnyilvánulása, hogy a nemzeti kultúra kánonja ezekben az országokban konszenzuson alapul, rugalmas és befogadó jellegű, nem pedig kizárólagos, zárt és merev, mint Magyarországon.

Pályázati rendszerek, független intézmények

A Demokratikus Koalíció **nemzeti kultúrával és kulturális örökséggel** kapcsolatos politikája a nyitott és befogadó nemzet fogalmára épül. Alapvető fontosságúnak tartjuk a nemzeti kultúra progresszív jellegének megmutatását, előtérbe állítását. Az a művészet, amely a történelem szemétdombjára került eszmékkel áll kapcsolatban, nem tartozhat a magyar nemzeti kultúrához. A demokratikus kultúrpolitika egyik legfontosabb céljának tartjuk a nemzeti kultúra és a kulturális örökség tudományos feltárását, megóvását, megismerésének elősegítését. Biztosítani kell a nemzeti kultúra ápolásában, megjelenítésében meghatározó szerepet játszó kulturális intézmények működését, támogatni kell a nemzeti kultúra értékeit sugárzó, terjesztő médiát.

Nyitottság, érzékenység a nemzeti kultúrában

Ezzel párhuzamosan lényegi feladatnak tartjuk a **kulturális örökség védelmét**. Ma Magyarországon krónikus pénzszűkében szenved a régészet, a műemlékvédelem; a közgyűjtemények pedig alig képesek megbirkózni az egyre halmozódó nehézségekkel. A közgyűjtemények önmaguk fenntartásával vannak elfoglalva, kevés erőforrásuk marad tevékenységük társadalmi támogatottságának erősítésére, közönségük bővítésére, a közönség igényeihez jobban és rugalmasan igazodó működésmód kialakítására. A kulturális örökségvédelem elsősorban állami feladat, azonban minden területén – de mindenekelőtt a közgyűjtemények vonatkozásában – ösztönözni kell a magántőke hozzájárulását is, igénybe véve az adókedvezmények, az adójóváírás lehetőségét.

6.5.3. A modern művészet és kortárs kultúra támogatása. Kulturális ipar és innováció

A Demokratikus Koalíció számára a modern művészet és **kortárs kultúra integrálása** a társadalom mindennapi életébe az egyik fő célkitűzés. Támogatjuk, hogy esélyt kapjanak a fiatal, pályakezdő művészek, valamint az alternatív művészetekkel és közlési formákkal kísérletező alkotók. A kortárs művészetek és kultúra mindannyiunk tájékozódását segítik, miközben ösztönzik társadalmunk megújulási képességét, kreativitását, versenyképességét. Meggyőződésünk, hogy a kortárs művészetnek és kultúrának különösen fontos szerepe van az emberi tőke fejlesztésében és a közösségteremtésben. Éppen ezért (is) kell támogatni az új művészeti formákat, a köztéri művészetet, a médiaművészetet, a képzőművészeti, zeneművészeti, színházi, filmművészeti avantgarde-ot.

A kortárs kultúra és művészet különleges szerepe

A Demokratikus Koalíció szerint a lehetőségekhez képest növelni kell a kortárs művészetek és kultúra állami támogatását, valamint ösztönözni kell a kortárs kultúra magánmecenatúráját. Lényeges, hogy a modern művészet és kortárs kultúra alkotásai minél szélesebb körben kerüljenek megismerésre. Ezen a területen óriási lehetőségek vannak az együttműködésre, a közös művészi produktumok létrehozására. Hasonlóképpen fontos feladat a **modern művészetek és kultúra oktatása** és a fiatal tehetségek felkarolása. Ennek elsődleges eszköze az iskolai és posztgraduális ösztöndíjak rendszerének kidolgozása, a díjak szaporítása és a külföldi csereprogramokba való intézményes bekapcsolódás lehetőségének biztosítása.

Ha Magyarország nem akar végérvényesen leszakadni Európától, akkor **több kreativitásra és több innovációra van szüksége**. Meggyőződésünk, hogy Magyarország jövője minden eddiginél inkább függ polgárainak képzelőerejétől és kreativitásától. De az alkotó kreativitás csak olyan társadalmi, politikai környezetben tud kiteljesedni, amelyet a szabadság, a nyíltság, a változatosság, a társadalmi és a nemek közötti egyenlőség tisztelete jellemez, és ahol megvalósul a kultúrák és kulturális hagyományok közötti párbeszéd. Ennek egyik előfeltétele, hogy a kreatív és intellektuális munka eredményeit tiszteletben tartás, és jogilag védelmezzék. A kultúra innovatív stratégiájának felépítése és tervszerű megvalósítása a gazdasági folyamatok élénkítésének egyik záloga is, hiszen közvetlen, de közvetett hatása ugyancsak megmutatkozik pl. az oktatás, a munkahelyteremtés, az építőipar, a kereskedelem és vendéglátóipar, a szállodaipar, a turizmus és a vállalkozásfejlesztés terén.

A kreativitás

A kulturális innováció akkor tud érvényre jutni, ha a kulturális politikában jutalmazzuk a társadalmi, kulturális kezdeményezéseket, támogatjuk a művészet, a filozófia, a tudomány és a vállalkozások világa közötti új kapcsolódási pontokat teremtő kreatív kulturális ipart, és támogatjuk az új médiumokat, azok egyre szélesebb körű használatát.

Ezeknek az alapelveknek a mentén kell megvalósítani:

- a kistélepülések, kistérségek közötti regionális kulturális együttműködések, az ország különböző térségeit jellemző kulturális hagyományok bemutatását;
- a nagyvárosokban a helyi kulturális értékekre, tradíciókra építve országos kulturális események megrendezését, illetve nemzetközi szintű együttműködésekre épülő események, kulturális intézmények létrehozását;
- a hazánkat tradicionálisan jellemző, európai értelemben is jelentős művészeti irányzatok és kulturális értékek köré szerveződő nemzetközi együttműködésre épülő nagyberuházásokat;

- a korábbi, mára leszakadt, elszegényedett ipari városok, régiók, kerületek kreatív kulturális iparra épülő újjászervezését.

6.5.4. A közkultúra és közművelődés modernizálása, a kulturális fogyasztás esélyegyenlősége

A **mai magyar társadalom** nemcsak szociális szempontból, hanem azzal összefüggésben, **kulturálisan is erősen rétegzett**. A települési, infrastrukturális ellátottság és az anyagi helyzet függvényében súlyos esélyegyenlőtlenség van a kulturális szolgáltatásokhoz és javakhoz való hozzáférésben. Ezt fokozza a kulturális javak használatához, befogadásához szükséges alapkészségek és ismeretek egyenlőtlensége. Mindennek következtében a (magas)kultúra élvezete változatlanul csak egy kisebbség kiváltsága. A közművelődés mai formái jóval sokszínűbbek, mint egykor a kultúrházak, majd művelődési otthonok hálózata volt: közművelődési intézmények, faluházak, teleházak, kortárs kulturális központok, stb. színesítik a kínálatot. A sokszínűség az ország egy részében kínálati piacot teremtett, miközben az egyébként is hátrányos helyzetű falvak és városi peremkerületek jórésztében nincs se közösségi tér, se megfelelő kulturális kínálat. Éppen ezért fontos a közösségek – különös tekintettel a hátrányos helyzetű közösségekre, térségekre és vidékekre – kultúrán és művelődésen keresztül történő megerősítése. Meggyőződésünk, hogy a kultúra elsősorban közösségekben él: a kultúra az összetartozást, az identitást teremtő, megújító és megtartó erő, amely a közös tapasztalatokban és közös élményekben fejt ki hatását.

A társadalom kulturálisan is rétegződött

A Demokratikus Koalíció a közművelődés és a közkultúra területén legfontosabb feladatának a **kulturális demokrácia megerősítését** és a kreatív, összetartó, befogadó társadalom megteremtését tekinti. A kulturális demokrácia lényege a közösen belüli sokféleségnek a méltánylása. Ennek olyan kulturális politika az előfeltétele, amely az eddigieknél jóval több figyelmet fordít a közösségi kultúrára. Az állami támogatás elosztásakor előnyt kell biztosítani az öntevékeny helyi társadalom részvételével megszervezett közösségi kulturális élet színtereinek és programjainak. Olyan kulturális politikát hirdetünk, amely ösztönzi a közösségek kialakulását, működését és együttműködését, hogy elfogadják méltányolják más csoportok és közösségek kulturális teljesítményét is. Ösztönözni kell a közösségi részvételt, mindenki számára biztosítani kell a kulturális javakhoz való hozzáférést különös tekintettel a kulturális szférából eddig kiszorult csoportokra (szegények, munkanélküliek, idősek, fogyatékkal élők, stb.).

Demokrácia a kultúrában

Meggyőződésünk, hogy a kulturális politikának úgy kell elősegítenie a kulturális demokrácia és a kreatív, befogadó, összetartó társadalom megerősítését, hogy közben ne avatkozzon be a közösségek kulturális életébe, feladatának a működés, a fejlődés feltételeinek megteremtését tekintse. Támogatni kell a megújulást ígérő programokat, a települések, szervezetek közötti hatékony együttműködést, a felnőttoktatási rendszer rugalmas, az igényekhez igazodó struktúrájának megteremtését, a tehetséggondozást, a műkedvelő csoportokat, a régi és új médiában rejlő adottságok kiaknázását. Arra kell törekedni, hogy **a kulturális tevékenység a mindennapok részévé váljon**. Ennek egyik eszköze az iskolán kívüli képzési rendszerek fejlesztése, valamint a sokszínű nemzeti és helyi média. Célul kell kitűzni, hogy a társadalom sokfélesége megjelenjen a médiában. Az európai tapasztalatok azt mutatják, hogy a kulturális és etnikai kisebbségek (ezen belül különösen a romák), a fogyatékkal élők, a bevándorlók és más kisebbségek életének bemutatása, tapasztalataik, világlátásuk közvetítése hozzájárulhat a velük szemben táplált előítéletek enyhítéséhez, és segítheti társadalmi beilleszkedésüket. A média kulturális programjai így a **társadalmi összetartozás** erősítését is szolgálják.

Autonóm kulturális közösségek

6.6. A magyarországi cigányság társadalmi befogadása

A magyarországi cigányság társadalmi befogadásának, integrációjának, életkörülményeik, életminőségük, esélyeik javításának ügye az elmúlt több mint két évtized egyik legnagyobb mulasztása. A rendszerváltás a cigányság számára drasztikus következményekkel járt: tömeges munkanélküliséget, életkörülményeik drámai rosszabbodását hozta, szembesülhettek a társadalomból feltörő cigánygyűlölettel, a kollektív bűnösség vádjával, annak a politikában történő radikális megjelenésével. A jelenlegi kormány szavakban, hangzatos – de meg nem valósuló – programokban ugyan támogatja a cigányság társadalmi integrációját, szociálpolitikájával, szegényellenességével, a szegénység kriminalizálásával azonban sújtja a cigányságot. Ma cigány honfitársaink többsége **mélyszegénységben él**, nem talál munkát, sokan nem jutnak megfelelő egészségügyi ellátáshoz, a fiatalok közül alig néhányan jutnak el a felsőoktatásba. Pedig az alacsony átlagéletkorú cigányság társadalmi és munkaerő-piaci integrációja részben megoldást jelenthetne az ország elöregedésének és a munkaerő fogyásának problémájára.

A cigányság ügye évtizedes adósság

A cigány társadalom sem kulturális, **sem társadalmi tekintetben természetesen nem egységes**. Mintegy 71 százalékuk az ország négy leghátrányosabb helyzetű vidékén él. Az ott élő családokban a munkanélküliség, a szegénység folyamatosan újratermelődik, különösen magas a gazdasági inaktivitásuk, szinte teljes egészében segélyekből, feketemunkából, gyakran uzsorából tengetik életüket. A nagy kilátástalanság és reménytelenség, a szegénység miatt egyre nő a társadalmi feszültség, amit tovább fokoznak a szélsőjobboldal – kormány által eltúrt – provokációi. A cigányság felemelkedésének ezért egyik legfontosabb eszköze a leghátrányosabb helyzetű (LHH) kistérségek komplex fejlesztése, felzárkóztatása.

A szegénység, a reménytelenség társadalmi feszültségbe torkollik

Mindennek ellenére az elmúlt évtizedekben a különböző kormányok több százmilliárd forintot fordítottak a cigányság életkörülményeinek javítására. Ezek a hatalmas összegek azonban nem érték el céljukat, nem eredményeztek hatékony és jó irányú változásokat. A cigányság életkörülményei - különösen a jelenlegi kormány alatt - összességükben nem javultak, sokkal inkább romlottak. S noha a romapolitika az előző kormányok alatt is számos kívánnivalót hagyott maga után, mégis egyértelműen megállapítható: 2002 és 2010 között, mindenekelőtt a diszkriminációmentes oktatás, az iskolai szegregáció elleni küzdelem, és általában a cigányság társadalmi integrációja tekintetében jelentős eredmények születtek.

A Demokratikus Koalíció cigánysággal kapcsolatos programja **a társadalmi befogadás filozófiájára épül**; elutasítjuk, elítéljük a cigányság diszkriminációját, kiállunk a cigányság társadalmi emancipációja mellett. Cigány honfitársainkat a magyar állam egyenjogú polgárainak tekintjük, és törekedni kell az esélyek és lehetőségek megteremtésére számukra. Biztosítani kell számukra annak lehetőségét, hogy megőrizték kultúrájukat, kulturális identitásukat, miközben arra kell törekedni, hogy bekapcsolódjanak a társadalom életébe. Alapvető feladatnak tekintjük a cigányság megkülönböztetéstől mentes **hozzáférését az oktatáshoz, a munkavállaláshoz, a lakhatáshoz, az egészségügyi ellátáshoz, a szociális gondoskodáshoz és védelemhez**. A társadalmi befogadás azonban azt is jelenti, hogy **közös a felelősség**. Cigány honfitársaink is felelősséget viselnek saját életükért, sorsukért, nekik is élniük kell jogaikkal, tudomásul kell venniük kötelességeiket, nem tekinthetik magukat kiszolgáltatott áldozatoknak, hanem tevékeny, öntudatos, a polgárosodást igénylő és igenlő állampolgárokká kell válniuk.

A társadalmi befogadás, a cigányság emancipációja

A Demokratikus Koalíció programja az Európai Közösség ajánlásainak megfelelően öt

Öt kiemelt terület

nagy területre irányul: az oktatásra, a foglalkoztatásra, a lakhatásra, az egészségügyi ellátásra, valamint a diszkrimináció, a rasszizmus és a cigányellenesség elleni összefogásra.

A minőségi, elkülönítés nélküli **oktatás** központi jelentőségű a cigányság társadalmi felemelkedése, befogadása, integrációja szempontjából. Szélesíteni kell a hozzáférésüket a minőségi koragyermekkorai neveléshez és gondozáshoz. Ki kell dolgozni a többszörösen hátrányos helyzetű cigány gyermekek oktatását támogató programokat. Biztosítani kell, hogy valamennyi cigány származású gyermek legalább az általános iskolát befejezze. Kiemelt kvótákkal kell támogatni azokat az iskolákat, amelyek hosszú távú programok keretében vállalják a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatását, képzését. Erőteljesen ösztönözni kell a cigány fiatalokat abban, hogy a középfokú és a felsőoktatásban is részt vegyenek. Az iskolából kimaradó fiatal cigány származású felnőttek számára második esélyt kínáló programok szükségesek. Nagy hangsúlyt kell fektetni a felnőttképzésre, különös tekintettel a felzárkóztató képzésekre. Kulturális/iskolai közvetítők kellenek, akiknek feladata tanácsokkal ellátni a cigány családokat, hogy nagyobb legyen az oktatás iránti elkötelezettségük. Önkéntes alapon kollégiumi lehetőséget, a tehetséges fiataloknak kiterjedt ösztöndíjrendszert kell biztosítani.

Elkülönítés nélküli oktatás

A magyarországi cigányság talán legsúlyosabb gondja a **munkanélküliség**, a munkaerőpiacról történő kiszorulás. Ma már sok helyütt még a közmunkaprogramokból is kiszorulnak. Pedig a cigányság gazdasági, munkaerőpiaci integrációja jelentős mértékben erősítené a társadalmi kohéziót, és hozzájárulhatna a cigányság alapvető emberi jogainak a nagyobb mértékű tiszteletben tartásához. Egyidejűleg növelné a gazdaság teljesítményét, csökkentené a szociális kiadásokat, és növelné a bevételeket. A munkaügyi szervezetek egyik kiemelt feladatává kell tenni a cigányság munkaerőpiacra történő bevonását. A leghátrányosabb helyzetű térségek számára komplex fejlesztési programokat kell kidolgozni, összhangban az EU romastratégiájával, támaszkodva az EU forrásokra. Az ezekben a térségekbe települő, munkahelyeket teremtő vállalkozásokat középtávú egyedi adó- és támogatási kedvezményekben kell részesíteni.

A tanulás mellett a foglalkoztatásuk növelése

A cigányság lakhatási körülményeinek javításával kapcsolatosan központi feladatként elsődleges cél a **romatelepek felszámolása**. A városokban élő cigányság számára pedig bővíteni kell a szociális lakásokhoz való hozzáférést.

Fel kell számolni a romatelepeket

A cigányság számára is biztosítani kell a minőségi **egészségügyi ellátáshoz** való hozzáférést (különösen a gyermekek és a nők esetében), a rendszeres és célzott tájékoztató kampányokat, a megelőző szolgáltatásokat, valamint a kiterjedt egészségügyi gondozást, felvilágosítást. Növelni kell a cigányüggyel foglalkozó – különösen a roma származású – szociális munkások számát, a gyors és közvetlen segítséget biztosító szociális ellátó hálót.

Az egészségügyi diszkrimináció ellen

A Demokratikus Koalíció a társadalmi béke érdekében fellép a cigánysággal szembeni hátrányos megkülönböztetés, **a diszkrimináció, a cigányellenesség és a rasszizmus ellen**. Ennek egyik fontos eszköze a nyilvánosság, a cigányság történetének, kultúrájának az oktatása. A cigányság társadalmi integrációját és befogadását segítené, ha a médiában, a közéletben, a művészeti életben nagyobb számban és nagyon hangsúllyal szerepelnének cigány származású művészek, közéleti emberek, hírességek. A helyi konfliktusok rendezése érdekében sajátos konfliktus megelőzési és rendezési mechanizmusok kellenek. Az államigazgatásban, a rendőrségen növelni kell a cigányság arányát.

A hátrányos megkülönböztetés elleni fellépés sokszínű eszközöket igényel

7. A szabadság és a biztonság

A modern, európai **Magyarországon nem élhetünk szabadság és biztonság nélkül**. A szabadság és biztonság nemcsak egymást erősítő, hanem esetenként egymással rivalizáló fogalmak is. Ezért időnként nehéz megtalálni a helyes arányokat.

Közös érdek a szabadság és a rend

A Fidesz-kormány a biztonságot sajátosan értelmezve egy olyan rezsimet épített ki, amelynek alapja nemcsak az új párthű elit, hanem az alávetettség jól bejáratott mechanizmusai – egzisztenciális fenyegetettséggel, munkahelyi kiszolgáltatottsággal, hatósági zaklatással, az igazságszolgáltatás kézi vezérlésével, a fegyveres és rendvédelmi szervek pénzügyi és személyzeti befolyásolásával és a törvényesen nyugállományba vonult katonák és rendvédelmi dolgozók becsméréssel, megalázásával. Mindeközben a polgárok biztonságérzete jelentősen csökkent, a büntetőpolitika pedig az elnyomó rendszer eszköze lett.

Az állam feladata, hogy polgárai biztonságát szavatolja oly módon, hogy gondoskodik a köztársaság külső és belső biztonságáról.

Magyarország szuverenitásának és területi integritásának kizárólagos védelmét szövetségeseinkkel együttműködve a **Magyar Honvédség** látja el. A területvédelem helyett egyre inkább a közös demokratikus értékeket védő nemzetközi missziókra helyeződik a hangsúly. A XXI. századi hadsereg professzionális, képesség alapú, és egyszerre jellemzi a korszerű tudás, a modern fegyverzet, valamint a transzatlanti szövetségeseikkel történő hatékony együttműködési képesség, az ésszerű forrásfelhasználás.

Képességalapú Magyar Honvédség

A Fidesz-kormány hadsereget érintő intézkedéseit a múltba fordulás és a látszatintézkedések jellemezték. Soha ilyen alacsony szintű nem volt a honvédelmi költségvetés. A létrehozott ál-önkéntes tartalékos rendszer a korábbi biztonsági örök és a 16 %-os adóval sújtott nyugállományú katonák és rendvédelmi dolgozók egzisztenciális félelmén alapul. A 18 és 40 év közötti, magyarországi állandó lakóhellyel rendelkező magyar férfiak személyes és egészségügyi adatainak összeírásával pedig a sorkötelezettség lopakodó visszaállítását célozták meg.

Nem a sorkatonaságra!

A Demokratikus Koalíció a Magyar Honvédség kizárólagos feladatákként határozza meg a haza fegyveres védelmét, demokratikus értékeink megóvását. A **professzionális haderő** a jövő hadserege, amely az önkéntességre és az alkalmasságra épít. A Demokratikus Koalíció elutasítja a sorkötelezettség békeidőben történő visszaállítását. Ezért le kell állítani az érzékeny adatok gyűjtését, az összeírást, és a professzionális hadseregre kell koncentrálni.

A Magyar Köztársaság belső biztonságát, a szabadságot és a polgárok védelmét az állam **rendvédelmi szervein** keresztül garantálja. A Demokratikus Koalíció hisz abban, hogy a rendvédelemnek szorosan kell kapcsolódnia a polgári alkotmányos jogelvek érvényesüléséhez, különösen az emberi méltóság tiszteletéhez, az ártatlanság védelméhez, s feladatait ezen elvek mentén kell meghatározni, egyben biztosítva a demokratikus intézmények zavartalan működését.

Egyenruhás polgárok a polgárokért, szövetségben

A Fidesz-kormány „két hét alatt rend lesz” szlogenje már kinyilatkoztatásakor nevetség tárgyává vált. A belső biztonság megteremtése érdekében hozott kormányzati intézkedések a büntetések szigorítását állították a középpontba és nem a megelőzést. Büntetik a hajléktalanokat, a szegényeket, közben oligarcháik a rendvédelem világában is jelen vannak.

A Demokratikus Koalíció vallja, hogy a köztársaság **közbiztonságáért** elsősorban a rendőrség a felelős. A szakszerű, hatékony, ellenőrizhető rendőrség és jogkövető állampolgárok szövetsége javíthatja a közbiztonságot és a biztonságérzetet is. A jogállam rendőrsége intézkedései során tiszteletben tartja a polgárok emberi méltóságát, függetlenül az érintettek szociális helyzetétől, etnikai hovatartozásától. A Demokratikus Koalíció álláspontja szerint rendőr és rendőr között nincs és nem is lehet különbség. Elkötelezettek vagyunk abban, hogy a rendvédelmet csak és kizárólag szakmai szempontok vezéreljék, ahol nincs helye privilegizált rendvédelmi szervezeteknek (TEK), különösen olyanoknak nem, amelyek egy szűk hatalmi elit kiszolgálására jöttek létre. De egy modern, európai országban kollektív büntetésnek sincsen helye, éppen ezért a Demokratikus Koalíció álláspontja szerint a 2010-től kárt szenvedett fegyveres és rendvédelmi dolgozók erkölcsi rehabilitálása a legkevesebb, ami adható.

Rendvédelmi
dolgozók
erkölcsi
rehabilitálása

A köztársaság védelméhez a modern **magyar titkosszolgálatok** megalapozott információkkal tudnak hozzájárulni. A Fidesz-kormány szétzilálta a magyar titkosszolgálatokat, helyükön egy szakmaiságában megtépzott, kézivezérelt rendszert épített ki, amelyet a saját hatalma szolgálatába törekszik állítani.

Stabil, szakszerű,
politikamentes
titkosszolgálatok

A Demokratikus Koalíció álláspontja az, hogy a nemzetbiztonsági szolgálatoknak az alkotmányos jogelveken nyugvó, feladatra orientált, a valós kockázati tényezőkhöz, az ország teherbíró képességéhez igazodó modernizálása elkerülhetetlen. Részhajlástól, részmegfontolásoktól mentes irányításukat csak a „szakmától” és más rendvédelmi ágaktól független személy biztosíthatja. Ezeket a feladatokat csak szilárd egzisztenciájú munkatársakkal képesek megoldani a szolgálatok. Hosszabb távon biztosítani kell, hogy egy kormányváltás ne jelenthessen többet, mint egy kormányváltás, ezért akik akár vezetőként, akár beosztottként az alkotmány szellemében dolgoztak, ne érezzék veszélyben munkahelyüket minden választás előtt. Ez a szolgálatok stabilitásának alapja. A Demokratikus Koalíció abban hisz, hogy a nemzetbiztonsági szervek munkájukat politikától mentesen, csak és kizárólag a szakma szabályai szerint végezhetik.

A modern köztársaságban az **egyenruhás polgárok és szervezeteik hatékony társadalmi ellenőrzés mellett hajtják végre feladataikat.**

Az Demokratikus Koalíció elutasítja az állami, korporatív érdekképviselőt, ugyanakkor elismeri az egyenruhás polgárok azon jogát, hogy érdekeiket a törvényes keretek között képviselhesék. A Demokratikus Koalíció támogatja az egyenruhások ombudsmani intézményének felállítását.

Új ombudsmani
intézmény

A Demokratikus Koalíció a fegyveres és rendvédelmi szervezetek dolgozóiban többet lát, mint csupán feladatát végző katonát, rendőrt, tűzoltót, pénzügyőrt vagy büntetés-végrehajtási dolgozót. Hisszük, hogy **ők a haza egyenruhás polgárai**. Az egyenruhás polgárok kiszámítható és betartható **életpálya-modellje** a garancia arra, hogy a rend biztosítása nem megy szabadságuk rovására. Az előmenetelt most jellemző „jó időben, jó helyen lenni” elv helyett a „több szakmaiság és erkölcs, magasabb elismertség” elve kell, hogy meghatározó legyen. Olyan előmeneteli és nyugdíjazási rendszert kell kidolgozni számukra, amely biztosítja a vezetők egészséges cseréjét és ezzel együtt az előmenetel lehetőségét, valamint az általános nyugdíjazási szabályokra figyelemmel, de a szolgálat terheivel összhangban, a még egészségesen élhető élet esélyével a nyugállományba vonulás lehetőségét.

8. Magyarország Európában és a nagyvilágban

8.1. Az Európai Unió a közös otthonunk

Magyarország jövője egybefonódik a **közös Európa** jövőjével. Történelmünkben a progresszió sikerei és kudarcai az európai felzárkózáshoz, annak sikeréhez vagy kudarcához kötődtek. Európai illeszkedés csak az európai politikai kultúra hagyományaira, annak értékeire támaszkodva lehetséges. A Fidesz-kormány letért erről az útról, Magyarországot politikai elszigeteltségbe, gazdasági katasztrófába vezette, veszélyeztetve európai integrálódásunk esélyét.

A magyar progresszió mindig Európa felé tájékozódott

A közösség történetének egyik kritikus időszakát éli: súlyos gazdasági és politikai kihívásokkal, a világban új erőközpontok kialakulásával, példátlanul erősödő gazdasági, politikai versennyel. Az Unió meghatározó tagországai erre a helyzetre erősödő politikai és gazdasági integrációs szándékkal, a közös intézmények demokratikus működésének megerősítésével, egyszóval több Európával válaszolnak. A Fidesz - kormány ezen közben az uniós normák megsértésével, euroszeptikus pávatánccal, Európa-ellenes kormányzati manipulációval gyengíti az amúgy is megrendült bizalmat nemcsak a kormánnyal, de lassan az országgal szemben. Ez egyre távolabb visz bennünket Európától, a biztonság és jólét perspektívájától.

A FIDESZ – kormány nemzetközileg elszigetelődött

A magyar progresszió előtt álló egyik legfontosabb feladat, hogy visszavegye Magyarországot az európai integráció útjára, biztosítva a magyarság társadalmi és gazdasági felzárkózásának esélyét. Az Európai Unióban történő egyenrangú, hatékony érdekérvényesítés kiemelt nemzeti érdekünk. Magyarországnak tétovázás nélkül csatlakoznia kell az integráció erősítését szorgalmazó tagállamokhoz. Ennek azonban a magyar polgárok egyetértésével és részvételével kell történnie, amit hiteles tájékoztatással kell megalapozni. A **Demokratikus Koalíció támogatja az Európai Egyesült Államok** történelmi vízióját, és olyan politikát javasolunk, amely lehetővé teszi, hogy hazánk tagja legyen az Európai Egyesült Államoknak, és e politika részeként **mielőbb készen álljunk az euró bevezetésére.**

Erősebb Uniót! Európai Egyesült Államokat!

Az ENSZ-ben, a NATO-ban, az EBESZ-ben, az Európa Tanácsban és másutt Magyarország vezetői korábban az együttműködést, a nemzeti érdekeket képviselték, miközben értették, hogy vannak közösen kialakított és betartandó szabályok.

A Fidesz-kormány külpolitikája az erőszakos nacionalizmusra, a szövetségeseket semmibe vevő magatartásra és a kettős beszédre épült. A magyar kormány eljátszotta legszorosabb szövetségeseink bizalmát, tartós károkat okozott az országnak.

A Demokratikus Koalíció a patriotizmusra, a haza érdekének tisztességes képviselőjére és a megértő együttműködésre helyezi a hangsúlyt a nemzetközi politikában is.

8.2. Az Európán kívüli kapcsolatok

A Demokratikus Koalíció szerint Magyarországnak a világ valamennyi országa felé nyitott, hiteles, sokoldalú és tartós együttműködésekre kész partnernek kell lenni. Ennek a képnek a fenntartását, sőt erősítését egyaránt indokolják hazánk politikai és gazdasági érdekei, beilleszkedése a globalizált világba s az érték- és érdekkelvű külpolitikája.

Magyarországnak nyitott, hiteles, együttműködő partnernek kell lenni

Az Amerikai Egyesült Államok a magyar külpolitika számára több, mint egyszerű partner.

Barátként, a szabad világ vezető erejeként szoros értékszövetségben kívánunk együttműködni az USA-val, szem előtt tartva Magyarország érdekeit. Hazánk számára az Oroszországgal és Kínával való kapcsolat a szoros gazdasági együttműködés okán kiemelt reláció.

Magyarországnak olyan külpolitikát kell folytatnia, amely hozzájárul a béke, a biztonság, a stabilitás és a jólét mind szélesebb körben történő erősödéséhez. Ezért a 2014-ben létrejövő új, demokratikus magyar kormány abban is érdekelt, hogy a világban békében és együttműködésben éljenek egymás mellett a különböző kultúrák, vallások és civilizációk – ennek elősegítésében tevékeny szerepet kíván vállalni. Arra is kész, hogy felelősségteljes és megbízható szövetségesként, illetve partnerként hozzájáruljon a fejlődő világot kiemelten érintő nagy kihívásokra - így elsősorban a terrorizmusra, a kábítószerrel összefüggő problémakörre, a fennmaradt katonai konfliktusokra és válsághelyzetekre, a klímaváltozásra és a migráció problémáira - adandó megfelelő válaszok kimunkálásában és alkalmazásában.

A gyökeres átalakulásban lévő globális környezetben a Demokratikus Koalíció külpolitikai álláspontja az Európán kívüli világ irányába is három, egymást átfedő és egymást kiegészítő pillérré épül: a nemzeti érdek képviseletére, a demokratikus vívmányok és az emberi jogok védelmére, valamint szövetségi kötelezettségeink tiszteletben tartására.

8.3. Magyarságpolitika

A nemzet ügyének politikai értelmezése és kezelése a végveszélybe került magyar demokrácia talán leginkább félresiklott kérdésévé vált napjainkra.

Rossz irányvétel: a „nemzetegyesítés”

A rossz irányú változás 1998-ban kezdődött. A jobboldal kormányfője kijelentette: „a magyar állam és a magyar nemzet határai nem esnek egybe”, majd meghirdette a „határokon átívelő nemzetegyesítés” programját. Előbb csak a retorika, a szimbólumok nyelvén. A „magyarigazolvány” és a „státustörvény” azonban súlyos károkat is okozott: kielégíthetetlen illúziókat keltve fölszította a nemzeti érzéseket; rontotta a szomszédos kapcsolatok; kiváltotta az Európai Unió rosszallását, sőt szankcióit.

A magyarságpolitika végzetes kisiklására 2004-ben került sor. A Fidesz – aktuálpolitikai számításból – élére állt a korábban általa is elutasított „kettős állampolgárságról” szóló népszavazásnak. Ez végleg a felkorbácsolt indulatok terepére vitte az ügyet, rossz reakciókat és súlyos traumákat okozva a magyar-magyar kapcsolatban, kívül-belül.

Kisiklás: a közjogi kötelek erőltetése

2010-től teljhatalomra jutott ez a magyarságpolitikát belpolitikai célokra használó „nemzetpolitika”. Retorikájában, szimbólumaiban és a törvényalkotásban is a horthysta irredentizmus szellemét idézi, hiszen a választójoggal megerősített kettős állampolgársággal a magyarországi politikai közösséget kiterjeszti a határon túli magyarokra. Megosztó, sőt ellenséges viszonyba került a vezető határon túli magyar pártokkal. Semmibe veszi a határon túl élő magyarság érdekét: a szülőföldjükön, magyarként való boldogulást. Csupán a hazai választásokra elnyerhető plusz voksok s munkaerő beszállítójaként tekint az ottani magyarokra. Ez politika kockázati tényező a térség békés együttélésére, s tovább rombolja Magyarország amúgy is megroppant európai státusát és tekintélyét.

Felelőtlen és hazug „nemzetpolitika”

A Demokratikus Koalíció határozottan elutasítja a jobboldal által uralkodóvá tett, az irredentizmus szellemét idéző, hisztériás és felelőtlen, ugyanakkor cinikus és hazug

fideszes „nemzetpolitikát”. Ez a politika valójában árt a magyarságnak. „Nemzetegyesítésről” beszélnek, közben önző céljukra kockára teszik a szomszéd országokban élő magyarok - nagy erőfeszítésekkel elért - parlamenti és időnként kormányzati pozícióját, politikai és közösségi érdekeit.

A XX. század az etnikai alapú nemzeti politika kudarc- és tragédiasorozatát produkálta Európában – ezt adta a magyaroknak is. A vérségi, történelmi-nemzeti összetartozás államalkotó bázisa ugyan fennmaradt, de mára elveszítette államjogi relevanciáját. Helyébe az emberi, politikai jogaikban egyenlővé tett, különböző nemzetiségű, kulturális, politikai és vallási identitású polgárok alkotmányos jogközössége lépett. Az állampolgárság az állam és az állampolgár közötti alkotmányos együttműködésen, a jogok és kötelezettségek garanciákkal ellátott kölcsönös és együttes gyakorlásán nyugszik. Ez a viszony aktív, jelen idejű, és fő szabály szerint az állam területén való életvitelszerű tartózkodáshoz kötődik. **A jobboldal a közös történelmi nemzethez kapcsolta az állampolgárságot.** Egy spirituális történelmi jogból hozott létre egy jelenbeli aktív jogot anélkül, hogy ehhez a jelenre vonatkozó kötelezettséget állapíthatna meg. Így **felborult az állampolgársághoz kötődő jogok és köteleességek egyensúlya**, valójában összeegyeztethetetlenek. Fokozottan érvényes ez a választójog tekintetében. A Demokratikus Koalíció ma már adottságnak tekinti a megtörtént honosítást, az érintettek magyar állampolgárok, a jövőre nézve azonban felül kell vizsgálni a szabályozást. Magyarországra áttelepülni kívánó magyarok számára biztosítjuk az állampolgárság gyorsított megszerzését. A választójog életvitelszerűen Magyarországon tartózkodáshoz kötődjön, beleértve a hosszabb ideig ideiglenesen (tanulmányok folytatása, munkavégzés, stb.) külföldön tartózkodókat is.

Az etnikai alapú nemzeti politika kudarc

A határon túli magyarokkal 1918 óta nem alkothatunk politikai közösséget. Közös a nyelvünk, jórészt közös a kultúránk, sokban közösek az érzéseink, a vágyaink. A huszadik század elejéig – ezer éven át – közös volt a történelmünk, az államunk is. Száz éve nem az. Politikai közösségként ezért nem, legföljebb kulturális értelemben lehetünk egy nemzet tagjai. De egy nép fiai vagyunk. Mindannyian: magyarok. A határon túli magyarokat érintő politika – a magyarságpolitika – legfőbb törekvése a nyelvi, a kulturális és a közös történelmi identitás megőrzésének előmozdítása. Ehhez intézmények és pénzügyi lehetőségek kellenek. A magyar állam kötelessége, hogy támogassa a magyar közösségeket e jogaik megszerzésében, gyakorlásában és megvédésében, az autonómia-törekvéseikben. Ám ezt csak akkor teheti meg, ha valóban az ő érdekükben, velük együtt, továbbá országaik kormányaival együttműködve, valamint az európai normákkal és intézményekkel összhangban fejti ki e tevékenységét, hiszen az Európai Unió tagság új lehetőségeket teremtett a magyarság számára.

Egy nép fiaiként – különböző politikai közösségekben

A Demokratikus Koalíció magyarságpolitikájában, nemzeti politikájában az **ország és a magyarság ügye nem azonos, ám messzemenően összekapcsolódik a határon túli magyarok ügyével**, a velük való – lehető legszorosabb – együvé tartozás jegyében.

8.4. Szomszédságpolitika

A magyar külpolitikának „különleges”, **egymástól elválaszthatatlan** vonala: a **határon túli magyarok ügye** mindig szorosan összefonódott **szomszédságpolitikáinkkal**. Érdekünk a jószomszédi kapcsolatok erősítése, s kötelességünk segíteni, hogy a szomszéd országokban kisebbségben élő magyarok magyarként élhessenek szülőföldjükön.

Összekapcsolódó szomszédság – és magyarságpolitika

Szűkebb régióink, szomszédságunk külpolitikánk legfontosabb – természetes – terepe. Az Orbán-kormány e tekintetben is nagy ambícióval, Varsó - Budapest - Bukarest tengelyt vizionált, de azok elzárkóztak a magyar vezető szerepre irányuló szándéktól. Irritálta a

régiót a magyarsággal kapcsolatos szimbolikus politizálás is, a „nemzetpolitika” örvén történő beavatkozásunk. A Fidesz-kormány dölyfös, a szomszéd országokat lekezelő politikája mára oda vezetett, hogy az ott élő magyarok helyzete rosszabb, mint a korábbi balközép-kormányok idején. Történelmi bűne a jelenlegi kormánynak, hogy óriási felhatalmazásával nem élt, hanem hazai hatalmi arroganciáját külföldre exportálva, visszaélt.

A Demokratikus Koalíció a **történelmi megbékélést**, a bizalom és az együttműködés megerősítését helyezi az új, progresszív szomszédságpolitika fókuszába. A megbékélés alapja a közös érdekek és értékek egyeztetése és kölcsönös érvényesítése. Tudomásul kell venni, hogy a magyarok különböző országok polgáraiként élnek. A lehető legeredményesebb kisebbségvédelem - a többségi néppel való széleskörű együttműködés mellett - az, ha az adott magyar nemzeti közösség politikai ereje kormányzati/önkormányzati tényező. Ebbéli törekvésükben a magyar államnak **beavatkozás-mentesen támogatnia kell a határon túli magyar szervezeteket**. Az autonómia-törekvéseknek is az egyetlen, a gyakorlatban lehetséges megvalósítási módja a többségi és kisebbségi közösségek közötti kölcsönös politikai bizalom és együttműködés megteremtése és erősítése.

**Történelmi
megbékélés, közös
jövő a szomszédokkal**

9. Záró ajánlás

Ajánlatunkkal egyfelől minden magyar választóhoz, másfelől a Fidesz-kormány leváltására készülő demokratikus pártokhoz, szervezetekhez, leendő partnereinkhez fordulunk. Programunk nyugatos, polgári Magyarországról, jobb, élhetőbb, felemelkedő és ugyanakkor szolidáris, Európába integrálódó, szomszédaival megbékélt Magyarországról szól. Ez a Magyarország megteremthető! Hisszük, hogy összefogva képesek leszünk rá!